MÅNANSIKTET

OCH ANDRA HISTORIER

AV

JACK LONDON

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING

AV *ERNST LUNQUIST*

============

STOCKHOLM

A.-B. BOHLIN & Co.

STOCKHOLM

1 9 1 8

VICTOR PETTERSONS BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Månansiktet (Moon-Face, 1906)*, författad av **Jack London** (1876-1916) och översatt 1918 av **Ernst Lundquist** (1851-1938), har digitaliserats i januari 2009 från University of California Libraries av Internet Archive och anpassats för Projekt Runeberg i juni 2012 av Ralph E.

En annan översättning med svensk titel **Månansiktet** utgiven 1941 på Nordens förlag med anonym översättare finns också på Projekt Runeberg.

Läs om verket och den engelska texten på hemsidan **The World of Jack London**!

Boken kan läsas såsom en uppslagen bok i färg på Internet Archive.

MÅNANSIKTET.

John Claverhouse var en människa med månan-sikte. Ni vet hur de se ut, med kindbenen vidt åtskilda, haka och panna som tillsammans med kinderna bilda en cirkel, den breda och knubbiga näsan lika långt från cirkellinjen

på alla håll, tillplattad mot ansiktets medelpunkt som en degkula mot taket. Det var kanske därför jag avskydde honom, ty han hade sannerligen blivit en plåga för mina ögon, och jag tyckte att jorden skulle våndas över att nödgas bära honom. Min mor har kanske haft vidskepliga griller om månen och sett på den över orätt axel vid olämpligt tillfälle.

Nog av, jag hatade John Claverhouse. Icke som om han hade gjort mig något som människorna skulle kalla orätt eller ett elakt spratt. Långt därifrån. Det onda var av djupare, mera invecklad natur, så gäckande, så ogripbart, att det ej kunde klart och bestämt uttryckas i ord. Sådant få vi alla erfara någon gång i vårt liv. Vi se en viss person för första gången, en vars tillvaro vi ej ens hade en aning om för ett ögonblick sedan, och ändå säga vi i samma stund vi mötas: »Den mannen tycker jag inte om.» Varför

tycka vi inte om honom? Å, vi veta inte varför, vi veta bara att vi inte göra det. Vi ha fått antipati,

5det är alltsammans. Så var det med mig oeh John Claverhouse.

Vilken rättighet hade en sådan man att vara lycklig? Men ändå var han optimist. Han var alltid munter och skrattlysten. Allting var så all right för honom, den satans karlen. Å, så det retade mig att han var så glad! Om andra skrattade, gjorde det mig ingenting. Jag brukade till och med skratta själv — innan jag träffade John Claverhouse.

Men hans skratt! Det retade mig, gjorde mig galen så som ingenting annat under solen kunde reta mig eller göra mig galen. Det förföljde mig, högg-tag i mig och ville inte släppa mig. Det var ett väldigt Gargantuaskratt. Antingen jag vakade eller sov var det alltid hos mig och skrapade och filade på mina hjärtesträngar som ett ofantligt rivjärn. I daggryningen kom det skallande tvärsöver ängarna för att störa mina behagliga morgondrömmar. Under den pinande middagshettan, då växterna slokade och fåglarna flydde djupast in i skogarna och hela naturen dåsade, svingade sig hans »ha ha ha» och »hi hi hi» upp till himlen och utmanade solen. Och i den svarta midnatten hördes från de ensliga vägarna, där han färdades hem från staden, hans odrägliga gapskratt och väckte mig ur min sömn så att jag vred mig och borrade in naglarna i handloven.

Jag smög mig i hemlighet ut om natten och släppte ut hans boskap i hans åkrar, och på morgonen hörde jag hans skallande skratt, då han drev ut dem igen. »Det är ingenting», sade han, »inte kan man klandra de stackars oskäliga djuren för att de söka sig bättre bete.»

6Han hade en hund som han kallade Mars, ett stort, präktigt djur, halvt hjorthund och halvt blodhund och lik bägge delarna. Mars var hans stora förtjusning, och de voro alltid tillsammans. Men jag bidade min tid, och en dag då tiden var mogen lockade jag bort hunden och gjorde av med honom med stryknin och oxkött. Det gjorde alls intet intryck på John Claverhouse. Han skrattade lika hjärtligt och ofta som förr, och hans ansikte var lika fullmånsaktigt som det alltid hade varit.

Då satte jag eld på hans höstackar och hans lada. Men följande morgon — det var söndag — gav han sig ut helt glad och munter.

»Vart skall ni ge er av?» frågade jag, då han gick förbi på vägen.

»Foreller», sade lian, och hans ansikte sken som full-månen. »J ag är väldigt pigg på foreller.»

Kan man tänka sig en omöjligare människa! Hela hans höskörd hade gått upp i rök med hans höstackar och hans lada. J ag visste att han inte hade försäkrat. Och ändå gick han, ansikte mot ansikte med hungersnöd och sträng vinter, gladeligen ut för att meta foreller, kan tänka, emedan han var »väldigt pigg» på dem! Om det bara legat ett aldrig så lätt moln över hans panna, eller om hans oxansikte hade blivit långt och allvarligt och mindre likt månen, eller om han bara en enda gång förvisat det där leendet från sitt ansikte, skulle jag säkert ha kunnat förlåta honom att han var till. Men han blev bara muntrare genom olyckan.

Jag förolämpade honom. Han såg på mig med slö och leende förvåning.

»Skall jag slåss med er? Varför det?» frågade han

7långsamt. Och sedan skrattade han. »Så lustig ni är! Hi hi hi! Ni tar livet av mig! Ha ha ha! Hi hi hi!»

Vad skulle jag göra? Det var outhärdligt. Vid alla helgon, så jag hatade honom! Och så namnet sedan — Claverhouse! Ett sådant namn! Var det inte fånigt? Claverhouse! Barmhärtige Gud, varför hette han Claverhouse? Den frågan gjorde jag mig själv om och omigen. Jag skulle inte ha haft något emot Smith eller Brown eller Jones — men Claverhouse! Döm själv. Upprepa det för er själv — Claverhouse! Hör så löjligt det låter — Claverhouse! Har man rättighet att leva med ett sådant namn, det vill jag fråga. »Nej», säger ni. Och jag säger också »nej».

Men jag kom att tänka på hans inteckning. Sedan hans höskörd och lada blivit förstörda, visste jag att han inte skulle kunna betala räntan på den. Jag fick därför en slipad, tystlåten och hårdhänt procen-tare till att få inteckningen överflyttad på sig. Jag syntes inte, men genom denna mellanhand påskyndade jag domstolsutslaget, varigenom han förklarades förlustig inlösningsrätten till sin intecknade egendom, och inom några få dagar (sannerligen inte flera än som lagen tillät) skulle John Claverhouse ge sig i väg från gården med boskap och alla sina grejor. Jag gick ner för att se hur han tog det, ty han hade bott där i nära tjugu år. Men han mötte mig med sina tindrande glosögon och ansiktet så skinande som fullmånen.

»Ha ha ha!» skrattade han. »En komisk grabb, min yngsta pojke! Har ni nå’nsin hört på maken? Ni skall få höra. Han lekte nere vid flodstranden,då rasade ett stycke av strandbanken och stänkte honom dyvåt. »Pappa!» skrek han. »En stor, stor fisk slog med stjärten och blötte ner mig ...»

Han tystnade och väntade på att jag skulle stämma in i hans infernaliska munterhet.

»Jag kan inte inse att det är något att skratta åt», sade jag avmätt, och jag vet att jag såg sur ut.

Han betraktade mig förvånad, och sedan kom det där förbannade skenet igen, som jag har beskrivit, så att hans ansikte lyste blidt och varmt som sommarmånen, och så skrattade han: »Ha ha ha! Det var

lustigt! Ni inser inte —? Hi hi hi! Ha ha ha! Han inser inte —! Hör på då. En stor fisk ...»

Men jag gjorde helt om och gick min väg. Måttet var rågat. Jag stod inte ut längre. Det måste bli

ett slut på det här, tänkte jag — djäkla människa!

Jorden skulle bli befriad från honom. Och medan jag gick uppför backen, hörde jag hans vidunderliga skratt eka mot himlens skyar.

Jag smickrar mig med att göra allting ordentligt

och bra, och då jag beslöt att döda John Claverhouse,

tänkte j ag göra det på ett sådant sätt att j ag inte skulle behöva skämmas, då jag tänkte tillbaka på det. Jag avskyr fusk, och jag hatar brutalitet. Det är något motbjudande för mig att bara slå till en människa med knytnäven — fy! Det är äckligt. Att skjuta eller sticka eller slå ihjäl John Claverhouse (å, det namnet!) var alltså ingenting för mig. Och jag ville inte allenast göra det prydligt och artistiskt, utan också på ett sådant sätt att jag inte kunde bli föremål för den ringaste misstanke.

I det syftet gnuggade jag mina geniknölar, och efter

9en veckas trägen ruvning kläckte jag ut planen. Sedan grep jag verket an. Jag köpte en fem månader gammal tik av vattenhundsras och ägnade hela min flit åt att dressera henne. Om någon spionerat på mig, skulle han ha lagt märke till att denna dressyr uteslutande gick ut på en sak — att apportera. Jag lärde hunden, som jag kallade Bellona, att apportera käppar som jag kastade i vattnet, och inte bara att apportera dem, utan att göra det ögonblickligen utan att tugga eller leka med dem. Huvudsaken var att hon inte lät hejda sig av något, utan apporterade käppen i största hast. J ag tog för vana att springa undan och låta henne hålla jakt på mig med käppen i munnen tills hon hann upp mig. Det var en pigg hund, och hon ägnade sig åt leken med sådan iver att jag snart blev belåten.

Sedan presentade jag den till John Claverhouse vid första lägliga tillfälle. Jag visste nog vad jag gjorde, ty jag kände till hans lilla svaghet, en liten hemlig synd som han regelbundet och oförbätterligt gjorde sig skyldig till.

»Nej», sade han, då jag stack ändan av repet i hans hand, »nej, det kan väl aldrig vara ert allvar?» Han gapade och flinade med hela sitt fördömda månansikte.

»Jag ... jag tänkte nästan att ni inte tyckte om mig», förklarade han. »Tänk så lustigt att jag har begått ett sådant misstag!» Och vid den tanken skrattade han så att han kiknade.

»Vad heter hon?» fyckades han få fram mellan sina skrattparoxysmer.

»Bellona», sade jag.

»Hi hi hi!» fnittrade han. »Ktt så'nt lustigt namn! »

ioJ ag bet ihop tänderna, ty hans munterhet retade 111ig, och fräste mellan dem: »Hon hade sina spring-

historier med Mars, som ni vet.»

Då började fullmånens sken sprida sig över hans ansikte, och han utbrast: »Det var min andra hund.

Nå, då är hon änka nu. Ha ha ha! Hi hi hi!» åskade han efter mig, och jag gjorde helt om och kilade med en fart uppför backen.

Veckan gick, och på lördagskvällen sade jag till honom: »Ni skall ju flytta om måndag?»

Han nickade och flinade.

»Då har ni inte något tillfälle att få er ett godt mål på de där forellerna som ni är så Väldigt pigg' på.»

Men han uppfattade ej hånet. »Å, jag vet inte», fnissade han. »Jag ger mig ut i morgon och gör ett försök riktigt på skarpen.»

Nu var jag dubbelt säker på min sak, och jag gick hem alldeles utom mig av förtjusning.

Tidigt följande morgon såg jag honom gå förbi med ett djupnät och en säck och Bellona travande hack i häl. Jag visste vart han ämnade sig och sneddade över ängen bakom min gård och klättrade genom buskskogen upp på toppen av berget. Jag höll mig noga ur sikte och följde bergåsen ett par mil till en naturlig terrass i berget, där den lilla ån bildade ett vattenfall och sedan andades ut litet i en bred och stilla göl infattad av klippor. Där var det! Jag slog mig ned i bergssluttningen, där jag kunde se allt vad som försiggick, och tände min pipa.

Innan många minuter gått, kom John Claverhouse knogande uppför åbrädden. Bellona travade bredvid honom, och de voro riktigt uppspelta, och hennes

iikorta, gläfsande skall blandades med hans djupa brösttoner. Då han kom till gölen, kastade han ifrån sig djupnätet och säcken och upptog ur byxfickan något som såg ut som ett stort, tjockt ljus. Men jag visste att det var en dynamitstång, ty det var hans metod att fiska foreller. Han dödade dem med dynamit. Han lindade ett lärftsskynke hårdt om dynamiten och gjorde fast stubintråden. Sedan tände han på tråden och kastade helvetesmaskinen i gölen.

Som en blixt var Bellona i vattnet efter den. Jag kunde ha skrikit högt av förtjusning. Claverhouse ropade på henne, men utan resultat. Han bombarderade henne med bleckburken och småsten, men hon sam på tills hon fick dynamitstången i munnen; då vände hon om och styrde kurs mot stranden. Nu först förstod han sin fara och började springa. Som jag förutsett och planerat, klättrade hon uppför strandbanken och rusade efter honom. Å, det var storartat, må ni tro! Gölen låg som sagt nedanför en terrass. Både där uppe och nedanför kunde man komma över ån på klivstenar, Claverhouse och Bellona galopperade rundt, rundt, upp och ner och över stenarna. Aldrig kunde jag tro att en sådan otymplig karl skulle kunna springa så fort. Men sprang gjorde han, Bellona tätt efter honom och allt närmare och närmare. Just som hon hann upp honom, han i stormmarsch och hon med nosen i hans knäveck, kom det plötsligt en blixt, ett rökmoln och en förfärlig knall, och där karlen och hunden hade varit för ett ögonblick sedan syntes nu ingenting annat än ett stort hål i marken.

»Omkommen genom olyckshändelse under olaga fiske. * Så lydde likbesiktningsnämndens utslag; och

12därför smickrar jag mig med att ha gjort av med John Claverhouse på ett nätt och trevligt och artistiskt sätt. Det var intet fusk, ingen brutalitet, ingenting att skämmas för i hela historien, det måste ni väl ge mig rätt i. Aldrig mera skall hans infernaliska skratt eka i bergen, och aldrig mera skall jag behöva förarga mig på hans månansikte. Mina dagar äro fredliga nu, och jag sover utmärkt om nätterna.

LEOPARDTÄMJARENS HISTORIA.

Han hade ett drömmande, fjärrskådande uttryck i blicken, och hans sorgbundna., enformiga röst, blid som en flickas, tycktes ge ett stillsamt utlopp åt någon djupt rotad melankoli. Han var »leopardmannen», men han såg ej så ut. Hans levebröd var att uppträda i en bur tillsammans med dresserade leoparder inför en stor publik och att jaga kalla rysningar över ryggraden på denna publik genom vissa prov på dödsförakt, för vilka hans principaler betalade honom i proportion till de rysningar han framkallade.

Som sagt, han såg icke så ut. Han var smalaxlad, smal över höfterna och blodfattig, och han tycktes inte så mycket nedtyngd av dysterhet som av ett ljuvt och stilla vemod, vars tryck han bar lika ljuvt och stilla. I en hel timme hade jag försökt locka ur honom en historia, men han tycktes sakna fantasi. För honom fanns det ingen romantik i hans illustra yrke, inga hjältedåd, ingenting spännande — alltsammans var bara grått, enformigt och oändligt tråkigt.

Lejon? Ja, han hade brottats med dem. Det var ingenting. Allt vad man hade att göra var att hålla sig lugn Vem som helst kunde med en vanlig käpp tvinga ett lejon att stå stilla. En gång hade han handskats med ett i en halvtimme. Det var bara att

14slå lionom på nosen varje gång han gick till anfall, och då han blev illfundig och rusade på med nedböjt huvud, behövde man bara sticka ut benet. Då han högg efter benet, drog man det tillbaka igen och slog honom på nosen. Det var alltsammans.

Med det drömmande uttrycket i sina ögon och med sitt milda ordflöde visade han mig sina ärr. De voro många, ett var alldeles färskt: en tigrinna hade klöst honom i axeln ända in till benet. J ag såg de prydligt lagade revorna i rocken som han hade på sig. Hans högra arm från armbågen och ner såg ut som om den hade gått genom en tröskmaskin, så hade klor och huggtänder tygat till den. Men det var ingenting, sade han; de gamla såren värkte litet då det var fuktigt väder.

Plötsligt klarnade hans ansikte av ett minne, ty han var verkligen lika angelägen att berätta mig en historia som jag var att få höra den.

»Ni har väl hört talas om lejontämjaren som var hatad av en annan man?» frågade han.

Han tystnade och såg tankfullt på ett sjukt lejon i buren midtemot.

»Han har tandvärk», förklarade han. »Ja... le-jontämjarens stora nummer var att sticka in huvudet i lejonets gap inför publiken. Mannen som hatade honom var med på varje föreställning i hopp att någon gång få se lejonet hugga tänderna i honom. Han följde med truppen över hela landet. Åren gingo och han blev gammal, och lejontämjaren blev gammal, och lejonet blev gammalt. Och till sist en dag, då han satt på första bänken, fick han se vad han hade väntat på. I^ejonet högg till, och det tjänade till ingenting att skicka efter doktorn.»

15Leopardtämjaren tittade på sina naglar med en min som skulle ha varit kritisk, om den inte varit så melankolisk.

»Nå, det är vad jag kallar tålamod», fortfor han, »och det är just i min stil. Men det var inte i stil med en kamrat som jag kände. Det var en liten mager, hopsjunken fransman som slukade svärd och gjorde trollkonster. De Ville kallade han sig, och han hade en vacker hustru. Hon arbetade i trapets och brukade kasta sig ner från taket i ett

nät och slå en volt i luften alldeles perfekt.

De Ville hade ett lika häftigt lynne som han var gesvint på handen, och hans hand var lika snabb som en tigers tass. En dag, då cirkusdirektören hade kallat honom 'din franska djävul' eller något i den vägen och kanske ännu värre, ställde han upp honom mot träskärmen som han använde under sin knivkastning, och det så fort att karlen inte hann tänka sig om, och där ställde de Ville till ett riktigt fyrverkeri i luften med sina knivar och naglade fast dem i trät rundt omkring cirkusdirektören så tätt inpå att de gingo genom hans kläder och de flesta av dem rispade honom i skinnet.

Clownerna måste dra ut knivarna för att få honom lös, ty han var fastspikad. Sedan kommo vi överens om att vara på vår vakt mot de Ville, och att ingen skulle vara mer än nätt och jämnt hövlig mot hans hustru. Hon var för resten en riktigt liderlig slinka, men alla voro rädda för de Ville.

Men där fanns en, Wallace, som inte var rädd för någonting. Han var lejontämjare, och han använde samma trick att sticka in huvudet i lejonets gap.

16Han skulle ha stuckit huvudet i gapet på vilket lejon som helst, men han föredrog Augustus, en stor, godmodig best som man alltid kunde lita på.

Som sagt, Wallace — ’kung’ Wallace som vi kallade honom — var varken rädd för levande eller döda. Han var en kung, och det var nog av det. J ag har sett honom drucken och på grund av ett vad gå in i buren till ett lejon som var i uppretat tillstånd och tukta honom utan käpp. Han slog honom bara på nosen med knytnäven.

Madame de Ville ...»

Vid ett oväsen bakom oss vände leopardtämjaren sig om helt lugnt. Det var en delad bur, och en ap-

hanne som fingrat på järnstängerna hade fått sin

hand fasttagen av en stor, grå varg som försökte dra den till sig. Armen tycktes tänjas ut allt längre ocli längre som ett grovt kautschuksnöre, och den olycklige aphannens hustrur ställde till ett förfärligt oväsen. Ingen vaktare fanns till hands, så att leopardtämjaren gick ett par steg dit över, gav vargen ett hårdt slag över nosen med det lätta bamburör han bar i handen och kom med ett vemodigt urskuldande leende tillbaka för att fortsätta den ofullbordade meningen, som om det ej varit något avbrott.

». . . tittade på kung Wallace, och kung Wallace

tittade på henne, medan de Ville såg bister ut. Vi

varnade Wallace, men det hjälpte inte. Han skrattade åt oss, liksom han skrattade åt de Ville en dag då han körde ner de Villes huvud i en hink gröt, emedan han ville slåss.

De Ville såg gräslig ut — jag hjälpte till att skrapa av honom; men han var lugn som en filbunke och slun-

17gade iiite alls ut några hotelser. Men jag såg ett glitter i hans ögon som jag ofta hade sett i de vilda djurens, och jag gjorde mig besvär med att ge Wallace en sista varning. Han skrattade, men sedan tittade han inte så ofta på madame de Ville.

Det gick flera månader. Ingenting hade händt, och jag började tro att det var 1113-eket väsen för ingenting. Vi voro nu i Västern och uppträdde i Frisco. Det var under eftermiddagsföreställningen, och det stora tältet var fullt av kvinnor och barn, då jag kom för att se efter Röda Denny, förste akrobaten, som hade lånat min pennkniv och inte lämnat igen den.

Då jag gick förbi en av klädlogerna, tittade jag in genom ett hål i tältduken för att se efter om jag kunde få tag i honom. Han var inte där, men midtför mig såg jag kung Wallace i trikåer, som väntade på sin tur att utföra sitt nummer i lejonburen. Han åhörde intresserat ett gräl mellan ett par trapezartister. Alla andra där inne i klädlogen hörde också på utom de Ville, som stod och stirrade på Wallace med en min av oförställt hat. Wallace och de andra voro för upptagna av grälet för att lägga märke till detta eller vad som nu följde.

Men jag såg det genom hålet i tältduken. De Ville tog upp sin näsduk ur fickan, låtsade som om han ville torka svetten ur pannen (det var en het dag) och gick samtidigt förbi Wallace bakom hans rygg. Han stannade inte, men gjorde en sväng i luften med näsduken och gick direkt mot dörren, där han vände på huvudet och hastigt såg sig om i det han gick ut. Den blicken skrämde mig, ty den uttryckte inte allenast hat utan också triumf.

18De Ville tänker ställa sig på lur, sade jag för mig själv, och jag andades sannerligen lättare då jag såg honom gå ut genom cirkustomtens grind och stiga på en spårvagn som gick nedåt staden. Några minuter därefter var jag i det stora tältet, där jag träffade på Röda Denny. Kung Wallace hade börjat sitt nummer och höll publiken i spänning. Han var vid ovanligt kitsligt lynne, och han retade lejonen tills de röto allesammans, det vill säga alla utom gamle Augustus, ty han var för gammal och tjock och lat för att reta sig på något.

Till sist gav Wallace det gamla lejonet en pisk-klatsch på benen och fick honom att sätta sig upp i attityd. Gamle Augustus plirade godmodigt och öppnade gapet, och Wallace stack in huvudet. Och så smällde käkarna ihop — krasch — så liär.»

Leopardtämjaren smålog med tankfull min, och hans ögon fingo det fjärrskådande uttrycket.

»Det blev kung Wallaces slut», fortfor han med sin vemodiga, dämpade röst. »Sedan uppståndelsen lagt sig, passade jag på och lutade mig ner och luktade på Wallaces huvud. Jag nös.»

»Det... det var —?» frågade jag ivrigt.

»Snus — som de Ville hade slängt i håret på honom inne i klädlogen. Gamle Augustus gjorde det inte med flit. Han bara nös.»

LOKALFÄRG.

»Jag inser inte varför ni inte skulle dra nytta av denna ovanliga rikedom på vetande», sade jag till honom. »I olikhet med de flesta kunskapsrika män har ni lätt för att uttrycka er. Er stil är ...»

»Är tillräckligt — hm — j ournalistisk?» avbröt han i blid ton.

»Alldeles. Ni kunde göra er en bra hög med pengar. »

Men han slingrade tankfullt ihop fingrarna, ryckte på axlarna och sade avböjande:

»J ag har försökt det. Det lönar sig inte.»

»Jag fick betalt för det, och det trycktes», tilläde han efter en paus. »Men i honorar fick j ag dessutom sextio dagars hobo.»

»Hobo?» upprepade jag.

»Ja, hobo...» Han fick ögonen på min Spencer och läste igenom titlarna, medan han avgav sin definition. »Hobo, min kära vän, är namnet på den särskilda finka i stads- och landsfängelserna, där man samlar ihop lösdrivare, fyllbultar, tiggare och avskrä-det av de små syndarna. Själva ordet är ganska nätt, och det har en historia. Haidbois heter det på franska. Haut hög och bois trä. På engelska blir det hautbov, ett långt biåsinstrument av trä och med två pipor, en oboe med andra ord. Ni kommer ihåg i 'Henrik IV’:

20En tredubbel oboes låda för honom var ett palats.

Därifrån till ho-boy är bara ett steg, och engelsmännen använda verkligen bägge uttrycken ömsom. Men tänk ett sådant djärvt hopp ... då ordet gått över oceanen, till Newyork, blir hautboy eller hoboy namnet på nattmännen. Man kan nästan förstå att det härleder sig av det förakt man hyste för vandrande musikanter. Men tänk så slående karaktäristiskt. . . nattmannen, parian, den föraktade uslingen, mannen utan kast! Och i sin nästa inkarnation häftas namnet, logiskt och definitivt, vid den amerikanske ut-bördingen, i synnerhet lösdrivaren. Liksom andra ha stympat dess mening, stympar nu lösdrivaren dess form, och hoboy blir hobo helt enkelt. De stora sten-och

tegelceller kantade med britsar i två, tre våningar, där polisen brukar spärra in honom, kallar han hobo. Intressant, eller hur? »

Jag lutade mig tillbaka i stolen och förvånade mig i tysthet över denne mångkunnige man, denne Leith Clay-Randolph, denne simple lösdrivare som gjorde sig hemmastadd i mitt näste, tjusade till de vänner och bekanta som samlades omkring mitt lilla bord, överglänste mig med sitt briljanta huvud och sitt sätt, gjorde av med de pengar jag kunde avvara, rökte mina bästa cigarrer och valde bland mina halsdukar och bröstknappar med kultiverat och erfaret öga.

Han gick tankspridt bort till bokhyllorna och tittade i Lorias »Samhällets ekonomiska grundvalar».

»Jag tycker om att prata med er», sade han. »Ni står inte på en annan bildningsgrad. Ni har läst böckerna, och er ekonomiska uppfattning av historien,

som ni behagar uttrycka er (det sade han i spefull ton) ger er ett ypperligt tillfälle till intelligent livsåskådning. Men edra sociologiska omdömen bli lidande på er brist på praktisk erfarenhet. Jag däremot som känner till böckerna (ursäkta!) litet bättre än ni, känner också till livet. Jag har levat det rätt och slätt, hållit det i bägge mina händer och sett på det, smakat på det, ätit av dess kött och blod, och som jag är förståndsmänniska alltigenom, har jag varken påverkats av lidelse eller fördomar. Allt detta är nödvändigt för att få klara begrepp, och allt det där saknar ni. — Å, det här var en verkligen genialisk bit. Hör på!»

Och han läste högt för mig på sitt utmärkta sätt, lät texten åtföljas av jämlöpande kritik och kom-mentarier, tolkade klart de invecklade och tunga perioderna, kastade sido- och korsbelysning över ämnet, stack in pointer som författaren hade förbisett, uppfångade tappade trådar, visade det paradoxar-tade i en motsägelse och reducerade den till en sammanhängande och kortfattat formulerad sanning — med ett ord, han lät sin strålande genialitet sprida bländande ljus över sidor som först varit tråkiga, tunga och livlösa.

Det är längesedan L,eith Clay-Randolph knackade på bakdörren i Idlewild och kom Gundas hjärta att smälta. Gunda var kall som sina norska fjäll, men då hon var minst kylig till sinnes kunde hon tillåta lösdrivare, som sågo särskilt skapliga ut, att sitta på baksidans förstukvist och sluka torra brödkanter eller överblivna köttbitar. Men att en trashank som kommit in från mörkret skulle få tränga in i hennes kök6~

rikes helgedom och försena middagen, medan hon dukade fram åt honom i det varmaste hörnet, det var någonting så märkvärdigt att Solrosen måste gå ut och se på det. Ack, Solrosen med sitt veka hjärta och sin lätt väckta sympati! I^eitli Clay-Randolph lät sitt ljus lysa för henne i femton långa minuter, medan jag satt och ruvade över min cigarr, och sedan kom hon fladdrande tillbaka och gjorde obestämda antydningar om en avlagd kostym som jag aldrig skulle komma att sakna.

»Nej, naturligtvis kommer jag inte att sakna den», sade jag och tänkte på den mörkgråa kostymen med fickor som sluppit upp i sömmarna tack vare en mängd tunga böcker — böcker som hade förstört mer än en fisketur för mig.

»Jag råder dig emellertid», tilläde jag, »att laga fickorna först.»

Men Solrosens ansikte mulnade. »Nej», sade hon, »den svarta.»

»Den svarta!» utbrast jag misstroget. »Den begagnar jag mycket ofta. Jag ... jag ämnade ha den i kväll.»

»Du har två bättre kostymer, och det har jag aldrig tyckt om, det vet du, min älskling», sade Solrosen ivrigt. »Dessutom är den blank ...»

»Blank!»

»Den . . . den blir snart, det kommer på ett ut, och mannen är verkligen aktningsvärd. Han är hygglig och förfinad, och j ag är säker på att han ...»

»Har sett bättre dagar.»

»J a, och vädret är fuktigt och gement, och hans kläder äro trådslitna. Och du har många kostymer.». . .»Fem», rättade jag, »inberäknat den mörkgråa fiske-dräkteu med de trasiga fickorna.»

»Och han har ingen, intet hem, ingenting ...»

»Inte ens en Solros» — jag lade armen om henne

— »och därför förtjänar han att få vad som helst. Ge honom den svarta kostymen, älskling — ja, den bästa, den allra bästa. Man måste ha någon kompensation här på j orden för en sådan brist.»

»Du är en raring!» Solrosen sprang till dörren och såg sig om med en förförisk min. »En förtjusande raring!»

Och detta efter sju år, tänkte jag förvånad, men så kom hon tillbaka igen, skygg och urskuldande.

»Jag. . . jag gav honom en av dina vita skjortor. Han hade en billig och ohygglig tingest av bomull, och jag visste att det skulle se löjligt ut. Och så voro hans skodon så snedgångna, jag lät honom få ett par av dina, de gamla med de smala tåhättorna ...»

»Gamla? »

»J a, de voro alldeles för trånga, det har du själv sagt.»

Det var alltid på det sättet Solrosen försvarade sig.

Och så kom Leith Clay-Randolph att stanna på Idlewild, hur länge hade jag ingen aning om. Ej heller hade jag någon aning om hur ofta han skulle komma, ty han var som en irrande komet. Ibland kom han helt fräsch och snyggt klädd från framstående personer, som voro hans vänner liksom jag var hans vän, eller också kom han trött och sliten knogande uppför de törnbuskkantade stigarna från Montana eller Mexico. Och då hans vandringslust grep honom, gav han sig av utan ett ord, ut i den stora, hemlighetsfulla undre värld han kallade »landsvägen».

24»Jag kunde inte förmå mig att gå föri än jag hade tackat er ... er med den öppna handen och det öppna hjärtat», sade han om kvällen, då han tagit på sig min fina svarta kostym.

Och jag tillstår att jag blev förvånad, då jag tittade upp över mina papper och fick se en herre med hög panna och ovanligt respektabelt utseende och med käck och obesvärad hållning. Solrosen hade rätt. Han måste ha sett bättre dagar, eftersom den svarta kostymen och den vita skjortan kunde ha åstadkommit en sådan förvandling. Jag reste mig ofrivilligt för att möta honom som jämlike. Och nu var det som Clay-Randolphs trollmakt verkade på mig också. Han sov på Idlewild den natten och följande natt och många nätter. Och han var en älskvärd människa. Anaks son, även kallad Rufus Blåöga eller i dagligt tal Tots, for vildt fram med honom från törnestigen ända till frukträdgårdens avlägsnaste hörn, skalperade honom i höladan under barbariska tjut och var en gång i fariseiskt nit nära att korsfästa honom under takbjälkarna på vinden. Solrosen skulle ha älskat honom för Anaks sons skull, om hon inte redan hade älskat honom för hans egen. Vad mig själv beträffar kan Solrosen tala om hur många gånger jag, då han behagat ge sig av, undrade när I,eith skulle komma tillbaka igen. Leith den älskvärde.

Och ändå var han en man som vi inte visste något om. Utom det faktum att han var född i Kentucky var hans förflutna ett oskrivet blad. Han talade aldrig om det. Och han var en man som satte en ära i att ha avkunnat fullständig skilsmässa mellan förnuftet och känslan. För honom utgjorde världen en

25rad av problem. Jag beskyllde hotiom en gång för att lia gjort sig skyldig till känsla då han rusat omkring i hela huset under höga skrik med Anaks son på ryggen. Men han påstod att det inte alls var så. Kunde han inte hänge sig åt en glädjekänsla för problemets skull?

Han gäckade en oupphörligt. Han blandade upp det oerhördaste slangspråk med mångstaviga och tekniska termer; ibland föreföll han som en riktig bandit till språk, ansikte, uttryck och allt; Vid andra tillfällen var han den kultiverade och förfinade gentlemannen eller också filosof och vetenskapsman. Men det var ett skimmer som jag aldrig uppfångade — glimtar av uppriktighet, av verklig känsla, inbillade jag mig, som förflyktigades innan

jag hunnit fånga dem, kanske ekon av den man han varit förr eller skymten av mannen bakom masken. Men masken tog han aldrig av sig, och den verklige mannen lärde vi aldrig känna.

»Nå, hur var det med de sextio dagar ni fick till lön för er journalism?» frågade jag. »Bry er inte om Loria. Tala 0111 det för mig.»

»Nåja, 0111 ni nödvändigt så vill.» Han kastade upp det ena knät över det andra med ett kort skratt.

»I en stad vars namn jag inte vill nämna», började han, »för resten en stad på femtio tusen invånare, en trevlig och vacker stad där männen trälade för pengar och kvinnorna för toaletter, kom jag på en idé. Min yttre apparition var ganska hygglig som hos vanligt folk, men mina fickor voro tomma. Jag drog 111ig till minnes en idé jag en gång haft att skriva en sammanjämkning mellan Kant och Spencer. Inte som om de kunde jämkas samman, naturligtvis, men det var ett tillfälle till vetenskaplig satir ...»

26Jag gjorde en otålig åtbörd, och han avbröt sig.

»Jag antyder bara min sinnesstämning för er, för att ni skall förstå hur det hela började», förklarade han. »Idén kom emellertid. Hur skulle det vara med en lösdrivaruppsats för de dagliga tidningarna? Till exempel om Oförenligheten mellan Poliskonstapeln och Lösdrivaren? Jag gav mig alltså ut på *travet* (travet är bara det samma som gatan, min käre vän) eller snobbrännorna, om det låter bättre, för att snoka upp en tidningsredaktion. Hissen slungade upp mig i himlen, och Cerberus i skepnad av en blodfattig ordonnans vaktade dörren. Lungsot, det såg man vid första ögonkastet; kolossal irländsk energi, otvivelaktig envishet, död inom ett år.

»Bleka ungdom, sade jag, var god och visa mig vägen till sanctum sanctorum, till den allerhögsta överljusspridaren.»

Han värdigades se föraktfullt på mig med oändligt trött min.

»Fråga portvakten. Jag har ingenting med gasen att göra.»

»Nej, min vita lilja, redaktören!»

»Vilken redaktör? » gläfste han som en terriervalp. »För teater? Sport? Societet? Söndagsnumret? Veckoupplagan? Dagliga upplagan? Telegram? Lokalnyheter? Ledarna? Vilken av dem?»

Jag visste inte vilken! »Redaktör*en!*» förklarade jag majestätiskt. »Den *ende* redaktören!»

»Jaså, Spargo», fnös han.

»Naturligtvis, Spargo», svarade jag. »Vem annars?»

»Ge mig ert kort», sade han.

»Mitt — vad?»»Ert kort. Eller säg, vad är ert ärende?»

Och den blodfattige Cerberus’en borrade i mig sådana oförskämda ögon att jag sträckte mig fram och lyfte upp honom ur stolen. J ag knackade på hans magra bröst med min pekfingersknoge och lockade fram en matt, flämtande hosta; men han såg oförskräckt på mig ungefär som en fräck sparv som man håller i handen.

»Jag är indrivaren Tiden», röt jag med gravlik röst. »Akta er så att jag inte knackar för hårdt.»

»Å, det vet jag visst», fnös han.

Då knackade jag till honom med besked, och han storknade och värdt röd som blod.

»Nå, vad vill ni?» väste han, då han fått igen andedräkten.

»Jag vill träffa Spargo, ingen annan än Spargo.»

»Släpp mig då, så skall jag gå och se efter.»

»Nej, det gör du inte, min vita lilja.» Och jag tog ett hårdare grepp i hans rockkrage. »Inga slinger-bultar, förstår du! Jag följer med.»

Leith betraktade drömmande den långa askan på sin cigarr och vände sig till mig. »Ja, ser ni, Anak, ni uppskattar inte det roliga i att vara narr och spela clown. Ni skulle inte kunna göra det, om ni också ville. Er ynkliga lilla konvenans och edra prudentliga begrepp om det passande skulle hindra er. Att helt enkelt följa alla sina barocka infall och spela narr utan hänsyn till vad resultatet blir, därtill fordras att vara en helt annan man än en husfader och en laglydig medborgare.

»Nåja, som sagt, jag fick träffa Spargo, den ende. Det var en stor fläskig, rödbrusig personage med

28tjocka kinder och dubbla hakor, som svettades i skjortärmarna vid sitt skrivbord. Ni förstår, det var Dumma August. Han talade i telefon, då jag kom in, eller svor rättare sagt, och spände ögonen i mig under tiden. Då han hängt upp mikrofonen, vände han sig emot mig och väntade.

»Ni är en mycket upptagen man», sade jag.

Han nickade ansträngt och väntade.

»Lönar det mödan egentligen?» fortfor jag. »Vad är livet för att det skulle komma er att svettas? Vad finner ni för tillfredsställelse i svett? Se på mig. Jag varken arbetar eller spinner...»

»Vem är ni? Vad är ni? » röt han med en häftighet som var . . . nåja, brutal och krossade orden som en hund knäcker ett ben.

»En högst naturlig fråga, sir», medgav jag. »För det första är jag en man; vidare en förtrampad amerikansk medborgare. Jag är varken förbannad med yrke, affär eller utsikter. J ag är utan grynvälling som Esau. Min bostad är var som helst; himlen är mitt täcke. Jag är en av de lottlösa, en sansculott, en proletär eller enklare uttryckt, för att ni skall förstå det, en lösdrivare.»

»Vad i helvete —?»

»Ja, min värde herre, en lösdrivare, en man med irrande vägar, konstiga logier och växlande ...»

»Tig med det där!» skrek han. »Vad vill ni?»

»Jag vill ha pengar.»

Han reste sig och sträckte ut handen mot en öppen låda, där det måste ha legat en revolver, sedan åtrade han sig och brummade: »Det här är ingen bank.»

»Och jag har inte heller några växlar att kassera in.

29Men jag har en idé, som jag med ert tillstånd och välvilliga biträde, sir, skall förvandla till kontanter. Kort och godt, vad säger ni om en skiss av en lösdrivare, författad av en landstrykare genom livet? Intresserar ni er för det? Hungra edra läsare efter den? Fordra de den? Kunna de känna sig lyckliga utan den?»

Ett ögonblick trodde jag att han skulle få slag, men han hämmade sitt oroliga blod och sade att han tyckte om min fräckhet. J ag tackade honom och försäkrade att jag också t3^ckte om den. Sedan bjöd han mig en cigarr och sade att han nog trodde det skulle bli affär av.

»Men kom ihåg», sade han, sedan han stuckit några ark skrivpapper i handen på mig och givit mig en penna som han tog upp ur sin västficka, »kom ihåg att jag inte vill veta av något högtflygande filosofiskt

— ni tycks ha tendenser i den vägen. Lägg in lokalfärg, massor av den, och kanske litet sentimentalitet, men ingen rappakalja om nationalekonomi eller klasskamp eller så'n där smörja. Gör det konkret, taget på kornet, med schwung och fart och liv, gör det piggt och sprakande och intressant — är ni med på det?»

Jag var med på det och lånade en dollar.

»Glöm inte lokalfärgen!» ropade han efter mig genom dörren.

Och det var lokalfärgen, Anak, som blev mitt fördärv.

Den blodfattige Cerberus flinade då jag steg in i hissen. »Nå, blev ni utsparkad?»

»Nej, bleka ungdom, vita lilja», kuttrade jag och viftade med papperen, »inte utsparkad, jag fick en beställning. Om tre månader är jag redaktör för börsnyheterna, och då skall jag ge er sparken.»»Och då elevatorn stannade en trappa längre ner för att ta upp ett par flickor, gick han till hisstrumman och skickade mig och min beställning åt helvete utan krus och komplimanger. Men jag tyckte om honom. Han hade ruter i sig och var oförskräckt, och han visste lika bra som jag att han inte hade lång tid att leva.»

»Men, Leitli», utbrast jag och såg den lungsiktige ynglingen framför mig, »hur kunde ni behandla honom så barbariskt?»

L,eith skrattade torrt. »Min käre vän, hur många gånger skall jag påpeka hur ni rör ihop? Ni behärskas helt och hållet av ortodox känsla och traditionella sinnesrörelser. Och ert temperament sedan! Ni är sannerligen oförmögen till rationella omdömen. Cer-berus? Pytt! En döende glimt, en liten slocknande gnista, en matt pulserande, döende organism — pang! En knäpp med fingrarna, en pust, och så är det gjort. En bonde i livets schackspel. Inte ens ett problem. Ett dödfödt barn eller en död gosse ä' inget problem. De ha aldrig fått börja sin tillvaro. Det hade inte heller Cerberus fått. För att det skall bli ett verkligt problem ...»

»Nå, men lokalfärgen?» eggade jag.

»Det är rätt», svarade han, »håll mig i gång. Nå, jag tog med mig mitt skrivpapper ner till bangårdsom-rådet (för lokalfärgens skull), lät benen dingla i dörren till en Pullmankupé, eller med andra ord en godsvagn, och klatschade ihop mästerverket. Naturligtvis gjorde jag det spirituellt och briljant o. s. v. och lade för resten in mina små ovedersägliga snärtar åt staten och mina sociala paradoxer, och framför allt gjorde

3ijag det tillräckligt konkret för att dussinmänniskorna skulle bli missbelåtna. Ur lösdrivarsynpunkt var stadens polisväsen särskilt ruttet, och jag grep mig an med att öppna det goda folkets ögon. Det är en matematiskt bevisbar sats att det kostar kommunen mera att arrestera, döma och spärra in sina lösdrivare i kurran än att bjuda dem att bo som gäster i lika lång tid på det bästa hotell. Jag utvecklade detta, framlade fakta och siffror, polisens avlöning och reseersättningar och avbränningarna till domstolar och fängelser. Å, det var övertygande och det var sant, och jag gjorde det på ett lätt humoristiskt sätt som lockade till skratt och träffade prick. Det huvudsakliga felet i systemet, förfäktade jag, var att man bestal lösdrivaren. De dryga summor kommunen betalade ut för honom borde sätta honom i stånd att vältra sig i lyx och vällevnad i stället för att försmäkta i fängelsehålor. Jag gjorde så fina beräkningar, att han icke allenast skulle kunna bo på det bästa hotell utan också röka två 25: cent-cigarrer och kosta på sig en io-cents-skoputsning för varje dag och ändå inte kosta de skattdragande så mycket som de voro vana att betala för hans domfällande och fängelseunderhåll. Och som de följande händelserna bevisade kom detta skattedragarna att voja sig.

En av konstaplarna tecknade jag efter verkligheten, ej heller glömde jag en viss Sol Glenhart, den eländigaste polisdomare man kunde träffa på både i gamla och nya världen. Och det kan jag bedyra av rik erfarenhet. Han var icke allenast beryktad bland distriktets lösdrivare, utan hans synder som civil person voro också väl kända och en riktig skam för hans

32stadsbor. Naturligtvis aktade jag mig för att uppge namn och adress; jag utförde porträttet i ett opersonligt, så att säga eklektiskt manér, som dock ej kunde vilseleda någon i fråga om lokalfärgens riktighet.

Som jag själv var lösdrivare, utgjorde artikeln naturligtvis en protest mot lösdrivarnas dåliga behandling. Sedan jag gjort skattebetalarna hjärtängsliga för sina portmonäer, blevo de mottagliga för sentimentalitet, och sedan bombarderade jag dem med sentimentalitet i stora klumpar. Ni kan lita på att det var ypperligt gjort och vältaligt sedan ... ja, så här lydde slutet av min harang:

'Så att medan vi driva omkring på vägar och stigar och söka efter mr Lagochrätt med ljus och lykta, kunna vi inte undgå att komma ihåg att vi äro fredlösa, att våra vägar inte äro människornas vägar och att mr Lagochrätts sätt att behandla oss är ett annat än det han använder mot andra. Vi stackars hemlösa varelser, som gnälla i mörkret efter en brödkant, vi äro fullkomligt medvetna om vår hjälplöshet och vår nesa. Och vi kunna gärna instämma i

vad en hårdt prövad broder på andra sidan havet säger: »Det är vår stolthet att ej sporras av någon stolthet.» Människorna ha glömt oss; Gud har glömt oss; den enda som kommer ihåg oss är rättvisans harpyor som dra fördel av vår nöd och prägla våra suckar och tårar till blankt skinande dollars.'

I förbigående sagt, mitt porträtt av polisdomaren Sol Glenhart var bra. En slående, omisskännlig likhet med en rad av sådana fraser som: 'denna krok-nästa, lunsiga harpy', 'denne privatsyndare, denne domarekårens bandit med en moral som tjuvarnas

33moral bringar på skam', 'som kokar ihop brott tillsammans med skojare oeli industririddare och till försoning skjutsar in de olyckliga och fattiga i unkna celler' o. s. v., o. s. v., en bombastisk stil utan värdighet som man inte skulle använda i en avhandling 0111 'Mervärde' eller 'Marxismens bedrägliga förespeglingar', men som just är vad den kära publiken tycker om.

»Hm», brummade Spargo, då jag stack manuskriptet i näven på honom. »Det vore då synd att kalla er för sölkorv.»

Jag riktade en hypnotiserad blick på hans bröstficka, och han tog fram en av sina överdådiga cigarrer som jag rökte medan han ögnade igenom vad jag skrivit. Ett par tre gånger tittade han forskande på mig över papperet, men sade ingenting förr än han hade slutat.

»Var har ni arbetat, ni penufäktare där?» frågade han.

»Det är mitt jungfru-försök», sade jag med tillgjord blygsamhet, i det jag bugade mig och spelade förlägen.

»Jungfru . . . å, tusan heller! Vad vill ni ha i årslön? »

»Nej, nej», svarade jag, »ingen årslön för mig, tack så rysligt mycket. Jag är en fri, förtrampad amerikansk medborgare, och ingen man skall kunna säga att han rår 0111 min tid.»

»Utom mr L,agochrätt», fnittrade han.

»Utom mr I,agochrätt», sade jag.

»Hur visste ni att jag ville åt polisen?» frågade han helt tvärt.

34»Jag visste det inte, men jag visste att ni var på god väg åt det liållet», svarade jag. »I går morse skänkte en välgörande kvinnsperson mig tre skorpor, en bit ost och en gravlikt svart cliokoladkaka, alltsammans inlindat i 'Trumpeten' för dagen, vari jag lade märke till en syndig förtjusning över att 'Koskällans' kandidat till polismästarsysslan hade fallit igenom. Jag läste där också att de kommunala valen voro för handen, och då kunde jag stava och lägga ihop. En ny borgmästare av rätta sorten är detsamma som nya poliskommissarier, nya poliskommissarier betyder ny polismästare, ny polismästare betyder 'Koskällans' kandidat, alltså är det er tur att spela.»

Han reste sig, tryckte min hand och tömde sin väl späckade bröstficka. Jag stoppade dem på mig och blossade på den gamla.

»Ni kommer att göra nytta», jublade han. »Det här (han smekte mitt manuskript) är den första gevärssalvan under fälttåget. Ni kommer att fyra av många flera innan vi ha slutat. Jag har sökt efter er i åratal. Kom nu med in till kassören.»

Men jag skakade på huvudet.

»Seså, kom!» förmanade han skarpt. »Inga dumheter! 'Koskällan' måste ha er. Den hungrar efter er, pockar på er, blir inte glad förr än den får er. Vad säger ni?»

Ja, nog av, han bråkade med mig, men jag var som en mur, och efter en halvtimme måste Spargo den ende ge tappt.

»Kom ihåg», sade han, »när som helst, om ni åtrar er. Jag är redo. Var ni än håller till, kan ni telegrafera till mig, och jag skickar sekinerna ögonblickligen. »

35Jag tackade honom och bad om honoraret för mitt manuskript — giftblandningen kallade han det.

»Å, det får ni på reglementsenligt sätt», sade han, »första torsdagen sedan det varit tryckt.»

»Då måste jag besvära er om lite schaber tills . . .»

Han såg på mig och smålog. »Det kanske är bäst att j ag likviderar? »

»Ja visst», sade jag. »Hos kassören kan jag inte bevisa min identitet, så att det blir nog bäst att jag får det kontant.»

Och det blev kontant, trettio trissor (en trissa är en dollar, min käre Anak), och jag lubbade — hm, jag gick min väg.

»Bleka ungdom», sade jag till Cerberus, »jag är utsparkad. (Han flinade av blek förtjusning.) Och till bevis på den uppriktiga högaktning jag hyser för er, vill jag ge er . . . (Hans ögon lyste till, och han förde hastigt upp handen till ansiktet för att parera den väntade örfilen) det här lilla minnet.»

Jag hade ämnat sticka en femdollars i hans hand, men hur överraskad han än blev, var han för snabb i vändningarna för mig.

»Å, behåll er lort», fräste han.

»Nu tycker jag ännu bättre om er», sade jag och försökte med en ny femdollars. »Ni är ett ideal rent av. Men ni måste ta emot det här.»

Han drog sig brummande baklänges, men jag fick tag om hans nacke, ruskade ur honom den smula luft han hade och lämnade honom dubbelviken med de båda femmorna i sin ficka. Men knappast hade hissen satt sig i rörelse förrän de båda slantarna klingade mot taket och föllo ner mellan hisskorgen och trum-

36man. Lyckligtvis var inte dörren stängd, ocli jag stack ut handen och fångade upp dem. Hisspojken spärrade upp ögonen.

»Jag brukar göra så där ibland», sade jag och stoppade dem i fickan.

»Någon gycke kastade ner dem», viskade han lamslagen av denna underbara händelse.

»Det ser så ut», sade jag.

»Jag skall ta hand om dem», föreslog han.

»Dumheter!»

»Ge mig dem», hotade han, »annars stoppar jag hissen.»

»Pytt!»

Och han stoppade mellan två våningar.

»Unge man», sade jag, »har du någon mamma?» (Han såg allvarsam ut, som om han ångrade sitt tilltag, och för att ytterligare imponera på honom vek jag omsorgsfullt upp min högra rockärm.) »Är du beredd att dö?» (Jag ställde mig i boxarattityd och sträckte fram den ena knytnäven.) »Det är bara en minut, en kort minut, mellan dig och evigheten.» (Här sträckte jag fram den andra knytnäven också och beredde mig att göra ett utfall.) »Unge man, unge man», trumpetade jag, »om trettio sekunder skall jag slita hjärtat döpande ur ditt bröst och luta mig ner och höra hur du skriker i helvetet.»

Det tog honom. Han gav till ett rop, hisskorgen flög ner, och jag var på gatan. Ser ni, Anak, det är en vana som jag inte kan lägga bort, att lämna efter mig livliga minnen. Ingen kan glömma mig.

Jag hade inte kommit till hörnet förr än jag hörde en bekant röst bakom mig:

37»Tjänis, Kolstybb! Vart skall du ta vägen?»

Det var Chi Slim, som hade varit med mig en gång då jag ramlade av ett godståg i Jacksonville. »Jag kunde inte se honom för kolstybb», beskrev han det, och den monican fick jag behålla. Monica? Det kommer av monos. Lösdrivarens öknamn.

»Söderut», svarade j ag. »Hur står det te, Slim?»

»Så där. Byglarna ä' kitsliga.»

»Var är klabbet? »

»På lokus. J ag skall visa dig vägen.»

»Vem är överbossen?»

»J ag, och kom ihåg det.»

Slangen forsade om L,eith, men jag måste hejda honom. »Var god och översätt. Kom ihåg att jag är utlänning.»

»Ja visst», svarade han muntert. »Slim betyder en som har otur. Byling är poliskonstapel. Han talade om att bylingarna voro kitsliga. Jag frågar var klabbet är, luffartruppen som han hör till. överbossen är anföraren. Den titeln gör Slim anspråk på.

Slim och jag stegade ut till en dunge strax utanför staden, och där var klabbet, ett tjog bussiga hobos, pittoreskt lägrade på strandbanken av en liten porlande å.

»Kom an, gyckar!» ropade Slim till dem. »Rör på bla'na! Det är Kolstybb, och vi måste ha en hippa för honom.»

Allt detta betyder att luffarna skulle sträcka ut och ställa till med ett grundligare tiggeri för att få mojänger att fira min återkomst till fållan efter ett års skilsmässa. Men jag tog fram mina pluringar, och Slim skickade ut flera av de yngre för att köpa

38supanmat. Ni kan lita på, Anak, att det blev en liippa som man minns i luffarnas rike ända till den dag i dag är. Det är häpnadsväckande så mycket fluidum man får för tretti trissor, och det är lika häpnadsväckande så mycket fluidum tjugu styva karlar kan hälla i sig. öl och billigt vin utgjorde matsedeln förutom brännvinet som gick åt till jamarna. Det var storartat — en orgie underbar himmel, en match mellan fyllrac-kor, en tävling i primitiv bestialitet. En full karl har någ;ot fascinerande för mig, och om jag vore univer-sitetsrektor, skulle jag anordna föreläsningar och examina i praktisk supning. Det skulle slå böckerna ur brädet och ta loven av laboratorierna.

Men allt det där hör nu till det förgångna, för efter sexton timmar tidigt följande morgon, blev hela klabbet haffat av en överväldigande massa byglar och skjutsade till kurran. Efter frukosten vid tiotiden fingo vi, tjugu man högt, marschera upp till polisdomstolen, slappa och slokörade. Och där satt Sol Glen-hart i sin röda 'våpa med kroknäsa som en Napoleonörn och med små vassa pepparögon.

»John Ambrose!» ropade sekreteraren, och Chi Slim reste sig av gammal vana.

»Lösdriveri, ers härlighet», upplyste stadsfiskalen, och hans härlighet, som inte bevärdigade fången med en blick, fräste till med »tio dagar», och Chi Slim satte sig ned.

Och så fortgick det enformigt som ett urverk, femton sekunder per man, fyra man i minuten, och grabbarna döko upp och ner igen i tur och ordning som marionetter. Sekreteraren ropade upp namnen, stadsfiskalen angav förseelserna, domaren avkunnade straffet,

30ocli karlen satte sig ned. Det var alltsammans. Enkelt, eller lmr? Storartat!

Chi Slim plirade åt mig. »Ge honom en gliring, Kolstybb. Du kau det. »

Jag skakade på huvudet.

»Gå an, du», envisades han. »Ge honom hans varma mat. Grabbarna ska hålla dig räkning för'et. Och du kan ge dig tusan på att vi ska hålla dig med tobak, då vi komma ut.»

»L- C. Randolph!» ropade sekreteraren.

Jag reste mig, men nu hakade förhandlingarna upp sig. Sekreteraren viskade till domaren, och stadsfi-skalen smålog.

»Ni är tidningsman, hör jag, mr Randolph?» sade hans härlighet i sockersöt ton.

Det överraskade mig, för jag hade glömt »Koskällan» tack vare de spännande händelser som sedan inträffat, och nu stod jag där själv på brädden av den grop jag hade grävt.

»Där har du ditt uppslag, begagna det», viskade Slim.

»Det är redan gjort», mumlade jag tillbaka, men vSlim, som inte hört talas om artikeln, blev förvånad.

»Ers härlighet», svarade jag, »när jag kan få arbete, så är det mitt yrke.»

»Ni är mycket intresserad av lokala förhållanden, kan jag se.» (Här tog hans härlighet upp »Koskällan» för dagen och ögnade igenom en spalt som var min, det såg jag.) »Lokalfärgen är bra», kommenterade han med ett gillande glitter i ögonen, »skildringarna utmärkta, gjorda med breda, karaktäristiska penseldrag å la Sargent. Och den där . . . domaren som

40ni har ritat av . . . ni. . . hm ... ni tecknar visst efter levande modell?»

»Sällan, ers härlighet», svarade jag. »Det är snarare fria konstruktioner . . . idealfigurer . . . typer så att säga.»

»Men ni behärskar lokalfärgen, sir, det kan inte bestridas», fortfor han.

»Den är påsmetad efteråt», förklarade jag.

»Den där domaren är alltså inte tecknad efter levande modell, som man skulle vara frestad att tro?»

»Nej, ers härlighet.»

»Jaså, jag förstår, bara en typ för juridisk illfundig-het? »

»Nej, mer än så, ers härlighet», sade jag käckt, »en idealfigur.»

»Påsmetad med lokalfärg efteråt? Nå, godt. Får jag fråga hur ycket ni har fått för den här uppsatsen? »

»Tretti dollars, ers härlighet.»

»Hm. . . godt.» Hans ton undergick en liastig förändring. »Unge man, lokalfärg är ett svårt brott. Jag anser att ni har gjort er skyldig till det brottet och dömer er till trettio dagars fängelse eller, om ni föredrar det, trettio dollars plikt.»

»Tyvärr», sade jag, »jag har gjort av med mina trettio dollars på rummel.»

»Och trettio dagar till för att ni har slösat bort edra tillgångar.»

»Nästa man!» sade hans härlighet till sekreteraren.

Slim var som fallen från skyarna. »Det var tusan!» viskade han. »Klabbet får tio dagar och du får sexti. Det var tusan!»

4iLeith strök eld på en sticka, tände sin slocknade cigarr och slog upp boken som han hade i knät. »För att nu komma tillbaka till vårt ursprungliga samtalsämne, tycker ni inte, Anak, att fastän Loria behandlar egendomens fördelning med den yttersta samvetsgrannhet, så har han ändå utelämnat en viktig faktor, nämligen . . .»

»Ja,», sade jag tankspridt, »ja.»

AMATÖRKVÄLLEN.

Hisspojken smålog illparigt för sig själv. Då han förde henne upp, hade han lagt märke till glansen i hennes ögon och färgen på hennes kinder. Hans lilla bur hade blivit riktigt varm av hennes bekämpade ivers glöd. Och nu på nervägen var den som en iskällare. Glansen och färgen voro borta. Hon såg bister ut, och det lilla han kunde se av hennes ögon var kallt och stålgrått. Å, han kände till symtomen. Han var en iakttagare, det visste han med sig, och en dag, då han blivit tillräckligt stor, skulle han alldeles säkert bli reporter. Under tiden studerade han livet där det strömmade upp och ner i hans hiss genom skyskrapans aderton våningar. Han öppnade artigt dörren för henne och såg henne energiskt stiga ut på gatan.

Det låg något robust kraftigt över hennes utseende, som påminde mera om landsbygden än om stadsgatorna. Men det var en robust kraft av finare sort än vad man vanligen menar därmed, en kraftig finhet skulle man kunna säga, som gav en prägel av manlig het utan att därför det kvinnliga saknades. Den vitt nade om ett långt släktled av sökare och kämpar, människor som arbetat duktigt med hjärna och hand, gestalter från dunkel forntid som skapat henne till en dådkraftig varelse.

43

*Men hon var litet förargad och ganska stött i kanten. »Jag kan gissa vad ni har att säga mig», hade redaktören vänligt men bestämt avbrutit hennes långa inledning till det efterlängtade samtal som nyss slutat. »Och ni har sagt mig tillräckligt», fortfor han (hjärtlöst, tyckte hon nu, då hon gick igenom samtalet på färsk gärning.) »Ni har aldrig utfört något publicistiskt arbete. Ni är oövad, saknar dressyr, har aldrig fått någon yrkesutbildning. Ni har gått i elementarskola och kanske fullbordat er uppfostran vid en normalskola eller ett college. Ni har redt er bra i engelska. Alla edra vänner ha talat om hur intelligent och vackert ni skriver, o. s. v., o. s. v. Ni tror att ni kan bli journalist, och ni vill att jag skall hjälpa er till det. Men beklagligtvis finns Ixär aldrig några lediga platser. Om ni visste hur fullt...»

»Men om det aldrig finns några lediga platser här», hade hon i sin tur avbrutit honom, »hur ha då de redan anställda kommit in? Hur skall jag kunna visa att j ag är värd att komma in?»

»De ha gjort sig oumbärliga», lydde det kärva svaret. »Gör er oumbärlig.»

»Men hur kan j ag göra det, om j ag inte får något tillfälle? »

»Skapa er ett tillfälle.»

»Men hur?» envisades hon och gjorde samtidigt den tysta reflexionen att han var oresonlig.

»Hur? Det är er sak och inte min», sade han i avgörande ton och reste sig till tecken att samtalet var slut. »Jag måste tala om för er, min bästa unga dam, att här har varit minst aderton andra platssökande unga damer i den här veckan, och att jag inte har tid att säga 'hur' till var enda en av dem. J ag är

44inte anställd vid där här tidningen som instruktör för journalistaspiranter.»

Hon tog en spårvagn som gick till stadens utkanter, och innan hon steg ur den, hade hon ännu en gång gått igenom samtalet i minnet. »Men hur?» upprepade hon för sig själv, medan hon gick uppför de tre trapporna till den lägenhet, där hon och hennes syster »levde ungkarlsliv». »Men hur? » Och så fortfor hon att fråga sig själv, ty det envisa skotska blodet rann ännu kraftigt i hennes ådror, fastän det flera gånger om hade emigrerat från skotskt område. Och för resten var det alldeles nödvändigt för henne att få veta hur. Hennes syster hade kommit från en stad i det inre landet för att slå sig fram i världen. John Wyman var en fattig lantbrukare. Misslyckade affärer hade tvingat honom att inteckna sin egendom, och nu måste hans båda flickor, Edna och Letty, försörja sig själva. Ett års skolundervisning och nattliga övningar i stenograf i och maskinskrivning var det kapital de hade att bygga på, men resulta.tet tycktes bli allt utom gynnsamt. Staden måste visst myllra av ovana stenografer och maskinskriverskor, och de hade ingenting annat än sin oerfarenhet att bjuda på. Ednas hemliga dröm hade varit tidningsverksamhet, men hon hade först tänkt sig en kontorsplats, så att hon skulle få tid och tillfälle att avgöra vart och till vilket slags journalism hon skulle vända sig. Men kontorsplatsen hade ej hörts av, varken för L,etty eller henne, och dag för dag smälte deras lilla kapital ihop, medan hyran för rummet icke minskades och

kaminen slukade kol med samma glupskhet som förut. Och nu var det bara ett litet magert kapital.

45»Här finus ju en Max Irwin», sade Letty medan de överläde om saken. »Han är journalist med stort rykte. Gå och tala med honom, Ed. Han vet 'hur', och han kan säga dig hur.»

»Men jag känner honom inte», invände Edna.

»Du kände ju inte heller redaktören som du talade med i dag.»

»Ne-ej» (långt och betänksamt), »men det är något elt annat.»

»Inte alls något 'annat' än de obekanta herrar och damer du kommer att intervjua, då du har lärt dig den konsten», uppmuntrade L,etty.

»Det har jag inte tänkt på », medgav Edna. »Vad är det egentligen för skillnad mellan att intervjuva mr Max Irwin för någon tidning eller att intervjua mr Max Irwin för min egen räkning? Det blir också en övning. J ag skall gå och söka upp honom på redaktionen.»

»L,etty», sade hon i bestämd tou en stund därefter, »jag vet att jag kan skriva, om jag får något tillfälle. Jag känner att det ligger för mig, om du vet vad jag menar med det.»

Det visste L,etty och nickade. »Jag undrar hurudan han är?» frågade hon litet sk}Tggt.

»Det skall jag åta mig att ta reda på», lugnade Edna henne, »och jag skall låta dig veta det inom fyrtioåtta timmar.»

Letty klappade i händerna. »Bravo! Så skall en journalist tala. Gör det inom fyrtioåtta timmar så är du duktig.»------------

. . . »och jag är ledsen att jag gör er besvär», avslutade hon sin redogörelse för Max Irwin, den berömde korrespondenten och journalistveteranen.

46»Visst inte», svarade han med en protesterande åtbörd. »Om ni inte talar för er själv, vem skulle då göra det? Nu förstår jag precis er belägenhet. Ni vill komma in i 'Kuriren' och det genast, och ni har inte haft någon erfarenhet förut. Först och främst, har ni några relationer? Det finns ett dussin personer här i staden, vilkas rekommendation skulle vara ett öppna dig, Sesam! Sedan finge ni stå eller falla allt efter vad ni duger till. Senator L,ongbridge t. ex. och Claus Inskeep, spårvägsmagnaten, ochLaneochMc Chesney ...» han tystnade och såg frågande på henne.

»Jag känner ingen av dem», svarade hon nedslaget.

»Det är inte nödvändigt. Känner ni någon som känner dem? Eller någon som känner någon som känner dem?»

Edna skakade på huvudet.

»Då måste vi tänka ut något annat», fortfor han muntert. »Ni måste göra någonting själv. Låt mig se.»

Han tystnade och funderade ett ögonblick med slutna ögon och rynkad panna. Hon betraktade honom, studerade honom uppmärksamt; då slog han hastigt upp sina blå ögon och hans ansikte ljusnade.

»Jag har det! Nej, vänta litet. . .»

Och nu var det hans tur att studera henne. Och det gjorde han, tills hon kände att hon rodnade för hans blick.

»Ni duger, tänker jag, fastän det återstår att se», tilläde han gåtfullt. »Det kommer att visa vad ni har inombords, och det är en bättre rekommendation för 'Kurirens' herrar än alla brev från hela världens senatorer och magnater. Vad ni skall göra är att uppträda på Tivolis amatörkväll.»

47»J ag . . . j ag förstår inte riktigt», sade Edna, ty hans förslag var alldeles dunkelt för henne. »Vad är Tivoli och vad menas med en amatörkväll?»

»Jag glömde, att ni är från landsorten. Men så mycket bättre, om ni bara har det journalistiska greppet. Det blir

ett första intryck, och de första intrycken äro alltid opåverkade, opartiska, friska och livliga. Tivoli ligger på utkanten av staden, nära Parken — ett förlustelseställe. Där finns en rutschbana i luften och en dito på vattnet, orkester, teater, vilda djur, biograf o. s. v., o. s. v. Enkelt folk går dit för att se på djuren och roa sig, och de andra gå dit för att roa sig med att se på hur enkelt folk roar sig. Ett demokratiskt förlustelseställe i fria luften, det är Tivoli.

Men det är teatern som är det viktigaste för er. Det är varieté. Det ena numret avlöser det andra — task-spelare, akrobater, ormmänniskor, elddansöser, negersångare, sångerskor, damkomiker, recitatorer, o. s. v. Det är varietéartister av facket. De förtjäna sitt uppehälle på det sättet. Många ha ett präktigt engagemang. Somliga äro löshästar som gastera var de kunna komma åt, hos Obermann, på Orpheus, Alcatraz, Touvre o. s. v., o. s. v. Andra ströva omkring i hela landet. Ett intressant slags liv, och inkomsterna äro så stora att det drar till sig många aspiranter.

Nu har Tivolis direktion för att dra folk hittat på någonting som kallas amatörkvällar; d. v. s. två gånger i veckan, sedan artisterna ha utfört sina nummer, upplåtes scenen åt amatörer och aspiranter. Publiken stannar kvar för att kritisera. Populasen blir konstdomare — eller inbillar sig vara det, vilket är

48samma sak; och den betalar sina pengar och är mycket belåten, och amatörkvällen lönar sig för direktionen.

Men huvudsaken med amatörkvällen, lägg märke till det, är att dessa amatörer ej äro riktiga amatörer. De äro avlönade för att utföra sitt nummer. De kunna i bästa fall kallas yrkesamatörer. Det faller av sig självt att direktionen inte kan få fölle till att uppträda inför en oförsynt publik för intet, ty vid sådana tillfällen släpper publiken Barrabam lös. Det är mycket roligt för publiken. Vad ni har att göra — och det kräver mod, det kan jag försäkra — är att göra upp om två uppträdanden (onsdags och lördags kväll, tror jag), uppträda edra båda gånger och skriva om det för /Kurirens' söndagsupplaga.»

»Men . . . men ...» stammade hon, »jag . . . jag ...» och hennes röst lät besviken och tårdränkt.

»Jag förstår», sade han vänligt. »Ni väntade er något annat, något bättre. Det göra vi alla till en början. Men kom ihåg flottamiralen, som sopade däcket och polerade låset på salongsdörren. Antingen måste ni underkasta er lärlingens släpgöra eller också låta bli alltsammans. Vad säger ni?»

Hans tvära sätt att kräva svar överraskade henne. Då hon tvekade, såg hon att en skymt av missnöje kom hans ansikte att mulna.

»Det måste på sätt och vis betraktas som ett kraftprov», tilläde han uppmuntrande. »Ett svårt kraftprov, men så mycket bättre. Nu gäller det. Går ni in på det?»

»Jag skall försöka», sade hon matt, och hon gjorde sina reflexioner om det kärva, pågående och bråd-

49skande sättet hos dessa affärsmän med vilka hon nu kommit i beröring.

»Godt. Då jag började, fick jag de tråkigaste, odrägligaste uppdrag man kan tänka sig. Och sedan hade jag under en lång, ledsam period polis- och skils-mässodomstolarna till min specialitet. Men alltsammans slutade bra och gjorde mig nytta. Ni har bättre tur som får börja med sådant där söndagsarbete. Det är inte särdeles ansträngande. Nå, hur blir det? Gör det, ni. Visa vad ni går för, så får ni nog bättre uppgifter — bättre sort och bättre betalning. Ge er nu av i eftermiddag till Tivoli och gör upp om två uppträdanden.»

»Men vad kan jag göra?» frågade Edna tveksamt.

»Göra? Det är lätt. Kan ni sjunga? Nå, det gör detsamma, ni behöver inte sjunga. Skråla, gör vad som helst — det är det ni får betalt för, att roa, att ge dålig konst för publiken att hyssja åt. Och då ni utför edra nummer, så ta med er någon som förkläde. Var inte rädd för någon. Säg ifrån vad ni vill. Blanda er med amatörerna, medan ni väntar på er tur, pumpa dem, studera dem, fotografera dem i er hjärna. Tillägna er atmosfären, lokalfärgen — massor av lokalfärg. Dyk ner med bägge händerna och tillägna er kvintessensen, andan, karaktären av det hela. Vad är meningen? Ta reda på meningen. Det är därför ni är där. Det är det läsarna av Kuri-rens söndagsnummer

vilja veta.

Var koncis i stilen, energisk i fraseringen, träffande, påtagligt träffande i edra bilder. Undvik plattheter och vardagligheter. öva er i att vara kräsen. Fånga upp det huvudsakliga, hoppa över resten, så blir er

50skildring effektfull. Måla tavlor i ord, då slår ni an på Kuriren. Skaffa er några äldre nummer av Kurirens söndagsupplaga och studera stilen i deras historier. Ge en resumé i inledningen som en smakbit av innehållet och berätta sedan alltsammans omigen utförligare. Lägg sedan in en klatsch på slutet, så kunna de, om de ha ondt om utrymmet, klippa bort så mycket de vilja av innehållet och haka på klatschen, och historien behåller ändå sin form. Ja, det kan vara nog med det där. Resten kan ni tänka ut själv.»

De reste sig bägge, och Edna smittades av hans entusiasm och hans raska, summariska sätt att uttrycka sig och som ändå gav så mycket av vad hon ville veta.

»Och i fall ni är ärelysten, miss Wyman, så kom ihåg att de aktuella kåserierna inte äro någon huvuduppgift för journalismen. Akta er för att bli ensidig. Kåseriet är bara ett trick. Gör er till herre över det, men låt det inte göra sig till herre över er. Men ni måste lära er behärska det, ty om ni inte kan lära er att skriva ett kåseri bra, kan ni aldrig hoppas på att kunna göra något bättre. Med ett ord, lägg in hela ert jag i det, men förbliv ändå er själv utanför det, över det, om ni vill lyda mitt råd. Och lycka nu till. »

De hade kommit till dörren och tryckte varandras händer.

»En sak till», avbröt han hennes tacksägelser, »låt mig se ert manuskript innan ni lämnar in det. Jag kanske kan ge er någon liten vink.»

Edna träffade Tivolidirektören, en korpulent herre med tjocka kinder, buskiga ögonbryn och på det hela

51taget stridslystet utseende, med en frånvarande och butter min och en svart cigarr i munnen. Symes hette han, efter vad hon hade hört, Ernst Symes.

»Vad slags nummer?» frågade han innan hon hunnit halvvägs i sitt korta andragande.

»Romanssångerska, sopran», svarade hon genast, ihågkommande Irwins råd att säga ifrån.

»Namnet? » frågade mr Symes nästan utan att be-värdiga henne med en blick.

Hon tvekade. Hon hade kommit så huvudstupa ia i äventyret att hon inte alls tagit namnfrågan i betraktande.

»Namnet? Teaternamnet?» snäste han otåligt.

»Nan Bella}me», hittade hon på i hastigheten. »B-e-l-l-a-y-n-e. Ja, just så.»

Han antecknade det i en annotationsbok. »All right. Ni uppträder onsdag och lördag.»

»Hur mycket får jag?» frågade Edna.

»Två och en halv dollar per uppträdande. Fem för två gånger. Ni får er betalning första måndagen efter andra uppträdandet.»

Och utan att säga så mycket som »adjö» vände han henne tyggen och fördjupade sig i tidningen som han hållit på att läsa i då hon kom.

Edna kom i god tid på ondsdags kvällen, med Letty i sällskap och kostymen i en kartong — helt enkel. En schal lånad av tvätterskan, en trasig skurkjol lånad av hjälphustrun, en grå peruk hyrd på en kostymateljé för tjugufem cents kvällen, det var hela utstyrseln, ty Edna hade bestämt sig för att föreställa en gammal irländska som sjöng hjärtslitande sånger om sin son, som var ute på vandring.

52Fastän de hade kommit tidigt, gick där hett till. Den egentliga representationen pågick, orkestern spelade och publiken applåderade oupphörligt. Amatörernas närvaro vållade åtskilligt bryderi bakom scenen, åstadkom trängsel i gångar, klädloger och mellan kulisserna, så att alla gingo i vägen för varandra. Detta var särskilt ovälkommet för artisterna, vilka betedde sig som om de hört till en långt högre kast och vilkas sätt mot de

stackars föraktade amatörerna hade en prägel av högfärd och till och med brutalitet. Edna, som blev knuffad, armbågad och skjutsad omkring och förtvivlat hakade sig fast vid sin kartong, medan hon sökte efter en klädloge, lade märke till allting.

Hon fann slutligen en klädloge belamrad med tre andra »amatör-damer», som maskerade sig under oväsen och gälla utrop och kivades framför en ensam spegel. Hennes egen toalett var så enkel att den blev färdig i en fart, och hon lämnade damtrion under en väpnad vapenvila, medan de kritiserade henne. Letty höll sig tätt bakom henne, och tack vare tålamod och ihärdighet lyckades de placera sig i en vrå mellan kulisserna, varifrån de hade utsikt över scenen.

En liten svartmuskig karl, behändig och med godmodigt utseende, klädd i frack och hög hatt, valsade omkring scenen med små trippande steg och sjöng med en tunn liten röst någonting om någonting som tycktes vara mycket sorgligt. Då hans bortdöende röst närmade sig slutet av sångnumret, trängde sig en storväxt kvinna med en häpnadsväckande blond cheve-lyr förbi Edna, trampade henne på tårna och sköt henne föraktfullt åt sidan. »Förbannade amatörer!»

Månansiktet. 4.

53väste lion i förbifarten, och i nästa ögonblick stod hon på scenen graciöst bugande för publiken, medan den lille svartmuskige karlen trippade tillgjort omkring på tåspetsarna.

»Tjänis, flickor!»

Denna hälsning framläspad med en oefterhärmligt smekande tonvikt på varje stavelse och uttalad i örat på Edna kom henne att rycka till. En slätrakad ung man, trind i synen, smålog godmodigt mot henne. Hans kostym var tydligen den traditionella teaterluffarens, fastän de oundvikliga polissongerna fattades.

»Å, dem sätter jag på mig på en minut», förklarade han, då han förstod frågan i hennes blick, och viftade med polissongerna som han höll i handen. »De ä' så svettdrivande», förklarade han vidare. Och sedan: »Vad är er specialitet?»

»Sopran — romanser», svarade hon och försökte se ogenerad ut.

»Varför gör ni det?» frågade han rent ut.

»För ro skull naturligtvis», svarade hon.

»Det tänkte jag just, så snart jag fick se er. Ni ar-

betar väl inte för någon tidning?»

»Jag har aldrig träffat mer än en redaktör i mitt

liv», svarade hon undvikande, »och jag . . . han ... ja,

vi kommo inte överens.»

»Sökte ni arbete hos honom?»

Edna nickade liknöj dt, men inom sig var hon orolig och grubblade på hur hon skulle kunna komma ifrån detta samtalsämne.

»Vad sa' han?»

»Att aderton andra flickor redan hade sökt anställning i den veckan.»

54»Han gav er korgen?» Den unge mannen med full-månansiktet skrattade ock slog sig på knäna. Ser ni, vi ä' litet misstänksamma. Söndagstidningarna skulle gärna vilja ge amatörkvällarna riktigt på huden, men det är direktören inte med på. Han blir alldeles förbannad bara han tänker på det.»

»Och vad har ni för specialitet?» frågade hon.

»Vem, jag? Å, jag gör min luffarescen i kväll. Ser ni, jag är Charley Welsh.»

Hon förstod att han bara genom att uppge sitt namn hade ansett sig ge henne alla behövliga upplysningar, men hon kunde ingenting annat säga än ett artigt: »Å — jaså!»

Hon kände sig frestad att skratta åt hans besvikna och stötta min, men hon behärskade sig.

»Å, seså», sade han barskt, »inte kan ni stå där och försöka inbilla mig att ni aldrig har hört talas om Charley Welsh? Ni måtte vara mycket ung. Jag är ju en Unik, den ende amatören i det här facket. Ni måste ha sett mig. Jag uppträder överallt. Jag-skulle kunna vara yrkesartist, men jag förtjänar större kova på att vara amatör.»

»Men vad är en Unik?» frågade hon. »Var god och säg mig det.»

»Gärna», sade Charley Welsh artigt. »Jag skall stå till tjänst med den upplysningen. En 'Unik' är en ojämförlig, en som är styvare i en viss specialitet än alla andra. Han är Unik, förstår ni?»

Och Edna förstod.

»För att ni riktigt skall begripa det här», fortfor han, »behöver ni bara tira på mig. J ag är den unike amatören i alla branscher. I kväll gör jag en miss-

55lyckad luffarescen. Det är svårare att göra den misslyckad än att göra den all right, men ser ni, just det är skådespelartalang och konst. Ni förstår? Jag gör allting från judemonologer till formannen som sjunger och dansar och Dumme August. Nog av, jag är Charley Welsh, den Unike Charley Welsh.»

Och medan den lille svartmuskige mannen och det stora blonda kvinnfolket slogo ljuvliga drillar på scenen och efterträddes av de andra yrkesartisterna i tur och ordning, gav Charley Welsh Edna upplysningar av varjehanda slagj däribland många överflödiga men även många som hon lade på minnet för Kurireus räkning.

»Så där ja, pang!» sade han plötsligt. »Där kommer hans höghet och föser in er. Ni står först på programmet. Fäst er inte vid om publiken gallhojar midt under ert nummer. Sjung ni bara på helt kavat, tills numret är slut.»

Edna kände nu sin journalistiska ärelystnad slockna och erfor en överväldigande önskan att vara långt därifrån. Men regissören spärrade vägen för henne som ett odjur. Hon hörde orkestern stämma upp förspelet till hennes sångnummer och publikens sorl dö bort och efterträdas av en förväntningsfull tystnad.

»In med dig nu», viskade Letty och kramade hennes hand, och från andra sidan hördes Charley Welshs tvärsäkra: »Seså, var inte harig bara!»

Men hennes fötter tycktes fastväxta vid golvet, och hon lutade sig matt mot en kuliss. Orkestern började, och en röst på parkett ropade gällt och tydligt:

»Ny fixeringsbild! Var är Nannie?»

Kvickheten togs emot med en skrattsalva, och Edna

56ryggade tillbaka. Men regissören lade sin kraftiga hand på hennes axel och sköt in henne på scenen med en rask och energisk knuff. Publiken hade sett hans hand och arm, uppfattade situationen och hälsade den med dundrande applåder. Orkestern dränktes i det förskräckliga larmet, och Edna såg stråkarna fara fram och tillbaka över fiolerna utan att de tycktes framkalla några ljud. Det var henne omöjligt att börja i tid, och medan hon väntade tåligt med händerna i sidorna och spetsade öronen efter musiken, började publiken väsnas igen (ett favoritknep, fick hon sedan veta, för att göra amatören förbryllad genom att hindra honom eller henne från att höra orkestern) .

Men Edna fick tillbaka sin sinnesnärvaro. Hon såg framför sig ett hav av småleende eller storskrattande ansikten, hon hörde den ena skrattvågen tumla över den andra, och hennes skotska blod blev kallt av vrede. Den ivrigt arbetande men ljudlösa orkestern ingav henne en idé, och utan att ge ett ljud ifrån sig började hon röra läpparna, sträckte ut armarna och svängde med kroppen, som om hon verkligen sjöng. Larmet ute bland publiken fördubblades under försöken att dränka hennes röst, men hon fortfor helt lugnt med sin pantomim. Det hade

fortgått så en lång stund, men så tröttnade publiken på sitt upptåg, slutade plötsligt med sitt oväsen för att kunna höra och upptäckte nu hennes stumma spel. Ett ögonblick var det alldeles tyst, så när som på orkestermusiken, hennes läppar rörde sig utan ett ljud, och nu förstod publiken att den blivit lurad och bröt ut på nytt, denna gång i uppriktiga applåder som ett erkän-

57nande av hennes seger. Hon passade nu på och gjorde sin sortie, och med en bugning och en backande manöver var hon ute från scenen och i L,ettys armar.

Det värsta var över, och under den återstående delen av kvällen gick hon omkring bland amatörer och yrkesartister, talade, hörde på, iakttog, satte sig in i vad allt detta betydde och läggande allting på minnet. Charley Welsh gjorde sig till hennes lärare och skyddsängel, och han fullgjorde sin självtagna uppgift så väl att hon, då alltsammans var över, kände sig fullt beredd att skriva sitt kåseri. Men hon hade gjort upp om två uppträdanden, och hennes medfödda oförskräckthet tvingade henne att hålla ut. Under de följande dagarna upptäckte hon också att vissa svävande intryck behövde kontrolleras, så att på lördagen kom hon tillbaka igen med Letty och kartongen.

Direktören tycktes vänta på henne, och hon iakttog ett uttryck av lättnad i hans ögon, då han först fick sikte på henne. Han skyndade fram, hälsade på henne och bugade sig med en aktning som löjligt kontrasterade mot hans forna sätt ä la människoätare. Och då han bugade sig, såg hon Charley Welsh blinka menande åt henne över hans axlar.

Men det var bara början till överraskningarna. Direktören bad att få bli presenterad för hennes syster, pratade underhållande med dem bägge två och ansträngde sig ivrigt för att vara trevlig. Han gick till och med så långt att han gav Edna en egen klädloge till stor avund för de tre andra amatördamerna som hon förra gången gjort bekantskap med. Edna var helt överraskad, och icke förr än hon mötte Charle}r Welsh i gången spreds ljus över mysteriet.

58»Tjänis!» hälsade han. »Nu är ni på er mammas gata, tror jag? Ni vandrar ju riktigt på rosor.»

Hon smålog muntert.

»Han tror alldeles säkert att ni är en kvinnlig reporter. Jag var nära att skratta mig fördärvad då jag såg hur han ansträngde sig för att göra sig söt och älskvärd. Var uppriktig nu, det är väl inte ert jobb?»

»Jag talade ju om för er hur litet jag kände till redaktörer», parerade hon. »Jag var uppriktig då, och det är jag nu också.»

Men den unike Charley Welsh skakade misstroget på huvudet. »Inte för att det rör mig ett dugg», förklarade han. »Om ni är murvel, kan ni gärna ge mig ett par rader, ett fördelaktigt omnämnande, ni förstår. Och är ni det inte, så är ni en stunsig tös. Ni hör inte till vår klass, det är då tydligt och klart.»

Efter hennes nummer, som hon denna gång utförde käckt som en gammal och van artist, gjorde direktören ett nytt anfall, och sedan han sagt henne åtskilliga artigheter och gjort sig så älskvärd han kunde, gick han rakt på saken.

»Ni kommer att vara snäll mot oss, hoppas jag», sade han inställsamt. »Göra oss rättvisa?»

»Å», svarade hon i oskyldig ton, »ni kan inte övertala mig till ett nytt uppträdande; jag vet att jag tycktes slå an och att ni gärna skulle vilja engagera mig, men jag kan verkligen inte.»

»Ni vet vad jag menar», sade han med en anstrykning av sitt gamla brutala sätt.

*»Nej, jag vill verkligen inte», envisades hon. »Va-rietén är för . . . för nervslitande, åtminstone för mina nerver.»

59Han såg förbryllad och tvivlande ut och ansatte henne ej längre.

Men på måndags förmiddagen, då hon kom till hans kontor för att få ut betalningen för sina båda uppträdanden,

var det han som gjorde henne förbryllad.

»Ni måste sannerligen ha missförstått mig», ljög han helt ogenerat. »Jag kommer ihåg att jag sade något om att betala edra spårvagnsbilj etter. Ser ni, det göra vi alltid, men vi betala aldrig amatörer, aldrig. Det skulle göra hela saken meningslös. Nej, Charley Welsh lurade er. Han får ingen betalning för sina uppträdanden. Det får ingen amatör. Det är ett löjligt påhitt. Men här har ni i alla fall femtio cents. Då får ni också betalt för er systers spårvagns-resa. Och nu», tilläde han ytterst älskvärdt, »ber jag att å Tivolis vägnar få tacka er för ert vänliga och lyckade bidrag.»

Samma eftermiddag lämnade hon, trogen sitt löfte till Max Invin, sitt maskinskrivna manuskript till honom. Och medan han gick igenom det, nickade han då och då och gav ifrån sig en hel rad av berömmande kommentarier: »Bravo! — Just så, ja! — Det slår in,

det. — Psykologien är tagen på kornet. — Alldeles! — Huvudet på spiken! — Utmärkt! — Här är det litet svagare, men fullt approbabelt. — Det där var duktigt! — Kraftigt och levande. — Målande! Målande! — Ypperligt! Alldeles ypperligt!»

Och då han kommit till slutet av sista sidan, räckte han henne handen: »Min kära miss Wyman, jag

lyckönskar er. Jag måste erkänna att ni har överträffat mina förväntningar, och de voro stora, minst sagt. Ni är journalist, född till journalist. Ni har

60det rätta greppet, och ni kommer alldeles säkert att slå er fram. Kuriren kommer utan tvivel att ta det här och ta er också. De måste ta er. Annars kommer någon av de andra tidningarna att snappa bort er.»

»Men vad vill det säga?» frågade han i nästa ögonblick och blev helt allvarsam. »Ni har inte sagt något om att ni har fått betalt för edra uppträdanden, och det är en av de viktigaste punkterna i hela kåseriet. Det sade jag er uttryckligen, om ni minns.»

»Det duger inte», sade han och skakade bekymmersamt på huvudet, då hon hade förklarat sig. »Ni måste helt simpelt driva in pengarna på något sätt. Ivåt mig fundera ett ögonblick.»

»Gör er inte besvär, mr Irwin», sade hon. »Jag har tröttat er tillräckligt. Var god och låt mig få begagna er telefon, så skall jag göra ett nj^tt försök med mr Ernst Symes.»

Han lämnade henne sin plats på skrivstolen, och hon lyfte av mikrofonen.

»Charley Welsh är sjuk», började hon, då hon fått svar, »Vad? Nej, jag är inte Charley Welsh. Charley Welsh är sjuk, och hans syster frågar, om hon får komma ut i eftermiddag och lyfta hans avlöning?»

»Hälsa till Charley Welshs syster, att Charley Welsh var här ute i morse och lyfte sin avlöning själv», svarade direktörens välbekanta röst, fräsande av ilska.

»All right», fortfor Edna. »Och nu ber Nan Bel-layne att få veta, om hon och hennes syster få komma ut i eftermiddag och lyfta Nan Bellaynes avlöning?» r. »Vad sa’ han? Vad sa' han?» utbrast Max Irwin ivrigt, då hon hängde upp luren.

61»Att Nan Bellayne var honom för slug, och att hon och hennes syster kunde komma ut och få hennes avlöning och fribiljetter till Tivoli på köpet.»

»Ännu en sak», avbröt han hennes tacksägelser vid dörren, liksom vid hennes förra besök. »Nu då ni har visat vad ni går för, skulle jag anse det som en . . . hm . . . en ära att själv få ge er ett rekommendationsbrev till herrarna i Kuriren.»

MIDAS’ HEJDUKAR.

Wade Atsheler är död — död för sin egen hand. Om jag sade att detta var alldeles oväntat för det lilla kotteri som

kände honom, skulle det vara osant, men ändå hade aldrig vi, hans närmaste vänner, någonsin kommit på den tanken. På sin höjd hade vi varit förberedda därpå på något obegripligt undermedvetet sätt. Innan handlingen utfördes, var dess möjlighet så fjärran som möjligt från våra tankar; men då vi fingo veta att han var död, tyckte vi nästan att vi hade förstått och väntat det hela tiden. Detta kunde vi, då vi tänkte oss tillbaka, lätt förklara genom den själskris han undergått. Jag säger med flit »själskris». Ung och vacker som han var, med en betryggad ställning som högra hand hos Kben Hale, den store spårvägsmagnaten, hade han intet skäl att klaga över att vara styvmoderligt behandlad av ödet. Vi hade emellertid sett hans släta panna veckas och fåras liksom av ett tärande bekymmer eller en frätande sorg. Vi hade sett hans tjocka, svarta hår tunnas ur och försilvras som grön säd under en glödande himmel och svidande blåst. Vem kan glömma midt upp i de muntra scener han mot slutet sökte allt mer och mer begärligt — vem kan glömma, säger jag, den djupa tankspriddhet och de mörka stämningar åt vilka

63han hemföll? Vid sådana tillfällen, då skämtets yra steg allt högre, blevo plötsligt, utan rim eller reson, hans ögon glanslösa, hans panna rynkades, och med knutna händer och ansiktet förvridet av krampaktiga själskval brottades han med någon okänd fara på brädden av en avgrund.

Han talade aldrig om sitt bekymmer, och vi voro aldrig så ogrannlaga att vi gjorde honom några frågor. Men det var också det bästa, ty om vi gjort det och han hade talat, skulle vår hjälp och våra ansträngningar ej ha varit till någon nytta. Bå Hben Hale dog, Eben Hale vars förtrogne sekreterare han var — ja, nästan fosterson och kompanjon — visade han sig ej längre bland oss. Icke därför att, som jag nu vet, vårt sällskap inisshaga.de honom, utan emedan hans pina hade stegrats så att han ej längre kunde instämma i vår glädje eller finna någon tröst hos oss. Varför det var så kunde vi då ej förstå, ty då Eben Hales testamente bevakades, fick världen veta, att han var ensam arvinge till sin principals många millioner, och det var uttryckligen förordnat att detta stora arv tilldelades honom utan villkor eller inskränkningar i hans rätt att förfoga däröver. Icke en aktie, icke en cent i kontanta medel var testamenterad till den döde mannens släktingar. Vad hans närmaste anhöriga beträffade, förordnade en överraskande paragraf uttryckligen att Wade Atsheler till Eben Hales änka och söner och döttrar skulle utdela de summor han själv bestämde och när han fann för godt. Om det varit någon skandal i den dödes familj eller om hans söner varit utsvävande och pliktförgätna, kunde det ha funnits en skymt av anledning till dessa högst ovan-

64liga bestämmelser, men Eben Hales husliga lycka hade varit allmänt känd i orten, och man hade måst söka länge för att träffa på en sundare och oförvitligare avkomma än hans. Och hans hustru — ja, bland dem som kände henne bäst gick hon under det kärleksfulla namnet »Gracchernas moder/). Jag behöver ej omtala att detta oförklarliga testamente väckte en oerhörd förvåning; men den förväntningsfulla allmänheten blev besviken, ty det blev icke överklagat. —

Först för några dagar sedan fördes Eben Hale till sitt marmormausolé. Och nu är Wade Atsheler död.

Nyheten stod i tidningarna i morse. Jag har nyss genom posten fått ett brev från honom, tydligen inlämnat en knapp timme innan han tog sitt språng ut i evigheten. Detta brev, som ligger framför mig, är en berättelse skriven med hans egen stil och som utgör en sammanhållande kedja omkring talrika tidningsurklipp och brevavskrifter. Originalbreven äro i polisens händer, uppger han. Man har också bedt mig, som en varning till samhället mot en förfärlig och diabolisk fara som hotar själva dess bestånd, att offentliggöra den ohyggliga serie av tragedier, vari han varit oskyldigt invecklad. J ag meddelar här texten in extenso.

Det var i augusti 1899, strax efter min hemkomst från sommarferierna, som slaget kom. Vi visste då om ingenting; vi hade ännu ej tränat våra tankar till att sätta oss in i sådana förfärliga möjligheter. Mr Hale öppnade brevet, läste det och kastade det skrattande på mitt skrivbord. Då jag hade läst igenom det, skrattade jag också och sade: »Ett ruskigt skämt,

65mr Hale, och ett högst osmakligt sådant.» Här har du, min käre John, en ordagrann avskrift av ifrågavarande brev.

M. H.:s styrelse.

ij augusti 1899

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Vi anhålla att ni realiserar så stor del av er ofantliga förmögenhet att ni kan förfoga över ett kontant belopp av tjugu millioner. Denna summa anmana vi er att utbetala till oss eller till våra ombud. Lägg märke till att vi ej utsätta någon bestämd betalningsdag, ty det är ej vår avsikt att tvinga er till någon brådska. Ni kan till och med, om det faller sig lättare för er, betala oss i tio, femton eller tjugu terminer; men vi mottaga ingen mindre avbetalning än en million.

Tro oss, bäste mr Hale, då vi försäkra att vi inlåta oss i detta företag utan den ringaste ovilja mot er. Vi äro medlemmar av det intellektuella proletariat, vars växande antal utmärker det nittonde århundradets sista dagar med röda bokstäver. Vi ha efter grundliga studier av statsekonomi beslutat oss för att börja denna affär. Den har många goda sidor, bland vilka den bästa är att vi kunna företaga stora och lönande operationer utan kapital. Hittills ha vi varit någorlunda framgångsrika, och vi hoppas att vårt mellan-havande med er skall bli behagligt och tillfredsställande.

Vi anhålla om er uppmärksamhet, medan vi utförligare framlägga våra idéer. Grundvalen för det nuvarande samhällssystemet är äganderätten. Och

66denna individens rätt att besitta egendom har vid de senaste undersökningarna bevisats uteslutande stödja sig på makt. Vilhelm Erövrarens pansrade herrar delade och styckade ut England sinsemellan med sina dragna svärd. Detta gäller om alla feodalvälden, det måste ni medge. Med uppfinningen av ångan och den industriella revolutionen uppstod kapitalistklassen i ordets moderna betydelse. Dessa kapitalister svingade sig snart upp över den gamla adeln. Industrihövdingarna ha faktiskt trängt ut avkomlingarna av krigshövdingarna. Det är intelligensen, icke musklerna, som segrar i våra dagars kamp för tillvaron. Men denna sakernas ställning är icke desto mindre baserad på makt. Förändringen har varit kvalitativ. De forntida feodalherrarna härjade med eld och svärd; de moderna penningfurstarna exploatera världen genom att göra sig till herrar över världens ekonomiska krafter och låta dem verka. Det är hjärnan, icke järnet, som avgör, och de intellektuellt och kommersiellt starka äro de som ha de bästa betingelserna för att bli de överlevande.

Vi, M. H., nöja oss ej med att vara lönslavar. De stora trusterna och af färssyndikaten (dit ni hör) hindra oss från att höj a oss till den plats bland er som vår intelligens berättigar oss till att intaga. Varför? Emedan vi sakna kapital. Vi höra till de otvättade, men med den skillnaden, att våra hjärnor äro bland de bästa, och vi ha inga dumma etiska eller sociala skrupler. Som lönslavar, även om vi trälade bittida och sent och levde aldrig så sparsamt, skulle vi ej på tre tjog år — ej ens på tjugu gånger tre tjog år — kunna samla tillräckligt mycket pengar för att framgångs-

67rikt mäta oss med de stora sammanslutningar av lio-pat kapital som nu förefinn as. Icke desto mindre ha vi beträdt arenan. Vi kasta nu vår handske till världs-kapitalet. Det måste kämpa, antingen det vill eller icke.

Mr Hale, våra intressen tvinga oss att begära tjugu millioner dollars av er. Vi äro visserligen nog hänsynsfulla att ge er skälig tid till att fullgöra er del av transaktionen, men var god och inte söla för länge. Då ni har gått in på våra villkor, kan ni sätta in ett lämpligt svar i »Morgonrodnadens» korrespondensavdelning. Vi skola sedan meddela er vår plan för överlämnandet av den omtalade summan. Det är bäst att ni gör detta någon gång före den i oktober. I annat fall skola vi, för att visa att det är vårt allvar, på nämnda datum döda en man på östra trettinionde gatan. Det är en arbetare; ni känner honom icke, och inte vi heller. Ni representerar en kraft i det moderna samhället; vi representera också en kraft — en ny kraft. Utan vrede eller illvilja ha vi kommit i strid. Som ni lätt inser, är detta endast ett affärsförslag. Ni är den övre och vi den undre kvarnstenen; denne mans liv kommer att malas sönder mellan dem. Ni kan rädda honom, om ni går in på våra villkor och handlar i tid.

Det fanns en gång en kung drabbad av den förbannelsen att allt vad han vidrörde förvandlades till guld. För att skydda oss mot rivaler skola vi tillvälla oss

samma rätt. Högaktningsfullt

Midas’ hej dukar.

Säg själv, käre John, varför skulle vi inte ha skrattat åt en så fräck begäran? Idén var väl uttänkt,

68det kunde vi inte annat än erkänna, men den var för grotesk för att tas på allvar. Mr Hale sade, att han skulle gömma brevet som en kuriositet, och stack in det i ett skrivbordsfack. Sedan glömde vi genast att det fanns till. Och den i oktober, då vi gingo igenom förmiddagsposten, läste vi följande:

M. H.:s styrelse

i oktober 1899.

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Ert offer har drabbats av sitt öde. För en timme sedan på Östra trettin ionde gatan fick en arbetare ett knivstyng i hjärtat. Innan ni läser detta, skall hans lik vara på bårhuset. Gå och se på ert verk.

Till bevis på att vi mena allvar skola vi, i fall ni ej ger med er, den 14 oktober döda en poliskonstapel vid eller nära hörnet av Polk-street och Clermont Avenue.

Vänligen Midas’ hej dukar.

Återigen skrattade mr Hale. Han hade huvudet fullt av en förestående dust med ett Chicagobolag rörande försäljningen av alla hans spårvägslinjer i denna stad, och han fortfor att diktera för maskinskriver-skan och ägnade icke en tanke åt brevet. Men jag greps av djup nedslagenhet, och jag vet inte varför. Tänk 0111 det ej vore ett skämt, sade jag till mig själv och började ofrivilligt se efter i morgontidningen. Där stod notisen; eftersom den endast gällde en obskyr person av de lägre klasserna, bara några få rader långt nere på en spalt, under en annons om patentmedicin:

Strax efter klockan fem i morse blev på Östra tret-

69

A1 årmnsikiet. 5.tinionde gatan en arbetare vid namn Pete Lasalle, medan han var på väg till arbetet, knivhuggen i hjärtat av en okänd angripare, som räddade sig genom flykten. Polisen har ej lyckats upptäcka någon anledning till mordet.

»Omöjligt!» lydde mr Hales utrop, då jag läste upp detta för honom; men händelsen hade tydligen gjort intryck på honom, ty sent på eftermiddagen bad han mig — efter att vidt och bredt ha påpekat hur löjligt enfaldigt det var •— underrätta polisen om saken. Jag hade det nöjet att bli utskrattad i inspektörens privata kontor, men jag gick därifrån med den övertygelsen att de skulle passa på och sätta ut dubbel polisvakt vid hörnet av Polk och Clermont den omtalade natten. Sedan blev det en paus, tills de två veckorna gått; då fingo vi följande biljett med posten:

M. H.:s styrelse

15 oktober 1899.

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Ert andra offer har fallit på bestämd tid. Vi ha ingen brådska, men för att öka trycket skola vi hädanefter döda en gång i veckan. För att skydda oss mot polisens inblandning skola vi hädanefter underrätta er om händelsen endast strax före eller samtidigt med händelsen. I hopp att ni, då detta brev kommer er tillhanda, befinner er vid god hälsa, ha vi äran teckna

Midas’ hejdukar.

Denna gång tog mr Hale tidningen och efter ett kort letande läste han upp följande för mig:

70Ett fegt brott.

Joseph Donaliue, som i går kväll kommenderats till extra polistjänstgöring inom elfte distriktet, blev vid midnatt skjuten i huvudet och avled genast. Tragedien utspelades i full gasbelysning vid hörnet av Polk Street och Clermont Avenue. Vårt samhälle är sannerligen otryggt, då dess fredsväktare nedskjutas så öppet och omotiverat. Polisen har ännu ej lyckats finna något spår.

Knappast hade han slutat läsa detta, förrän polisen kom — inspektören själv och två av hans skickligaste spårhundar. De sågo oroliga ut, och det var tydligt att de voro verkligt uppskrämda. Ehuru omständigheterna voro så få och enkla, talades vi länge vid och gingo igenom historien om och omigen. Då inspektören gick, försäkrade han oss i tvärsäker ton att allt skulle klareras och mördarna bli fast. Han ansåg emellertid lämpligt att sända polisvakt till skydd för mr Hale och mig och låta andra konstaplar ständigt bevaka huset och dess omgivningar. Efter en vecka fingo vi följande telegram klockan ett e. m.:

M. H. :s styrelse

21 oktober 1899.

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Vi se med ledsnad att ni fullständigt liar missförstått oss. Ni har ansett lämpligt att omge er själv och huset med väpnad vakt, som om vi vore vanliga brottslingar i stånd att bryta sig in hos er och roffa till sig edra millioner med våld. Tro oss, detta är långt ifrån vår avsikt.

Med litet nykter eftertanke förstår ni lätt, att ert liv är dyrbart för oss. Var icke rädd. Vi skulle inteför allt i världen vilja göra er illa. Det är vår politik

att vårda er ömt och beskydda er mot all skada. Kr död är till ingen nytta för oss. Om så vore, kan ni vara övertygad om att vi icke ett ögonblick skulle tveka att utplåna er från jorden. Tänk på det, mr Hale. Då ni har betalat oss vårt pris, måste ni göra indragningar. Avskeda vakten nu och spara utgiften.

Tio minuter sedan ni mottagit detta brev skall en barnflicka bli strypt i Brentwood Park. Liket skall påträffas i buskaget utmed vägen som går ut till vänster om musikestraden.

Med hjärtlig hälsning Midas’ hejdukar.

I nästa ögonblick satt mr Hale vid telefonen och underrättade inspektören 0111 det förestående mordet. Inspektören var hindrad, men skulle ringa upp polisfilialkontoret F och skicka fölle till skådeplatsen. En kvart därefter ringde han upp oss och meddelade oss att liket påträffats, ännu varmt, på det angivna stället. Samma kväll myllrade tidningarna av iögonfallande fetstilsrubriker om J ack-Stryparen, utgöto sig om dådets brutalitet och klagade över polisens slapphet. Vi fingo också ett besök av inspektören som besvor oss att för all del hålla saken hemlig. Framgången berodde på vår tystlåtenhet, sade han.

Som du vet, John, var mr Hale en järnnatur. Han vägrade att ge sig. Men å, John, det var förskräckligt, ja ohyggligt — detta förfärliga något, denna blinda kraft i mörkret. Vi kunde ej strida, kunde ej planera, kunde ej göra annat än lägga armarna i kors och vänta. Och vecka efter vecka, lika säkert som

72att solen gick upp, kom underrättelsen om mordet på någon person, man eller kvinna, som intet ondt gjort, men-ändå dödats av oss lika säkert som om vi gjort det med våra egna händer. Ett ord från mr Hale, och slaktandet skulle ha upphört. Men han förhärdade sitt hjärta o<:h väntade, hans ansikte blev tärt, munnen och ögonen blevo bistrare och beslutsammare, och hans drag åldrades med varje timme som gick. Jag behöver ej tala om mina egna lidanden under denna förfärliga tid. Här har du breven och telegrammen från M. H. och tidningsreferaten o. s. v. om de olika morden.

Lägg också märke till breven som varna mr Hale för vissa intriger av af färsfiender, och hemliga börsmanipulationer. M. H. tycktes hålla sina fingrar om finansvärldens puls. De innehade och meddelade oss upplysningar som våra agenter ej kunde anskaffa. En vink från dem i ett kritiskt ögonblick under en viss affärsbatalj räddade minst fem millioner åt mr Hale. Vid ett annat tillfälle sände de oss ett telegram som

förmodligen hindrade en galen anarkist från att ta livet av min principal. Vi togo fast mannen, då han kom, och överlämnade honom till polisen, som fann i hans fickor ett nytt och kraftigt sprängämne som kunde ha sprängt ett slagskepp i luften.

Vi stodo på oss. Mr Hale var hård som sten. Han betalade ut ungefär hundra tusen i veckan till detektiver. Vi begärde hjälp av Pinkertons hemliga polis och otaliga privata detektivbyråer, och nu fingo vi ännu flera tusen att betala ut. Våra agenter myllrade över allt, i alla förklädnader, trängde in i alla samhällsklasser. De följde hundratals spår, hundratals misstänkta arresterades, tusentals misstänkta

73personer stodo under bevakning, men ingenting påtagligt kom i dagen. M. H. ändrade oupphörligt sina metoder att meddela sig med oss. Och varje budbärare de skickade oss blev genast arresterad. Men dessa visade sig alltid vara oskyldiga, och deras beskrivningar på de personer som skickat dem ledde aldrig till något. Den sista december fingo vi följande:

M. H.:s styrelse

31 december 1899.

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Fullgörande vår politik, som vi smickra oss med att ni nu redan känner väl till, be vi att få meddela att vi ämna ge respass från denna jämmerdal till inspektör Bying, med vilken ni tack vare våra åtgöranden har knutit så nära bekantskap. Han brukar vara på sitt kontor vid denna tid. Just då ni läser detta, drar han sitt sista andedrag.

Hjärtliga hälsningar Midas’ hej dukar.

Jag slängde ifrån mig brevet och rusade till telefonen. Stor var min lättnad^då jag hörde inspektörens käcka röst. Men medan han talade, dog hans röst bort i mikrofonen till ett gurglande ljud, och jag hörde dovt dunsen av en fallande kropp. Sedan ropade en främmande röst an mig, hälsade mig från M. H. och ringde av. Som en blixt ringde jag upp centralpolisen och sade till dem att genast skynda inspektören till hjälp i hans privatkontor. Jag stod kvar vid telefonen och fick om några minuter den underrättelsen att han påträffats badande i sitt blod och nu uppgivit andan. Det fanns inga vittnen, och av mördaren kunde intet spår upptäckas.

74Mr Hale ökade genast sin detektivstyrka, så att en kvarts million i veckan strömmade ut ur hans kassaskåp. Han hade föresatt sig att segra. Hans utgifter för allt detta sprungo upp till över tio millioner. Du känner någorlunda till hans resurser och kan förstå hur de smälte tillsammans. Det var principen han kämpade för, påstod han, icke för guldet. Och det måste erkännas att hans åtgöranden bevisade hur ädla hans motiv voro. Alla de stora städernas polisstyrkor samverkade, till och med Förenta staternas regering grep in, och saken blev en stor politisk fråga. Vissa av nationens reservfonder anslogos till att spåra M. H., och alla regeringens hemliga ombud voro på sin vakt. Men allt förgäves. Midas’ hejdukar utförde obehindrat sitt infernaliska värv. De fingo sin vilja fram, och varje deras slag träffade.

Men medan mr Hale kämpade till det yttersta, kunde han ej rentvå sina händer från det blod som fläckade dem. Ehuru ej juridiskt sett någon mördare, ehuru ingen jury kunde ha dömt honom, bar han dock ansvaret för varje särskilt offers död. Som jag nyss sade, ett ord från honom, och slaktandet skulle ha upphört. Men han vägrade att uttala detta ord. Han påstod hårdnackat att samhällets trygghet stod på spel, att han ej var tillräckligt feg för att överge sin post, och att det obestridligen var rättvist att några få skulle bli martyrer för de mångas välfärd. Allt detta blod kom emellertid över hans huvud, och han försjönk i allt djupare melankoli. Även jag kände mig som medbrottsling. Dibarn dödades skoningslöst, större barn, gamla människor, och dessa mord voro icke blott lokala, de spredo sig över hela landet.En kväll i midten av februari, då vi sutto i biblioteket, kördes en hård knackning på dörren. Då jag öppnade den, fann jag följande skrivelse ligga på mattan i korridoren:

M. H.:s styrelse.

15 februari 1900

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Jämrar sig icke er själ över sin blodskörd? Vi ha kanske skött vår affär på ett alltför abstrakt sätt. Tåt oss nu bli konkreta. Miss Ade-laide Laidlaw är en talangfull ung dam och lär vara lika god som hon är vacker. Hon är dotter till er gamle vän domaren Laidlaw, och vi ha fått höra att ni bar henne på edra armar då hon var barn. Hon är er dotters närmaste vän och för närvarande på besök hos henne. Då ni har läst detta, är det slut på hennes besök.

Vänligen Midas' hejdukar.

Vi förstodo genast vad dessa förfärliga ord betydde. Vi rusade genom sällskapsrummen — hon var ej där

— och upp till hennes eget rum. Dörren var stängd, men vi sprängde den genom att kasta oss emot den med hela vår tyngd. Där låg hon, som hon nyss slutat kläda sig till operan, kvävd med kuddarna från chäslongen, och det var ännu som en fläkt av liv över henne, kroppen var böjlig och varm. Låt mig slippa säga mera om detta ohyggliga. Du minns nog, John, redogörelserna i tidningarna.

Sent på kvällen kallade mr Hale mig till sig och tog

76ett heligt löfte av mig att bistå honom och inte ge tappt, om också hela hans släkt utrotades.

Följande dag blev jag förvånad över att han föreföll så glad. Jag hade trott att han skulle bli djupt skakad av den sista tragedien — hur djupt, det skulle jag snart erfara. Hela dagen var han munter och vid godt lynne, som om han äntligen funnit en utväg ur den fasansfulla svårigheten. Följande morgon funno vi honom död i sängen, med ett fridfullt leende över sitt sorgtärda ansikte — kolos. Tack vare polisens och myndigheternas medverkan fick man världen att tro att det var hjärtslag. Vi ansågo för klokt att hemlighålla sanningen, men det har inte hjälpt oss stort, ingenting har hjälpt.

Knappast hade jag lämnat dödsrummet, förrän följande egendomliga brev anlände — ehuru för sent:

M. H.:s styrelse.

17 februari 1900.

Till penningfursten mr Eben Hale.

Min herre. — Ni ursäktar väl att vi besvära er så tätt på den sorgliga händelsen i förgår; men vad vi ha att säga är av den största vikt för er. Det finns tydligen blott en utväg, som ni utan tvivel redan har upptäckt. Men vi vilja upplysa er om att till och med denna enda utväg är stängd. Ni kan dö, men ni dör besegrad och det vet ni. lyägg märke till detta: Vi utgöra en ofrånkomlig del av vad ni äger. Jämte edra millioner övergå vi för alllid till edra arvingar och rättsinnehavare.

Vi äro det oundvikliga. Vi äro höjdpunkten av industriella och sociala oförrätter. Vi vända oss emot

77det samhälle som har skapat oss. Vi äro tidens segrande missgrepp, en vansläktad civilisations gissel.

Vi äro resultaten av ett perverst socialt urval. Vi möta våld med våld. Endast den starke lever över. Vi tro på att den bäst utrustade avgår med segern. Ni har krossat edra lönslavar till stoft, och ni har överlevat dem. Krigshövdingar ha på er befallning skjutit ned edra arbetare som hundar i tjogtals blodiga strejker. Genom sådana medel har ni hållit er uppe. Vi knota ej över resultatet, ty vi erkänna och ha vår existens tack vare samma naturlag. Och nu har den frågan uppstått: vilkendera av oss skall överleva den andre under nuvarande sociala förhållanden? Vi tro att vi äro de bäst utrustade. Vi överlämna utgången åt tiden och naturlagarna.

Med en hjärtlig hälsning Midas' hejdukar.

John, undrar du nu på att jag skydde nöjen och undvek vänner? Men vad behöver jag förklara något? Denna berättelse gör allting klart. Adelaide dog för tre veckor sedan. Sedan dess har jag väntat under hopp och fruktan. I går blev testamentet lagfaret och offentliggjort. I dag underrättade man mig att en kvinna av medelklassen skulle bli dödad i Gol-den Gate Park i det fjärran San Francisco. Telegrammen i kvällstidningarna meddela den

ohyggliga händelsens detaljer, och de överensstämma med dem man meddelat mig på förhand.

Det tjänar till ingenting. Jag kan inte kämpa emot det oundvikliga. Jag har varit trogen mot mr Hale och har ansträngt mig till det yttersta. Jag kan inte

78förstå varför min troliet blivit lönad på detta sätt. Men jag kan ej svika mitt löfte genom att ge tappt. Jag har emellertid föresatt mig att ej bli orsak till flera människors död. J ag har testamenterat de många millioner jag nyss fått till de rätta ägarna. Må Eben Hales duktiga söner ta hand om sin egen räddning. Innan du läser detta, har jag upphört att leva. Midas' hej dukar äro allsmäktiga. Polisen är vanmäktig. Jag har hört av den att andra millionärer ha blivit pliktfällda och förföljda på samma sätt — hur många är icke känt, ty då någon ger efter för M. H., är hans mun förseglad. De som ej givit efter hålla nu på att inhösta sin blodiga skörd. Det hemska spelet är slut. Regeringen kan ej göra någonting. Jag har också hört att liknande filialer ha upp-trädt i Europa. Samhället är skakat i sina grundvalar. Makter och värdigheter äro mogna för lien. I stället för massorna mot klasserna är det nu en klass mot klasserna. Vi, den mänskliga civilisationens kämpar, ha blivit uttagna och nedhuggna. L-ag och ordning ha gjort konkurs.

Myndigheterna ha bedt mig hålla detta hemligt. Jag har gjort det, men nu kan jag ej göra det längre. Det har blivit en fråga av allmän betydelse full av de hemskaste följder, och innan jag lämnar denna världen vill jag göra min plikt genom att underrätta den om dess fara. Min sista bön till dig, John, är att du offentliggör detta. Var inte rädd. Mänsklighetens öde vilar i din hand. L,åt pressen trycka detta i millioner exemplar, låt de elektriska strömmarna föra det världen rundt, var helst människor mötas och talas vid, må de tala därom med fruktan och bävan. Och när

79samhället blivit tillräckligt uppskrämt, må det då resa sig i hela sin makt och plåna ut denna styggelse.

Med ett långt farväl, din

Wade Atsheler.

SKUGGA OCH LJUS.

Då jag tänker tillbaka, förstår jag vilken egendomlig vänskap det var. Lloyd Inwood var lång, smärt och fint byggd, spänstig och mörk. Paul Tichlorne var lång, smärt och fint byggd, spänstig och blond. Den ene var en upprepning av den andre i allt utom färgen. Lloyds ögon voro svarta, Pauls blå. Vid häftiga sinnesrörelser färgade blodet Lloyds ansikte olivbrunt, men Pauls purpurrödt. Förutom denna olika färg voro de lika som två bär. Båda voro överspända, i stånd till ytterlig kraftanspämiing och uthållighet, och de levde bägge i samma exaltera.de stämning.

Men det fanns en tredje person i detta märkliga vänskapsförbund, och denne tredje var kortväxt, fet, un-dersätsig och lat. och det var jag, skam till sägandes. Paul och Lloyd tycktes skapade till att rivalisera med varandra och jag till att vara fredstiftare mellan dem. Vi växte upp tillsammans alla tre, och mycket ofta har jag tagit emot de vredgade slag den ene ämnade åt den andre. De tävlade alltid, försökte överträffa varandra, och då de råkade i någon sådan strid, var det ingen gräns för deras kraftansträngningar och passionerade häftighet.

Denna intensiva rivalitet var förhärskande både i deras studier och deras lekar. Om Paul lärde sig utan-till en sång av »Marmion», lärde L,loyd sig två, Paul kom sedan med tre,Iyloyd med fyra, tills bägge kunde hela dikten utantill. Jag kommer ihåg en händelse vid badstället, som utgör en tragisk illustration till livskampen mellan dem. Vi pojkar hade en lek att dyka till bottnen av en tio fot djup göl och hålla oss fast vid trädrötter på bottnen för att se vem som kunde hålla sig längst kvar under vattnet. Paul och I,loyd lä to egga sig att dyka på samma gång. Då jag såg deras spänt beslutsamma ansikten försvinna i vattnet, kände jag en aning om någonting förfärligt. Ögonblicken gingo, ringarna i vattnet dogo bort, gölens yta blev slät och okrusad, och varken ett svart eller guldblondt huvud stack upp för att hämta luft. Vi där uppe blevo oroliga. Det längsta rekordet av den gosse, som

kunde hålla andan längst, var överträffat, men ännu syntes ingenting. Luftbubblor stego långsamt upp och visade att andedräkten drivits ut ur deras lungor, men så blev det slut med luftbubblorna. Varje sekund blev ändlös, och ur stånd att längre uthärda spänningen kastade jag mig i vattnet.

Jag fann dem nere på bottnen hakande sig hårdt fast i rötterna, med huvudena icke en fot ifrån varandra och ögonen vidöppna; den ene fixerade den andre oavvändt. De utstodo förfärliga kval, vredo och slingrade sig i den frivilliga kvävningens smärtor, ty ingendera ville ge tappt och erkänna sig övervunnen. Jag försökte tvinga Paul att släppa roten, men han gjorde våldsamt motstånd. Jag kunde inte hålla andan längre, och jag kom upp till ytan förfärligt skrämd. Jag förklarade hastigt situationen, och

82ett halvt dussin av oss gav sig ner och ryckte dem lösa med våld. Då vi fingo upp dem, voro bägge sanslösa, och det var endast efter mycken rullning, gnidning och massering som de äntligen återfingo medvetandet. De skulle ha drunknat, om ingen räddat dem.

Då Paul Tichlorne kom till högskolan, ansågs det allmänt att han skulle slå sig på statsvetenskap. Iyloyd Inwood, som skrev in sig samtidigt, valde samma fack. Men Paul hade hela tiden haft den hemliga planen att studera naturvetenskap, särskilt kemi, och i sista stunden kastade han om. Ehuru Iyloyd redan planerat läsårets arbete och bevistat sina första föreläsningar, följde han genast Pauls exempel och slog sig på naturvetenskaperna, särskilt kemi. Deras rivalitet blev snart känd av hela högskolan. Den ene var en sporre för den andre, och de arbetade sig djupare in i kemien än några studenter före dem — ja, så djupt att de, innan de togo sin examen, kunde ha stukat vilken professor eller docent i kemi som helst vid inrättningen utom »gubben» Moss, den kemiska sektionens dekanus, och till och med honom satte de mången gång på det hala. lloyds upptäckt av »döds-bacillen» hos spindelkräftan och hans experiment på henne med cyankalium gjorde hans eget och hans universitets namn känt över hela världen; och Paul kom icke en hårsmån efter, då han lyckades på experimentell väg åstadkomma geléartade oorganiska föreningar, som företedde amöbliknande rörelser, och då han spred nytt ljus över befruktningsprocesserna genom sina överraskande experiment med klornatrium och magnesialösningar på lägre former av havsorganis-mer.

«3Det var emellertid under deras studenttid, medan de voro som mest fördjupade i den organiska kemiens mysterier, som Doris van Benschoten ingrep i deras liv. L-loyd träffade henne först, men inom tjugufyra timmar lagade Paul så att han också fick göra hennes bekantskap. De förälskade sig naturligtvis i henne, och hon blev det enda i världen som var värdt att leva för. De uppvaktade henne lika ivrigt och glödande, och deras kamp om henne blev så intensiv att halva studentkåren tog sig för att ingå stora vad om resultatet. Till och med »gubben» Moss gjorde sig en dag, då Paul i hans enskilda laboratorium givit ett överraskande utlopp åt sina känslor, skyldig till att slå vad om en månads avlöning att han skulle bli Doris van Benschotens man.

Till sist löste hon problemet på sitt eget sätt, till allas belåtenhet utom Pauls och Iyloyds. Hon förde dem tillsammans och sade att hon verkligen ej kunde välja mellan dem, emedan hon tyckte lika bra 0111 dem båda, och eftersom månggifte ej var tillåtet i Förenta staterna måste hon tyvärr avstå från äran och lyckan att gifta sig med någon av dem. Bägge klandrade de varandra för denna bedrövliga utgång, och bitterheten mellan dem ökades ännu mera.

Men snart kom det till en kris. Det var i mitt hem, sedan de hade tagit sin grad och försvunnit ur världens åsyn, som början till slutet inträffade. Bägge voro förmögna och hade föga lust och alls ingen nödvändighet att ägna sig åt lärarkallet. Min vänskap och deras ömsesidiga fiendskap var det som ännu höll dem samman på något sätt. De hälsade på mig ganska ofta och voro därvid ytterst noga med att undvika

84varandra, ehuru det under sådana förhållanden var oundvikligt att de skulle träffa på varandra förr eller senare.

Den dag jag ännu minns så väl hade Paul Tichlorne suttit hela förmiddagen i mitt arbetsrum fördjupad i en vetenskaplig tidskrift. Jag kunde alltså sköta mina egna angelägenheter, och jag var ute bland mina rosor, då I^loyd Inwood kom. Medan jag klippte och kvistade och fäste upp slingerväxterna på min veranda med munnen full av spik och IYloyd följde efter mig och gav mig en handräckning då och då, började vi diskutera den mytiska

ras av osynliga varelser, de sällsamma, kringirrande väsen som ännu leva i sagorna. L,loyd blev ivrig och talade på sitt nervösa, knyckiga sätt och var snart inne på att diskutera osynlighetens fysiska möjligheter. Ett absolut svart föremål, påstod han, skulle gäcka och trotsa den skarpaste synförmåga.

»Färg är en förnimmelse», sade han. »Den har ingen objektiv realitet. Utan ljus kunna vi varken se färgerna eller själva föremålen. Alla föremål äro svarta i mörkret, och i mörkret är det omöjligt att se dem. Om intet ljus träffar dem, reflekteras intet ljus från dem till ögat, och vi ha alltså ingen syn-bekräftelse på att de finnas till.»

»Men vi se ju svarta föremål vid dager», invände jag.

»Mycket sant», fortfor han ivrigt. »Och det är emedan de inte äro absolut svarta. Om de vore fullständigt svarta, absolut svarta så att säga, skulle vi inte kunna se dem — nej, inte vid skenet av tusen solar skulle vi kunna se dem! Därför påstår jag att med

S5

Månansiktet. 6,de rätta, på lämpligt sätt sammansatta färgämnena skulle en absolut svart färg kunna åstadkommas, som skulle göra osynligt allt vad den anbragtes på.»

»Det skulle vara en märklig upptäckt», sade jag i nonchalant ton, ty hela saken föreföll mig för fantastisk för att betraktas som något annat än ett tankeexperiment.

»Märklig!» Lloyd slog mig på axeln. »Skulle tro det. Ja, min gosse lilla, om jag strök över mig själv med sådan färg, skulle det vara detsamma som att få hela världen för mina fötter. Kungarnas och hovens hemligheter skulle vara mina, diplomaters och politikers intriger, börsspelares manövrer, trusters och syndikats planer. Jag skulle kunna känna allt och alla på pulsen och bli den största makt i världen. Och jag. . .» Han avbröt sig hastigt och tilläde sedan: »Ja, jag har börjat mina experiment, och jag

tvekar inte att tala om att jag har kommit ganska långt med dem.»

Ett skratt från den öppna farstudörren kom oss att rycka till. Paul Tichlorne stod där med ett hånfullt leende på sina läppar.

»Du glömmer, kära Lloyd ...» sade han.

»Vad då?»

»Du glömmer», fortfor Paul — »ja, du glömmer skuggan.»

Jag såg Lloyd bli lång i ansiktet, men han svarade ironiskt: »Jag kan ju gå med solparasoll.» Sedan

vände han sig plötsligt och skarpt emot honom. »Hör nu, Paul, blanda dig inte i det här, om du vet vad din frid tillhörer.»

En brytning tycktes hota, men Paul skrattade god-

86modigt. »Jag skulle inte vilja röra med ett finger vid diua dumma färgämnen. Om du än lyckas utöver dina mest sangviniska förväntningar, kommer du alltid att hejdas av skuggan. Den kan du inte komma ifrån. Jag vänder mig på alldeles motsatt bog. Jag skulle ta till mål att utplåna skuggan ...»

»Genomskinlighet!» utbrast Lloyd genast. »Den kan ju inte åstadkommas.»

»Nej, naturligtvis inte.» Paul ryckte på axlarna och drev i väg nedåt rosengången.

Detta var början. Båda grepo sig an med problemet med hela den fruktansvärda energi, för vilken de voro kända, och med ett groll och en bitterhet som gjorde mig orolig för att någondera av dem skulle lyckas. Bägge litade fullkomligt på mig, och under de långa experimentveckor som nu följde blev jag bägges förtrogne, hörde på deras teoretiserande och åsåg deras prov. Aldrig förrådde jag med ett ord eller ett tecken för någondera hur långt den andre kommit, och de höllo mig räkning för mitt munlås.

Lloyd Inwood hade ett egendomligt sätt att friska upp sig efter långvarigt och oavbrutet arbete, då den kroppsliga

och själsliga spänningen blev för outhärdlig. Han gick på boxningstävlingar. Det var under en av dessa råa föreställningar, dit han släpat mig med för att få tala om sina sista resultat, som hans teori fick en slående bekräftelse.

»Ser du den där karlen med de röda polissongerna?» frågade han och pekade tvärsöver ringen på den femte stolraden på motsatta sidan. »Och ser du hans närmaste granne, mannen i den vita hatten? Det är ett långt stycke mellan dem, inte sant?»

87»Ja visst», svarade jag. »Det är en tom plats mellan dem.»

Han lutade sig fram mot mig och talade allvarligt. »Mellan mannen med de röda polissongerna och mannen med den vita hatten sitter Ben Wasson. Du har hört mig tala 0111 honom. Han är den skickligaste lättviktsboxaren i landet. Han är också karibneger, fullblod, och den svartaste i Förenta staterna. Han har på sig en svart överrock igenknäppt upp till hakan. Jag såg honom, då han kom in och slog sig ned på den där platsen. Så snart han satt sig, försvann lian. Se noga på honom: han kanske kommer att dra på munnen.»

Jag ville gå dit över för att kontrollera Iyloyds påstående, men han hejdade mig. »Vänta», sade han.

Jag väntade och observerade, tills mannen med de röda polissongerna vände på huvudet som om han talat till den obesatta stolen, och på denna tomma plats såg jag nu de rullande vitorna av ett par ögon och den vita dubbel-nymånen av två tandrader, och ett ögonblick urskilde jag ett neger ansikte. Men då hans leende försvann, försvann också hans synlighet, och stolen föreföll tom som förut.

»Om han vore alldeles svart, skulle du kunna sitta bredvid honom och inte se honom», sade Ijoyd, och jag tillstår att det belysande exemplet nästan övertygade mig.

Jag besökte sedan L,lo}7ds laboratorium många gånger och fann honom alltid fördjupad i sina försök att åstadkomma något absolut svart. Hans experiment omfattade alla slags färgämnen, t. ex. kimrök, tjärsorter, förkolnade växtämnen, sot av oljor och

88fettämnen och alla slags förkolnade animala substanser.

»Vitt ljus är sammansatt av de sju primärfärgerna», sade han. »Men i och för sig är det osynligt. Endast genom att reflekteras från ett föremål blir det och föremålet synligt. Men endast den del därav som reflekteras blir synlig. Här är till exempel en blå snusdosa. Det vita ljuset träffar den, och med ett undantag absorberas alla de färger varav det är sammansatt — violett, indigo, grönt, gult, orange och rödt. Blått är det enda undantaget. Det absorberas inte, det reflekteras. Därför ger snusdosan oss en förnimmelse av något blått. Vi se inte de andra färgerna, emedan de äro absorberade. Vi se endast den blå. Av samma skäl är gräs grönt. De gröna vågorna av det vita ljuset träffa vårt öga.»

»Då vi måla våra hus, belägga vi dem inte med färg», sade han vid ett annat tillfälle. »Vad vi göra är att vi applicera vissa ämnen som ha den egenskapen att ur det vita ljuset absorbera alla färger utom den som vi vilja att vårt hus skall ha. Då ett ämne reflekterar alla färgerna till vårt öga, tycks det oss vitt. Då det absorberar alla färger, är det svart. Men som sagt, ännu ha vi inte något fullkomligt svart. Alla färger äro inte absorberade. Det fullkomligt svarta är i stark belysning absolut osynligt. Se på den där till exempel.»

Han pekade på paletten som låg på hans arbetsbord. Den var målad med olika nyanser av svarta färgämnen. Särskilt en kunde jag knappast se. Den åstadkom en virrig förnimmelse i mina ögon; jag gnuggade dem och tittade om igen.

89»Det där», sade lian högtidligt, »är det svartaste svarta du eller någon dödlig någonsin har sett. Men vänta litet, så skall jag nog åstadkomma ett svart så svart, att ingen dödlig skall kunna vara i stånd att se på det — och se det!»

Å andra sidan fann jag ofta Paul Tiehlorne lika djupt försjunken i studiet av ljusets polarisation, brytning och interferens, enkla och dubbla refraktion och av alla slags egendomliga organiska sammansättningar.

»Genomskinlighet: ett tillstånd eller en egenskap hos kroppen som tillåter alla ljusstrålar att gå igenom», sade han till mig. »Det är vad jag söker. Lloyd med sin fullständiga ogenomskinlighet stupar på skuggan. Men den undgår jag. En genomskinlig kropp kastar ingen skugga, ej heller reflekterar den ljusvågor — d. v. s. detta gäller den fullkomligt genomskinliga kroppen. Om en sådan kropp undviker stark belysning, kastar den icke allenast icke någon skugga, utan efter den inte reflekterar något ljus, blir den också osynlig.»

En annan gång stodo vi vid fönstret. Paul höll på att gnida några linser som lågo på fönsterbrädet. Plötsligt sade han efter en paus i samtalet: »Aj, jag

tappade en lins. Stick ut huvudet, gosse, och se efter vart den tog vägen.»

Jag ämnade sticka ut huvudet, men ryggade tillbaka då jag stötte min panna. Jag gned mitt ögonbryn som gjorde ondt och såg frågande och förebrående på Paul, som skrattade pojkaktigt ystert.

»Nå?» sade han.

»Nå?» upprepade jag.

90»Varför undersöker du inte saken?» frågade han. Och jag undersökte. Innan jag stack fram huvudet, hade mina automatiskt arbetande sinnen sagt mig att där ej var någonting, att ingenting skilde mig från fria luften, att fönsterramen var alldeles tom. Jag sträckte ut handen och kände ett hårdt föremål, slätt och kallt och platt, och min känsel sade mig av gammal erfarenhet att det var glas. Jag tittade ännu en gång, men kunde omöjligt se något.

»Vit kvartshaltig sand», rabblade Paul upp, »kolsyrad soda, släckt kalk, glasskärvor, mangansyrad superoxid — där har du det, det finaste franska taffel-glaset, gjort av det stora St. Gobainbolaget, som tillverkar det finaste glas i världen, och detta är det finaste glas de någonsin gjort. Det kostar en oerhörd summa. Men se på det! Du kan inte se det. Du vet inte att det finns där, förr än du ränner pannan emot det.

Ja, min gosse lilla, det är bara en åskådningslek-tion — vissa i och för sig ogenomskinliga element åstadkomna i en viss sammansättning ett föremål som är genomskinligt. Men det där hör till den oorganiska kemien, invänder du. Mycket sant. Men jag vågar påstå, där jag nu står på mina båda fötter, att jag inom den organiska kemien kan upprepa allt vad som förekommer i den oorganiska.

Se här!» Han höll ett provrör mellan mig och ljuset, och jag lade märke till att det innehöll en dunkel eller grumlig vätska. Han tömde innehållet av ett annat provrör i den, och den blev nästan genast gnistrande klar.

»EUer se här!» Med snabba, nervösa rörelser i sitt

91förråd av provrör förvandlade han en vit lösning till vinfärgad och en ljusgul lösning till mörkbrun. Han lade ner en bit lakmuspapper i en syra, och det blev ögonblickligen rödt; då han lade ner det i alkohol, blev det genast blått.

»Lakmuspapperet är fortfarande lakmuspapper», sade han i föreläsare ton. »Jag har inte förvandlat det till något annat. Vad gjorde jag då? Jag ändrade endast anordningen av dess molekyler. Först absorberade det alla ljusets färger utom rödt, och sedan ändrades dess molekylära struktur, så att det absorberade rödt och alla färger utom blått. Och så vidare ad infinitum. Vad jag ämnar göra är följande.» Han teg en stund. »Jag ämnar söka -— ja, finna — just de reagenser som, då de verka på en levande organism, åstadkomma molekylära förändringar analoga med dem du n3^ss iakttagit. Men dessa reagenser, som jag skall finna och för resten redan har på hand, skola inte göra den levande kroppen blå eller röd eller svart, utan göra den genomskinlig. Allt ljus skall gå igenom den. Den skall bli osjmlig. Den skall ej kasta någon skugga».

Några veckor därefter gick jag ut på jakt med Paul. Han hade för någon tid sedan lovat mig att jag skulle få det nöjet att jaga med en präktig hund — ja, den underbaraste hund en jägare någonsin gått ut på jakt med, påstod han, och det fortfor han att förfäkta, tills min nyfikenhet blev väckt. Men den ifrågavarande morgonen blev jag besviken, ty ingen hund syntes till.

»Jag kan inte se till honom», sade Paul liknöj dt, och vi gåvo oss av ut i skog och mark.

Jag kunde alls inte förstå vad som gick åt mig, men

92jag hade en förkänsla av någon hotande och svår sjukdom. Alla mina nerver voro ur jämvikt, och att döma av de spratt de spelade mig tycktes mina sinnen vara alldeles i olag. Besynnerliga ljud skrämde mig. Ibland hörde jag prasslet av gräs som sköts åt sidan och en gång trampet av fötter över stenig mark.

»Hörde du något, Paul?» frågade jag en gång.

Men han skakade på huvudet och saktade icke farten.

Då jag klättrade över en gärdesgård, hörde jag det dämpade, ivriga gnällandet av en hund, tydligen endast på ett par fots avstånd från mig, men då jag såg mig omkring, upptäckte jag ingenting.

Jag dignade omkull, slapp och darrande.

»Paul», sade jag, »det är bäst att vi gå hem. Jag är rädd att jag håller på att bli sjuk.»

»Dumheter, gosse lilla», svarade han. »Solskenet har slagit dig åt huvudet som vin. Du blir nog kry igen. Det är härligt väder.»

Men då vi gingo en smal stig genom en poppeldunge, stötte ett föremål emot mina ben, och jag vacklade och var nära att falla omkull. Jag såg plötsligt ängslig på Paul.

»Vad är det?» frågade han. »Snavar du över dina egna fötter? »

Jag knep ihop munnen och knogade vidare, ehuru mycket förbryllad och alldeles övertygad om att någon svår och hemlighetsfull sjukdom hade angripit mina nerver. Ännu så länge hade mina ögon räddat sig, men då vi åter kommo ut på fria fältet, blev det något på tok även med min syn. Underliga glimtar av olikfärgat regnbågsljus började visa sig och för-

93svinna på vägen framför mig. Jag lyckades ännu behålla självbehärskningen, till dess de mångfärgade ljusglimtarna fortsatte att dansa och fladdra i minst tjugu sekunder. Då satte jag mig ned, matt och darrande.

»Det är förbi med mig», flämtade jag och satte händerna för ögonen. »Det har angripit mina ögon, Paul, nu gå vi hem.»

Men Paul skrattade länge och högljudt. »Vad var det jag sade dig? Den underbaraste hund i världen, inte sant? Nå, vad tycker du?»

Han vände sig litet ifrån mig och började vissla. Jag hörde fottramp, ett upphettat djurs flämtande och det omisskännliga gläfset av en hund. Sedan lutade Paul sig ner och tycktes smeka tomma luften.

»Seså, räck mig din hand.»

Och han gned min hand över en hunds kalla nos och kinder. Det var alldeles säkert en hund med en pointers skapnad och släta, korthåriga päls.

Nog av, jag återfick hastigt besinningen och herraväldet över mig själv. Paul satte ett halsband på djuret och knöt fast sin näsduk vid dess svans. Och nu förunnades oss den märkvärdiga synen av ett tomt halsband och en viftande näsduk som galopperade över fältet. Det var egendomligt att se detta halsband och denna näsduk göra stånd för en svärm vaktlar i en akasiedunge och stå alldeles stel och orörlig tills vi hade fått fåglarna att lyfta.

Då och då gav hunden upphov till de olikfärgade ljusglimtar jag talade om. Paul förklarade, att det var det enda han inte beräknat och som ej kunde övervinnas, trodde han.

94»Det är en stor familj», sade han, »de där bisolarna, regnbågarna och halofenoinenen. De framkallas genom ljusets brytning mot mineral- och iskristaller, dimma, regn, vattenstänk och allt möjligt; och jag är rädd att de äro det vederlag jag måste betala för genomskinligheten. Jag slapp undan Lloyds skugga, men jag stötte i stället emot regnbågsglimtarna. » Ett par dagar därefter möttes jag av en ohygglig stank utanför Pauls laboratorium. Den var

så överväldigande att det var lätt att upptäcka dess källa

— en massa ruttnande ämnen på det översta trappsteget och med konturer som påminde om en hunds.

Paul blev överraskad då han undersökte mitt fynd. Det var hans osynliga hund eller, rättare sagt, hans f. d. osynliga hund, ty nu var han fullkomligt synlig. För några minuter sedan hade han sprungit omkring alldeles frisk och färdig. Vid närmare undersökning befanns det att hans huvud krossats av ett hårdt slag. Det var besynnerligt att djuret blivit dödat, men det oförklarliga var att det ruttnat så fort.

»De reagenser jag sprutade in i honom voro oskadliga», förklarade Paul. »Men de voro starka, och då döden inträffat, tyckas de framkalla ögonblicklig upplösning. Märkvärdigt! Högst märkvärdigt! Nå, då gäller det att inte dö. De göra ingen skada så länge man lever. Men jag undrar vem som har slagit ihjäl hunden.»

Det kom emellertid i dagen, då en förskrämd huspiga kom med den nyheten att Gaffer Bedshaw i morse, för inte mer än en timme sedan, hade blivit spritt galen och måst bindas hemma i skogvaktarens stuga, där han yrade om en strid med ett ilsket och

95jättestort djur som han mött på Tichlornes äng. Han påstod att det var osynligt, hurudant det nu var för resten, att han med egna ögon hade sett att det var osynligt; hans gråtande hustru och döttrar skakade på huvudet åt detta, men då blev han ännu våldsammare, och trädgårdsmästaren och kusken måste spänna till remmarna hårdare.

Medan Paul Tichlorne sålunda gjorde sig till herre över osynlighetens problem, var Lloyd Inwood icke en hårsmån efter. Jag gick till honom för att efterkomma en uppmaning av honom att komma och se hans framsteg. Hans laboratorium låg ensligt midt på hans vidsträckta ägor. Det var byggt på en liten inbjudande glänta på alla håll omgiven av tät skog, och en slingrande och villsam väg ledde dit. Men jag hade gått den vägen så många gånger att jag kände till varenda bit därav, och döm om min förvåning då jag kom till gläntan och ej såg något laboratorium. Den underliga ladaktiga b}'ggnaden med sin röda sand-stensskorsten fanns icke. Och det såg inte ut som om den någonsin hade funnits. Där syntes inga ruiner, inga spillror, ingenting.

Jag ämnade just gå tvärsöver platsen där det fordom legat. »Här», sade jag för mig själy, »ledde ett trappsteg upp till dörren.» Knappast hade orden gått över mina läppar förr än min fot stötte emot något föremål, jag flög framåt och stötte huvudet i något som kändes mycket likt en dörr. Jag sträckte ut handen. Det var en dörr. Jag hittade låsvredet och tryckte ned det. Då dörren svängde inåt på sina gångjärn, blev hela det inre av laboratoriet synligt för mig. J ag hälsade på Llovd, stängde dörren och tog

96några steg tillbaka på vägen. Då jag kom tillbaka och öppnade dörren, syntes genast alla möblerna och alla detaljer där inne. Det var sannerligen häpnadsväckande, denna hastiga övergång från det tomma intet till ljus, form och färg.

»Nå, vad tycker du om det här?» frågade Iyloyd och tryckte min hand. »Jag målade utsidan i går eftermiddag med ett par lager av absolut svart för att se hur det verkade. Hur är det med din panna? Du dunkade visst emot riktigt grundligt, tror jag.»

»Ingenting att tala om», avbröt han mina lyckönskningar. »Du kan göra det som är ännu styvare.»

Medan han sade detta, började han kläda av sig, och då han stod naken framför mig, stack han en burk och en pensel i min hand och sade: »Seså, måla nu

över mig med det här.»

Det var ett oljigt, schellackliknande ämne som spred sig fort och lätt över huden och torkade genast.

»Det där är bara en förberedelse och ett försiktighetsmått », förklarade han då j ag hade slutat,» nu till den rätta sorten.»

J ag tog en annan burk, som han pekade på, och tittade ner i den men kunde ingenting se.

»Den är tom», sade jag.

»Doppa ner fingrarna.»

Jag lydde och kände något kallt och vått. Då jag drog upp handen och tittade på mitt pekfinger, som jag doppat, hade det försvunnit. Jag rörde det och kände på musklernas spänning och sträckning att jag rörde det, men j ag kunde ingenting se. J ag hade sken-barligen blivit av med ett finger, och jag kunde ej få någon synförnimmelse av det förr än jag höll det un-

97der takfönstret och såg de«s skugga tydligt avteckna

sig på golvet.

Lloyd småskrattade. »Måla på nu och ha ögonen med dig.»

Jag doppade penseln i den skenbart tomma burken och gav honom ett långt drag tvärsöver bröstet. Där penseln gick fram försvann det levande köttet. Jag målade hans högra ben, och han blev en enbent man som trotsade alla jämviktslagar. Penseldrag för penseldrag, lem för lem, målade jag över Lloyd Inwood till intet. Det var ett riktigt hemskt arbete, och jag var glad då ingenting annat syntes av honom än hans brinnande svarta ögon, som skenbart hängde fritt i luften utan att uppbäras av någonting.

»För ögonen har jag en fin och oskadlig lösning», sade han. »En liten dusch med en refrächissör, och vips är jag borta.»

Sedan han skickligt utfört detta, sade han: »Nu

skall jag röra på mig, och sedan skall du säga mig vilka förnimmelser du erfar.»

»Först och främst kan jag inte se dig», sade jag, och jag hörde hans muntra skratt inne i den tomma rymden. »Naturligtvis», fortfor jag, »kan du inte komma ifrån din skugga, men det var att vänta. Då du går mellan mitt öga och ett föremål, försvinner föremålet, men dess försvinnande är så sällsamt och ofattligt, att det förefaller mig som om mina ögon hade fördunklats. Då du rör dig hastigt, erfar jag en förvirrande rad av suddiga synförnimmelser. De göra ondt i ögonen och trötta hjärnan.»

»Har du några andra känningar av min närvaro?» frågade han.

98»Ja och nej», svarade jag. »Då du är nära mig har jag ungefär samma känsla som i skumma magasin, mörka gångar och djupa schakt. Och liksom sjömän känna landet skymta dunkelt fram under mörka nätter, så känner jag din kropp hägra. Men alltsammans är mycket formlöst och immateriellt.»

Vi språkade länge den sista förmiddagen i hans laboratorium, och då jag skulle gå, lade han sin osynliga hand i min med ett kraftigt grepp och sade: »Nu

skall jag erövra världen!» Och jag vågade ej berätta honom om att Paul Tichlorne vunnit en lika stor seger.

Hemma fann jag en biljett från Paul vari han bad mig komma genast, och klockan var över tolv då jag kom rullande uppför körvägen på min cykel. Paul ropade på mig från tennisbanan, och jag steg av och gick dit. Men tennisplanen var tom. Där jag stod och gapade, träffade en tennisboll mig på armen, och då jag vände mig om, ven en annan förbi mitt öra. De tycktes komma virvlande mot mig ur tomma rymden, och de kommo tätt, tätt, en riktig svärm. Men då de bollar som redan träffat mig började komma tillbaka för andra gången, förstod jag sammanhanget. Jag tog en racket, försökte ha ögonen med mig och såg nu en regnbågsfärgad glimt dyka fram och försvinna och glida över marken. Jag sprang efter den, och då jag givit den ett halvt dussin eftertryckliga slag med min racket, hörde jag Pauls röst:

»Nog! Nog! Aj, aj! Stopp! Du slår mig ju på bara skinnet! Aj! A-a-aj! Jag skall vara snäll! Jag skall vara snäll! Jag ville bara att du skulle se min metamorfos», sade han i jämmerlig ton, och jag

99inbillade mig att han gned sig där jag hade slagit honom.

Några minuter därefter spelade vi tennis •—• men jag var handicappad, ty jag hade ingen aning om hans

ställning utom då alla synvinklarna mellan honom, solen och mig voro inställda på ett visst sätt. Då glimmade han till, men endast då. Men glimtarna voro grannare än regnbågen — det renaste blått, det finaste violett, det klaraste gult och alla mellanliggande nyanser, gnistrande som diamanter, bländande, irriterande.

Men midt under vårt spel fick jag en plötslig förnimmelse av kyla som påminde om djupa schakt och mörka klyftor, samma kyla som jag känt på morgonen. I nästa ögonblick, tätt intill nätet, såg jag en boll studsa midt i tomma luften, och i detsamma gav Paul Tichlorne en regnbågsglimt ifrån sig på tjugu fots avstånd. Det kunde ej vara från honom som bollen studsat tillbaka, och med en pinsam skräck förstod jag att I,loyd Imvood hade upprä dt på skådeplatsen. För att övertyga mig därom tittade jag efter hans skugga, och där var den, en formlös fläck bred som hans kropp (solen stod rakt över) och som rörde sig över marken. Jag kom ihåg hans hotelse och kände mig övertygad om att de många årens rivalitet nu skulle kulminera i en hemsk strid.

Jag ropade en varning till Paul och hörde ett rytande som av ett vildt djur och ett rytande till svar. Jag såg den mörka fläcken röra sig hastigt tvärsöver planen och en lysande glimt av mångfärgat ljus röra sig lika hastigt emot den, och så kommo skugga och glimt tillsammans och jag hörde ljudet av osynliga slag.

iooNätet föll till marken inför mina förskrämda ögon. Jag sprang emot slagskämparna och ropade:

»För Guds skull —!»

Men deras sammanslingrade kroppar stötte emot mina knän, och jag blev omkullslagen.

»Blanda dig inte i det här, min gosse lilla!» hörde jag L,loyd Inwood ropa från luften. Och sedan ropade Pauls röst: »Ja, vi ha haft alldeles nog av din

fredsmäkling!»

Av ljudet av deras röster förstod jag att de hade skilts åt. Jag visste ej var Paul var och närmade mig därför skuggan som representerade Lloyd. Men från andra sidan fick jag ett bedövande slag på min käk, och jag hörde Paul ropa vredgat: »Nå, vill du hålla

dig undan?»

Så kommo de ihop igen, och deras hårda slag, deras stönande och flämtande andedräkt och de snabba glimtarna och skuggrörelserna vittnade tydligt om hur förbittrad striden var.

Jag ropade på hjälp, och Gaffer Bedshaw kom störtande in på banan. Då han närmade sig, såg jag att han tittade förvånad på mig, men han stötte ihop med de kämpande och slungades framstupa på marken. Med ett förtvivlat skrik och ropet: »Herre Gud, jag

kom rakt på dem!» sprang han upp och rusade i vild fart bort från planen.

Jag kunde ingenting göra, jag satte mig därför upp, maktlös och förhäxad, och gav akt på striden. Middagssolen lyste bländande klart på den tomma tennisplanen. Och den var tom. Allt vad jag kunde se var skuggfläcken och regnbågsglimtarna, dammet som rördes upp av de osynliga fotterna, jorden som revs

Månansiktet. 7.

IOIupp av de liärdt spjärnande hälarna och järntråds-skärmen som buktade sig ett par gånger då deras kroppar slungades emot den. Det var allt, och efter en stund var det också slut med detta. Inga flera glimtar syntes, och skuggan hade blivit lång och orörlig, och jag kom ihåg deras stelt stirrande gossansikten, då de klängde sig fast vid fotterna på bottnen av den kalla gölen.

Man fann mig en timme därefter. Tjänarna hade fått nys om vad som händt och lämnade mangrant Ticlilornes tjänst. Gaffer Bedshaw hämtade sig aldrig efter den andra stöten han fått och sitter nu på dårhus, obotligt vansinnig. De underbara upptäckternas hemlighet dog med Paul och Lloyd, sedan båda laboratorierna rivits av deras skräckslagna sörjande släktingar. Vad mig själv beträffar, bryr jag mig ej längre 0111 kemiska forskningar, och vetenskapen är ett förbjudet samtalsämne i mitt hem. Jag har återgått till mina rosor. Naturens färger äro

goda nog åt mig.

»BARA GULD.»

I floddalens gröna hjärtpunkt bröts bankarnas branta grundplan, och deras skarpa linjer mildrades av en liten skyddad vrå fylld till brädden av ljuvhet och stilla, mjukt behag. Här var allt i vila. Till och med den smala floden upphörde med sitt larmande brus tillräckligt länge för att bilda en lugn göl. Stående i vattnet till knäna, med nedböjt huvud och halvslutna ögon, dåsade en brunskinnad dovhjort med månggreniga horn.

På ena sidan, börjande alldeles vid brädden av gölen, var en liten äng, en sval, sluttande grön yta som sträckte sig till foten av den bistra bergväggen. Bortom gölen löpte en låg liten ås av mylla tvärsöver för att möta den motsatta väggen. Fint gräs betäckte sluttningen — gräs insprängt med blommor, här och där prickat med färg, orange, purpur och guld. Nedanför var floddalen avspärrad. Där fanns ingen utsikt. Bergväggarna drogo sig brådskande tillsammans, och floddalen slutade i ett kaos av klippor, mossklädda och dolda av ett grönt täcke av vinran-kor och slingerväxter och lummiga träd. I den övre bakgrunden av floddalen reste sig avlägsna berg och toppar; till och med de lägre och närmare voro väldiga, furuklädda och avlägsna. Och långt där bakom, som

3:03skyar vid horisonten, upptornade sig vita minareter, där Sierras eviga snö högtidligt glimmade i solskenet.

Det fanns intet damm i floddalen. Löven och blommorna voro rena och jungfruliga. Det unga gräset var sammet. Över gölen läto tre bomullsträd sina snövita flockar fladdra ner genom den lugna luften. På sluttningen fyllde den vinstocksliknande manzani-tans blommor luften med vårdofter, medan dess blad, visa av erfarenheten, redan började ställa sig upprätt på kant mot sommarens hotande torka. På sluttningens öppna fläckar, dit manzanitan ej kunde nå med sin skugga, reste sig mariposaliljor som liknade juvelgnistrande fjärilar hejdade i flykten och redo att sväva bort igen på skälvande vingar. Skogens gyc-kelmakare madronan höll just på att förvandla sin stam från ärtgrön till krappröd och andades ut sin vällukt från stora knippor av klockformiga blommor. Gräddvita voro dessa klockor, formade som konvaljer och med en ljuv, vårlig doft.

Icke en suck av vinden hördes. Luften var dåsig av vällukter. Deras sötma skulle ha varit tryckande, om luften varit tung och fuktig. Men i stället var den frisk och tunn. Den var som stjärnljus förvandlad till luft, genompyrd och värmd av solsken och mättad av blomsterdoft.

Då och då fladdrade en fjäril fram och tillbaka över fläckarna av ljus och skugga. Och överallt hördes det dova, sömniga surret från bergsbien — frossande sybariter som i all sämja knuffades vid kalasbordet och ej hade tid till några grövre oartigheter. Den smala floden porlade sig så lugnt fram genom sin canyon att den endast talade med dämpade, klun-

104kande ljud då ock då. Flodens röst var som en dåsig viskning alltid avbruten av slummerpauser, men alltid börjande på nytt vid uppvaknandet.

Allt tycktes vara i drift där nere i floddalens botten. Solsken och fjärilar drevo ut och in mellan träden. Biens surr och flodens viskning voro en drivande svärm av ljud. Och de drivande ljuden och färgerna tycktes tillsammans bilda en fin och osynlig väv som var själva platsens stämning. Det var en fridsstära-ning som icke var dödens, utan det stilla pulserande livets, ett lugn som ej var tystnad, en rörelse som ej var handling, en vila som var full av liv men utan våldsam kamp och ansträngning. Platsens stämning var en levande frid, dåsig av välbefinnande och lycka, ostörd av rykten om avlägsna strider.

Den brunskimrande dovhjorten med de mångdre-niga hornen behärskades av platsens stämning och stod i vatten upp till knäna och dåsade i den svala, skuggiga gölen. Inga flugor tycktes besvära honom, och stillheten gjorde honom lat. Ibland rörde hans öron sig, då floden vaknade och viskade; men de rörde sig trögt, och de visste på förhand att det endast var floden som blivit pratsam, då den upptäckte att den hade sovit.

Men så lyfte sig hjortens öron och lyssnade i ivrig spänning efter ljud. Hans huvud var vänt nedåt floddalen.

Hans känsliga, vibrerande näsborrar vädrade i luften. Hans ögon kunde ej tränga igenom den täta grönska varigenom floden sipprade fram, men till hans öron trängde rösten av en man. Det var en entonig, sjungande röst. En gång hörde hjorten den skarpa klangen av metall mot stenar. Vid detta

105ljud spratt han till och tog ett plötsligt språng ur vattnet till gräsplanen, hans fötter sjönko ner i den fina sammeten, och han spetsade sina öron och vädrade åter i luften. Sedan smög han sig över den jilla ängen, stannade då och då för att lyssna och försvann ur floddalen som en ande, lättfotad och utan ett ljud.

Slamret av järnskodda sulor mot stenarna började liöras, och mannens röst blev starkare. Det var ett slags entonig sång, som blev tydlig då den kom närmare, så att man kunde urskilja orden:

»Så vänd dig om, låt dina blickar smeka De blåa bergen, töckniga och bleka,

(I sina garn skall synden ej dig få!)

Naturens fägring njut, den evigt unga,

Och släng på marken syndabördan tunga —

(I morgon skall du inför Herren stå!)»

Sången åtföljdes av klättrande ljud, och platsens stämning flydde åt samma håll som den brunskinnade hjorten. Den gröna skärmen brast, och en man tittade ut på ängen och gölen och bergssluttningen. Det var en man som tycktes ha tankarna med sig. Han samlade in hela tavlan med en famnande blick och granskade sedan detaljerna för att få bekräftelse på det allmänna intrycket. Sedan, men icke förr än då, öppnade han munnen till ett livligt och högtidligt gillande:

»Anfäkta det! Se på det här bara! Skog och vatten och gräs och bergvägg! Guldvaskarnes förtjusning och indianponyns paradis! Sval grönska för trötta ögon! Ingen gödningsort för bleksotspatien-ter, men en hemlig betesmark för malmsökare och en viloplats för trötta åsnor.»

106Han var en man med färglös hy och ett ansikte som övervägande uttryckte godmodig humor. Det var ett rörligt ansikte som hastigt kunde bli tankfullt och inåtvändt. Att tänka var för honom en synlig process. Idéer gledo över hans ansikte som vindfläktar över ytan av en sjö. Hans glesa, rufsiga hår hade samma obestämda färg som hans hy. Det såg ut som om all färg hos honom koncentrerats i ögonen, ty de voro överraskande blå. Det var muntra, skrattande ögon med åtskilligt av barnets naiva förvåning, och ändå uttryckte de i all anspråkslöshet ett lugnt självförtroende och en målmedvetenhet grundad på självkännedom och världserfarenhet.

Från sin skärm av vinrankor och slingerväxter kastade han ut hacka, skyffel och vaskpanna. Sedan kröp han själv ut. Han var klädd i urblekta overalls och svart lärftsskjorta, med spikbeslagna grova kängor på fotterna och på huvudet en hatt, vars formlöshet och fläckar visade att vind, regn, solsken och lägerrök farit illa med den. Han stod kapprak och betraktade den intima naturtavlan med uppspärrade ögon och inandades canyonträdgårdens varma, ljuva ångor med näsborrar som vidgade sig och skälvde av förtjusning. Hans ögon drogos ihop till leende blå springor, hans ansiktsmuskler kommo i oavbruten rörelse av glädje, och hans läppar logo, då han utbrast högt:

»Det var själva tusan vad här luktar godt! Tala inte om orientalisk rosenessens och eaudecologne-fabriker! Det här luktar mycket bättre.»

Han hade för vana att tala för sig själv. Hans lättrörliga ansiktsuttryck kunde visserligen skvallra om varje tanke och stämning, men tungan måste nöd-

107vändigt efter hack i häl och upprepa dem som ett eko.

Mannen lade sig ned vid gölens brädd och drack länge och i djupa drag av dess vatten. »Smakar godt», mumlade han, i det han lyfte upp huvudet och såg tvärsöver gölen uppåt bergssluttningen, medan han torkade sig om mumien med aviga handen. Berget på den sidan tilldrog sig hans uppmärksamhet. Ännu liggande på magen studerade han länge och noggrant dess formation. Det var en övad blick som vandrade uppför sluttningen till den

vittrande canyon-väggen och tillbaka ner igen till gölens brädd. Han reste sig och lät berget undergå ännu en granskning.

»Ser lovande ut», sade han, i det han tog upp hacka, skyffel och vaskpanna.

Han gick över floden nedanför gölen, klev vigt från sten till sten. Där sluttningen dök ner i vattnet, grävde han upp en skyffel med grus och lade i vask-pannan. Han hukade sig ned, höll i pannan med bägge händerna och dök delvis ned med den i vattnet. Sedan satte han skickligt pannan i kretsrörelse så att vattnet forsade in och ut genom sanden och gruset. De större och de lättare partiklarna kommo upp på ytan, och med en behändig knyck på pannan stjälpte han ut dem över kanten. För att det skulle gå fortare höll han pannan stilla ibland och petade med fingrarna ut de större kiselstenarna.

Pannans innehåll minskades hastigt, tills det endast fanns fin sand och de minsta grusklumparna kvar. Nu började han arbeta mycket betänksamt och försiktigt. Det var finvask, och han vaskade allt finare och finare med skarp blick och lätta, varsamma rörel-

108ser. Slutligen tycktes pannan vara tom så när som på litet vatten, men med en rask halvcirkelsvängning, varvid vattnet flög ut över den låga kanten och ner i floden, blottade han ett lager av svart sand på vask-pannans botten. Detta lager var så tunt att det såg ut som en färghinna. Han granskade det noga. I midten var det en liten guldgul fläck. Han lät litet vatten sippra in över den lutande pannans rand. Med en rask knyck lät han vattnet glida över bottnen så att den svarta sandens korn kommo i rörelse. En ny liten guldgul fläck blev lönen för hans möda.

Vaskningen hade nu blivit mycket noggrann —• noggrannare än som egentligen behövdes vid vanlig vask-ning. Han sköljde, litet i sänder, upp den svarta sanden på pannans låga vägg och granskade den noga, så att han iakttagit vartenda korn därav innan han lät det glida över kanten ner i vattnet. Med den yttersta försiktighet lät han den svarta sanden glida ut, några korn i sänder. En gyllne gnista, inte större än en knappnålsudd, visade sig på pannans vägg, och genom hans manipulationer med vattnet kom den tillbaka till bottnen. Så upptäckte han ännu en gnista och ännu en. Han var mycket rädd om dem. Som en herde vallade han sin hjord av guldprickar, så att ingen skulle gå förlorad. Av allt grus i pannan återstod slutligen ingenting annat än hans gyllne hjord. Han räknade den, och sedan, efter all sin möda, lät han en ny vattenpåfyllning slunga ut den ur pannan.

Men hans blåa ögon lyste av begär, då han reste sig upp. »Sju», mumlade han högt; det var summan av de guldkorn för vilka han strävat så hårdt och som han kastat bort till ingen nytta. »Sju», upprepade

109han med eftertryck, som om han velat inprägla den siffran i sitt minne.

Han stod stilla en lång stund och betraktade bergets sida. I hans ögon glimmade en nyväckt nyfikenhet. Det var en triumf i hans hållning, en iver som hos ett jagande djur som fått nytt väderkorn på ett villebråd.

Han gick några steg nedåt stranden och tog upp en ny vaskpanna med grus.

Åter företog han en omsorgsfull vaskning och ett noggrant särskiljande av de gyllne kornen; och sedan han räknat deras antal, slängde han dem i vattnet igen lika hänsynslöst som förut.

»Fem», mumlade han och upprepade sedan: »Fem.»

Han kunde ej låta bli att granska bergets sida ännu en gång, innan han fyllde sin vaskpanna ett stycke längre ner. Hans gyllne hjord minskades. »Fyra, tre, två, två, en», räknade han i minnet, medan han gick nedåt flodstranden. Då blott ett enda guldkorn blev lönen för hans möda, stannade han och gjorde upp en eld av torra kvistar. Han stack in vaskpannan i den och brände den tills den blev svartblå. Han höll upp pannan och granskade den kritiskt. Sedan nickade han gillande. Mot en så mörk bakgrund skulle icke den minsta gula prick undgå honom.

Han fortfor att följa flodens riktning och tog ett nytt prov. En enda guldprick blev hans belöning. Icke nöjd med detta vaskade han tre gånger till och tog sina grusskyfflar med en fots mellanrum. Alla pannorna visade sig tomma på guld, men denna omständighet tycktes göra honom mera belåten än missnöjd. Hans stämning blev allt

mera exalterad för

novarje misslyckad vaskning, och slutligen rätade han UPP sig och utropade jublande:

»Om inte det här är det rätta, vill jag vara skapt som en nors!»

Han återvände till det ställe, där han hade börjat sina operationer, och begynte vaska mot strömmen. Först ökades hans guldskörd — ökades ofantligt. »Fjorton, aderton, tjuguen, tjugusex», räknade han. Strax ovanför gölen fick lian det bästa resultatet — trettiofem korn.

»Nästan så mycket att man kan behålla det», sade han motvilligt, i det han lät vattnet spola bort dem.

Solen stod i zeuit. Mannen fortfor att arbeta. Han gick uppför flodstranden och tog panna efter panna. Resultatet minskades alltjämt.

»Det är storartat så det tappar av», stoltserade han, då en skyffel grus endast innehöll ett enda guldkorn.

Och då flera pannor alls icke hade några korn att uppvisa, rätade han upp sig och kastade en tvärsäker blick uppåt sluttningen.

»Hej, mr Pocket!»* utbrast han liksom till en åhörare gömd någonstädes där uppe under bergssluttningens yta. »Hej, mr Pocket! Jag kommer, jag kommer, och nu har jag dig säkert fast! Hör du mig, mr Pocket? Jag har dig som i en liten ask, lika säkert som ett blomkålshuvud inte är en purnpa!»

Han vände sig om och kastade en beräknande blick upp till solen som stod över honom på den azurblå, molnfria himlen. Sedan gick han nedåt flodstranden och följde den rad av skyffelhål han gjort, då han fyllt sin v askpanna. Han gick över floden nedanför

* Pocket = ficka, liten urhålkning i ett berg, innehållande guld.

IIIgölen och försvann genom väggen av lummig grönska. Platsens stämning fick just intet tillfälle att komma tillbaka med sin fridfulla stillhet, ty mannens röst ekade alltjämt i floddalen, då han skrålade sin visa.

Efter en stund kom han tillbaka, och nu klapprade det ännu hårdare av järnskodda fötter mot stenarna. Den gröna skärmen kom i våldsam rörelse. Den buktade sig fram och tillbaka som om en strid utkämpats där bakom. Det uppstod ett starkt gnissel och skram-mel av metall. Mannens röst ljöd allt högre och fick en befallande skärpa. En stor kropp flämtade och trängde på. Det hördes brak och knastrande ljud, och i ett regn av fallande löv bröt en häst sig genom den lummiga grönskans skärm. Han bar packning på ryggen, och från den hängde avslitna revor och slingerväxter ned. Djuret tittade med förvånade ögon på den naturtavla det nu plötsligt hade framför sig, sänkte sedan sitt huvud och började belåtet beta av gräset. Ännu en häst blev synlig, halkade på de mossiga klipporna och återfick jämvikten då hovarna sjönko ned i den mjuka ängsmarken. Hästen var utan ryttare, men på hans rygg satt en mexikansk sadel med höga horn, repad och urblekt av långvarigt bruk.

Mannen kom sist. Han kastade av packning och sadel och såg sig omkring efter en lägerplats, medan han lät hästarna beta. Han packade upp sitt matförråd och tog fram stekpanna och kaffeburk. Han samlade litet bränsle och gjorde i ordning en eldstad åt sig av stenar.

»Å, vad jag är hungrig», sade han. »Jag skulle

112kunna sluka filspån och hästskosöin och tacka nådig frun för god mat.»

Han rätade upp sig, och medan han dök ner med handen i sin byxficka för att ta upp tändstickor, gick hans blick över gölen bort till bergväggen. Hans fingrar hade slutit sig om tändsticksasken, men de släppte sitt tag och lianden kom upp tom. Mannen tvekade synbart. Han såg på sina förberedelser till matlagning, och han såg på berget.

»Jag skall väl göra ett försök till», sade han slutligen och beredde sig att gå över floden.

»Det är fånigt, jag medger det», mumlade han som om han urskuldat sig. »Men det kan väl inte skada, om j ag får vänta på maten en timme till.»

Några fot bakom sin första rad av hål började han med en ny serie. Solen sänkte sig mot väster, skuggorna förlängdes, men mannen fortfor att arbeta. Han började en tredje rad av provvaskningar. Han gjorde tvärsnitt över bergssluttningen, det ena högre än det andra. Midten av varje linje gav det bästa resultatet, men vid ändarna visade sig inga guldkorn i

i

vaskpannan. Och allt efter som han kom högre upp på sluttningen, blevo linjerna betydligt kortare. Den regelmässighet varmed deras längd minskades angav att någonstädes uppe på sluttningen skulle den sista linjen bli så kort att den knappt hade någon längd alls och att han där bortom var framme vid den rätta punkten. Planritningen bildade nu ett upp och nedvänt V. De konvergerande sidorna av detta V markerade gränserna för det guldförande gruset.

Spetsen av detta V var tydligen mannens mål. Ofta följde hans öga de konvergerande sidorna uppför

113bergssluttningen och försökte gissa sig till spetsen, den punkt där det guldförande gruset hade sin utgångspunkt. Här bodde »mr Pocket» — ty så kallade mannen förtroligt den imaginära punkten där uppe på sluttningen ceh ropade:

»Var så god och stig fram, mr Pocket! Var nu riktigt snäll och beskedlig och stig fram bara!»

»All right», fortfor han en stund därefter i en ton som om han ehuru ogärna måste visa sig mera bestämd: »All right, mr Pocket. Jag ser nog att jag måste komma ända upp till er och dra ut er vid håret. Och det skall jag göra . . . det skall jag göra!» hotade han om en stund.

Varje panna bar han ner till vattnet för att vaska den, och då han kom högre upp på sluttningen, blevo pannorna mera välförsedda, och slutligen började han lägga ner guldet i en tom jästpulverdosa som han bar lös i byxfickan. Han var så upptagen av sitt arbete att han ej lade märke till att det skymde på allt mer och mer. Icke förrän han förgäves ansträngde sig att urskilja guldkornen på pannans botten förstod han att tiden gått. Han rätade genast upp sig. Hans ansikte fick ett uttryck av humoristisk förvåning och skräck, i det han mumlade:

»Gud sig förbarme, har jag inte rakt glömt middagen! »

Han stapplade över flodfåran i mörkret och tände sin länge bortglömda eld. Pannkakor, skinka och uppvärmda bönor utgjorde hans måltid. Sedan rökte han en pipa vid den slocknande brasan, lyssnade till nattens ljud och såg månljuset bölja genom floddalen. Därpå rullade han upp sin madrass, tog av sig sina

114tunga kängor och drog upp filtarna till hakan. Hans ansikte såg blekt ut i månskenet, som ett liks. Men det var ett lik som visste att det skulle uppstå, ty mannen reste sig plötsligt på armbågen och tittade bort till bergssluttningen.

»God natt, mr Pocket», ropade han sömnigt. »God natt.»

Han sov under morgongryningen tills solens strålar direkt träffade hans ögonlock; då vaknade han hastigt och såg sig omkring, tills han hade återknutit tillvarons tråd och ställt sitt nuvarande jag i samband med de föregående dagarnas.

Hela hans toalett bestod i att knäppa på sig skodonen. Han tittade på eldstaden och på bergssluttningen, tvekade, men övervann frestelsen och tände elden.

»Sakta i backarna, Bill, sakta i backarna», förmanade han sig själv. »Vad tjänar det till att fjäska? Det är inte bra att hetta upp sig och bli svettig. Mr Pocket väntar nog på dig. Han springer inte sin väg förr än du har ätit din frukost. Vad du nu behöver, Bill, är lite omväxling i matsedeln. Tänk på det och rätta dig därefter.»

Han skar ett spö vid vattenbrynet och upptog ur sin ficka ett snöre och en konstgjord fluga, nu betydligt smutsig.

»Kanske de nappa så här tidigt på morgonen», mumlade han, i det han slängde ut reven i gölen. I nästa ögonblick utbrast han muntert: »Vad var det jag sa'?

Vad var det jag sa’?»

Han hade ingen revhaspel och ingen lust att spilla tiden genom att förfärdiga sig en sådan, han drog där-

115för raskt och bara med sin egen armstyrka upp en glittrande tio tums forell ur vattnet. Ytterligare tre uppdragna i snabb följd utgjorde hans frukost. Då han kom till klivstenarna på väg upp till berget, kom han plötsligt på en idé och stannade.

»Det är bäst att ta sig en titt nedåt dalen», sade han. »Vem vet om här inte finns obehöriga ögon i närheten?»

Men han gick över på stenarna, och sedan han upprepat för sig själv: »Jag borde allt ha gjort den där

titten», glömde han bort all försiktighet och grep sig an med arbetet.

Då det började skymma på, rätade han upp sig. Det värkte i korsryggen, så länge hade han stått ned-lutad, och i det han gned de protesterande musklerna med handen, sade han:

»Seså, för tusan hakar! Nu har jag glömt bort middagen igen! Om jag inte tänker mig för, kommer jag till sist att bli ett så’nt där degenererat kräk som bara äter två mål om da’n.»

»Ingenting kan då göra en så tankspridd som så'na där Pocket’ar», mumlade han om kvällen, då han kröp under sina filtar. Och han glömde ej att ropa uppåt berget: »God natt, mr Pocket! God natt!»

Han steg upp med solen, åt en hastig frukost och var tidigt i arbete. Hans feberaktiga iver tycktes vara i tilltagande, och vaskpannornas allt rikare innehåll minskade ej denna feber. Hans kinder hade en annan rodnad än den som framkallas av solvärmen, och han glömde både trötthet och tidens flykt. Då han fyllt en panna med grus sprang han utför sluttningen för att vaska den, och han kunde ej heller låta

116bli att springa uppför branten, flämtande och sna-vande, för att hämta ny påfyllning.

Han befann sig nu hundra meter från vattnet, och det upp och nedvända V’t höll på att anta tydlig form. Det guldförande gruslagrets bredd avtog alltjämt, och i tankarna drog lian ut V’ts sidor upp till deras skärningspunkt högt uppe i berget. V’ts spets var hans mål, och han gjorde flera vaskningar enkom för att bestämma dess läge.

»Ungefär två meter ovanför den där manzanita-busken och en meter till höger», sade han slutligen i avgörande ton.

Så grep frestelsen honom. »Det är klart som korvspad», sade han, och så övergav han sina mödosamma förarbeten och klättrade upp till den punkt han antydt för sig. Han fyllde en panna och gick utför berget för att vaska. Men den innehöll inte ett spår av guld. Han grävde djupt och han grävde grundt, fyllde och vaskade ett dussin pannor, men icke det minsta guldkorn blev lönen för hans möda. Han blev ursinnig över att ha givit vika för frestelsen och svor grova kötteder över sig själv. Sedan gick han ner igen och fortsatte sitt gamla planmässiga rekognosceringsar-bete.

»Långsamt och säkert, Bill, långsamt och säkert», mumlade han. »Att gå genvägar till lyckan är ingenting för dig, det borde du väl ha lärt dig nu. Var förståndig nu, Bill, var förståndig. Långsamt och säkert, det är det enda spel du förstår dig på; håll dig därför till det.»

Medan tvärsnitten minskades och antydde att V’ts sidor konvergerade, ökades V’ts djup. Guldådern

Månansikiet. 8.

ii 7tycktes ligga långt in i berget. Han fick inga guldkorn i sin panna, om lian inte grävde sig ner trettio tum under ytan. Tjugufem tum från ytan fann han vaskgruset, och på trettiofem tums djup fick han ingenting i pannan. Vid V’ts bas, nere vid vattenbrynet, hade han funnit guldkorn mellan gräsrötterna. Ju högre han kom upp i berget, desto djupare låg guldet. Att gräva ett tre fot djupt hål för att få en provpanna var icke litet besvärligt, och mellan honom och V'ts spets måste en otalig mängd sådana hål grävas. »Och ingen vet hur mycket djupare det skenar i väg», suckade han under ett ögonblicks rast, medan han gned sin värkande rygg.

Feberhet av spänning, med värkande korsrygg och st}rvnande muskler, borrande och urhålkande den mjuka,

bruna jorden med spett och skyffel, knogade han sig uppför berget. Framför honom låg den jämna sluttningen brokig av blommor och insvept i deras doft. Bakom honom var ödeläggelse. Det såg ut som om någon förskräcklig eruption sargat bergets jämna sluttning. Där han långsamt gått fram tycktes en skoningslös skönhet ha pressat ner allt med sitt tunga släp.

Ehuru den fördjupade guldådern ökade mannens arbete, fann han dock en tröst i pannornas allt rikare innehåll. Tjugu cents, trettio cents, femtio cents, sextio cents, det var värdet av guldet som han fann i pannorna, och i skymningen vaskade han sin bästa panna som gav honom guldstoft för en dollar i en skyffel grus.

»Jag slår vad om att det kommer någon inkräktare

118och jagar på min mark», mumlade han sömnigt, då han den kvällen svepte in sig i sina filtar.

Plötsligt satte han sig upp. »Bill!» sade han i skarp ton. »Hör nu på mig, Bill. . . och hör se’11! I morgon bittida är det du som ger dig ut och ser efter 0111 det finns nå’n obehörig här. Förstår du? I morgon bittida, glöm inte det!»

Han gäspade och tittade upp till bergssluttningen. »God natt, mr Pocket», sade han.

På morgonen kom han solen i förväg, ty lian hade slutat sin frukost då dess första strålar träffade honom, och han klättrade nu uppför floddalens vägg, där den vittrat och gav fotfäste. Från utsiktspunkten uppe på toppen såg han, att han var ensam midt i en ödemark. Så långt han kunde se reste sig den ena bergskedjan efter den andra. Österut irrade hans blick ut över åsar som avlöste varandra, tills den slutligen hejdades av de vittoppiga bergen — den högsta kammen, där den amerikanska Västerns ryggrad avtecknade sig mot himlen. I norr och söder kunde han tydligare urskilja tväråsarna som skuro genom huvudriktningen av denna ocean av berg. I väster sluttade åsarna, den ena bakom den andra, minskades och krympte ihop till låga kullar, vilka i sin tur sänkte sig ner i den stora dal han icke kunde se.

Men på hela detta väldiga stycke av jorden såg han ingen skymt av människor eller av någonting som gjorts av människohänder — utom den sargade bergssluttningen nedanför honom. Mannen såg sig omkring länge och noga. En gång tyckte han sig långt nere i sin egen canyon se en aning om rök i luften. Han skärpte blicken och fann att det var canyonväg-

TTQgen bakom honom som kastade sin skugga över de blånande bergen.

»Hej, mr Pocket!» ropade han nedåt floddalen. »Kravla er upp nu! Jag kommer, mr Pocket! Jag kommer!»

De tunga kängorna på hans fötter gjorde att han föreföll klumpig och ovig, men han klättrade ner från den svindlande höjden lätt och vigt som en stenbock. Han lät ej skrämma sig av att en sten lossnade under hans fot alldeles vid avgrundens kant. Han tycktes veta precis hur lång tid missödet behövde för att förvandlas till en olycka, och under tiden begagnade han sig just av det förlorade fotfästet till att för ett ögonblick ta spjärn mot den lösa jorden, tills han kom i säkerhet. Där jorden sluttade så brant att han ej ens en sekund kunde stå upprätt på den, tvekade han icke. Hans fot trycktes mot den omöjliga ytan en bråkdel av en sekund så att han kunde ta fart och svinga sig vidare. Då ej ens denna bråkdel av en sekund var att tänka på, svingade han sig vidare genom att ett ögonblick haka sig fast vid ett litet stenutsprång, en ränna eller en osäkert rotad buske. Slutligen tog han ett väldigt språng, i det han uppgav ett rop, och utbytte bergväggen mot en jordränna som han åkte utför, i det han drog med sig väldiga massor av jord och grus.

I sin första panna på morgonen vaskade han fram för minst två dollars guld. Det var från V’ts midt-linje. Åt bägge sidorna minskades vaskresultatets värde hastigt. Hans tvärsnittslinjer blevo mycket korta. Det upp och nedvända V’ts konvergerande sidor voro endast några meter ifrån varandra. Deras

120korsningspunkt låg några meter ovanför honom. Men guldådern dök allt djupare och djupare ner i jorden. Tidigt på eftermiddagen måste han gräva sina hål fem fot djupa, innan pannorna fingo något guld att utvisa.

Guldspåren hade för övrigt blivit något mer än spår; även här var en guldgruva, och mannen beslöt att komma

tillbaka, sedan han funnit guld-»fickan», och bearbeta marken. Men pannornas tilltagande guldhalt satte honom myror i huvudet. Långt fram på eftermiddagen hade pannornas värde uppgått till tre, fyra dollars. Mannen rev sig förbryllad i huvudet och tittade uppåt sluttningen, där manzanitabusken något så när betecknade V'ts spets. Han nickade och sade i orakelmässig ton:

»Ettdera av två alternativ, Bill. Antingen har mr Pocket släppt ifrån sig allt vad han äger utför sluttningen, eller också är han så förbannat rik att du kanske inte kan ta med dig allt vad han har. Och det vore då själva fan, inte sant?» Han småskrattade då han tänkte på ett så behagligt dilemma.

Då mörkret bröt in satt han nere vid vattenbrynet och ansträngde sina ögon för att vaska en femdollars-panna.

»Den som hade elektriskt ljus och kunde få fortsätta med arbetet», sade han.

Han hade svårt för att sova den natten. Många gånger lade han sig till rätta och blundade för att låta sömnen få övertaget, men hans blod var för upphetsat, och lika många gånger slog han upp ögonen igen och mumlade trött: »J ag önskar det vore morgon.»

Han somnade till sist, men så snart stjärnorna bör-

121jade blekna, slog han upp ögonen, och då det dagades, hade han redan slutat sin frukost och klättrade uppför bergssluttningen åt det håll där mr Pocket höll sig gömd.

Vid det första tvärsnitt han gjorde var det endast rum för tre hål, så smalt hade det guldförande jordlagret blivit och så nära var han själva källan till den gyllne flod han nu följt i fyra dagar.

»Var lugn, Bill, var lugn», förmanade han sig själv, då han bröt upp marken till det sista hålet, där V'ts sidor äntligen träffat samman i en spetsig vinkel.

»Nu har jag fått er i lasson, mr Pocket, och ni kan inte slippa ifrån mig», sade han upprepade gånger, medan han grävde hålet allt djupare.

Fyra fot, fem fot, sex fot grävde han sig ner i jorden. Det blev allt svårare att gräva. Hans hacka skrapade emot stenskärvor. Han undersökte dem. »Vittrad kvarts», lydde hans dom, och nu rensade han hålets botten från det lösa gruset. Han angrep den vittrande kvartsen med spettet, och för varje stöt sprang den upplösta stenen sönder.

Han stack ner sin skyffel i den lösa massan. Han såg en glimt av något gult. Han kastade ifrån sig skyffeln och satte sig på huk. Som en bonde skrapar jorden från nyss uppgrävd potatis, så skrapade han bort gruset med ett stycke vittrad kvarts i vardera handen.

»Nej, har man sett på tusan!» utropade han. »Här är det stora klumpar! Klumpar och väldiga kakor!»

Vad han höll i handen var endast sten till hälften. Den andra halvan var rena guldet. Han kastade det i sin panna och undersökte ett annat stycke. Det

122föreföll inte mycket gult, men med sina starka fingrar bröt han bort den vittrade kvartsen, tills han hade bägge händerna fulla med blänkande guld. Han gned bort gruset från den ena biten efter den andra och kastade dem i pannan. Det var en skatt han funnit. Kvartsen var så bortvittrad att där fanns mera guld än kvarts. Oupphörligt träffade han på ett stycke som ej hade något bihang av sten — ett stycke som var idel guld. En klump, på vilken spettet hade blottat själva guldhjärtat, blänkte som en handfull gula ädelstenar; han betraktade den med huvudet på sned och vände den långsamt av och an för att se hur grant ljusstrålarna bröto sig mot den.

»Det var visst värdt att tala om den där inmutningen 'För mycket guld!'» fnös han föraktfullt. »Mot det här fyndet är det som en pris snus. Det här är 'Bara guld'! Och just här på fläcken döper jag sannerligen inför Gud den här floddalen till 'Bara-guld-canyon'!»

Alltjämt sittande på huk fortfor han att granska styckena och kasta dem i pannan. Men plötsligt kom det över honom en aning om fara. Det var som om en skugga fallit över honom. Men det fanns ingen skugga. Hans hjärta slog vildt i hans bröst, och han kunde knappt få fram andan. Sedan svalnade hans blod långsamt, och den svettiga

skjortan klibbade kallt mot hans hud.

Han varken sprang upp eller såg sig omkring. Han rörde sig ej. Han funderade över den varning han fått, försökte upptäcka källan till den hemlighetsfulla makt som hade varnat honom, bemödade sig att förklara närvaron av detta osynliga som hade hotat ho-

123nom. Det fientliga liar en aura som ger sig till känna med alltför subtila medel för att de skulle kunna uppfattas av sinnena, ocIl lian kände denna dunstkrets, men visste ej hur. Han hade en känsla som om det gått en sky över solen. Mellan honom och livet tycktes något j mörkt, hotande och kvävande ha glidit fram, ett mörker så att säga, som slukade livet och födde död — hans död.

Hela hans varelse, alla hans kropps och själs krafter eggade honom att springa upp och möta den osedda faran, men hans vilja betvingade skräcken, och han satt kvar nedhukad med en guldklimp i sina händer. Han vågade ej se sig omkring, men han visste nu att det var något bakom honom och över honom. Han låtsade vara intresserad av guldet i sin hand. Han granskade det kritiskt, vände det av och an och gned gruset av det. Och hela tiden visste han att någonting bakom honom stirrade på guldet över hans axel.

Alltjämt låtsande sig intresserad av guldklumpen lyssnade han spändt och hörde det där han hade bakom sig andas. Hans ögon sökte ett vapen, men de sågo endast det uppgrävda guldet, som nu i nödens stund var utan värde för honom. Han hade sin hacka, som kunde vara ett lämpligt vapen vid vissa tillfällen, men detta var icke ett sådant tillfälle. Han genomtänkte sin belägenhet. Han var i ett trångt hål, sju fot djupt. Hans huvud nådde ej upp i jämnhöjd med marken. Han var i en fälla.

Han satt på huk som förut. Han var alldeles kall och behärskad, men då han granskade alla omständigheter insåg han blott sin egen hjälplöshet. Han fortfor att gnida smutsen från kvartsstyckena och

124kasta guldet i pannan. Han hade ingenting annat att göra. Han visste emellertid att han måste resa sig förr eller senare och möta faran, som andades bakom honom. Minuterna gingo, och för varje minut som gick visste han att han kom så mycket närmare den stund då han måste resa sig eller — och vid den tanken kändes hans skjorta åter klibba kall mot huden — eller också skulle han dö där han satt nedlu-tad över sin skatt.

Han satt ännu på huk och gned smutsen av guldet och överläde på vad sätt han skulle resa sig. Han kunde rusa upp och svinga sig upp ur hålet för att möta vad det det nu var som hotade honom där uppe på marken. Eller han kunde resa sig långsamt och likgiltigt och låtsa att han händelsevis upptäckte det där som andades bakom honom. Hans instinkt och varje stridslysten muskel i hans kropp röstade för att med vanvettig fart svinga sig upp på marken. Hans förstånd och hans slughet rådde honom att långsamt och försiktigt möta det som hotade honom och som han ej kunde se. Och medan han överläde sargades hans örhinnor av en skräll. I samma ögonblick fick han som en förlamande stöt i vänstra sidan av ryggen, och från denna punkt flög det som en eldström genom hans kropp. Han sprang upp, men dignade samman, innan han rest sig till hälften. Hans kropp krympte ihop som ett löv vissnar i plötslig hetta, och han föll framstupa med bröstet över vaskpannan, med ansiktet i gruset och stenarna och benen vridna och hopvikna på grund av det trånga utrymmet på hålets botten. Hans ben ryckte konvulsiviskt flera gånger. Hans kropp skakades som av våldsam kramp. Lungorna

125vidgades långsamt av en djup suck. Sedan pumpades luften ut långsamt, mycket långsamt, och hans kropp sjönk lika långsamt tillsammans och slappades.

Där uppe stod en man med revolver i handen och tittade ner över hålets kant. Han betraktade en lång stund den utsträckta, orörliga kroppen som låg där nere. Efter en stund slog den främmande sig ned vid randen av hålet, så att han kunde se ner i det, och lade revolvern i sitt knä. Han dök ner med handen i fickan och tog upp en bit brunt papper. I det lade han in litet söndersmulad tobak. Det blev en brun och kort cigarrett med invikna ändar. Han tog icke sina ögon från kroppen på liålets botten. Han tände cigarretten och söp med välbehag in röken i lungorna. Han rökte långsamt. En gång slocknade cigarretten, och han tände den på nytt. Hela tiden betraktade han kroppen där nere.

Till sist kastade han bort cigarrettstumpen och reste sig. Han ställde sig vid hålets öppning, tog spjärn med en

hand om vardera kanten och sänkte sig ner på armarna, ännu med revolvern i sin högra hand. Då fotterna voro en meter från botten, släppte han taget och föll ner.

I det samma som hans fötter vidrörde bottnen såg han guldgrävarens arm sträckas ut, och ett raskt grepp om hans egna ben knyckte omkull honom. Då han släppte sig ner, hade han hållit handen med revolvern över sitt huvud. Just som han kände greppet om sina ben, sänkte han revolvern, och medan han ännu hängde i luften fyrade han av skottet. Knallen var bedövande i det trånga hålet. Röken fyllde det, så att han ej kunde se något. Han föll på rygg ner på

126bottnen, och som en katt kastade guldgrävaren sig över honom. J ust som han fick denne över sig, krökte han sin högra arm till ett nytt skott, men i det samma stötte guldgrävaren till hans handled med armbågen. Revolverpipan vickade till, och kulan hamnade i hålets sidovägg.

I nästa ögonblick kände främlingen guldgrävarens hand om sin armled. Brottningen gällde revolvern. Bägge försökte vrida den mot den andre. Röken i hålet glesnade. Främlingen, som låg på rygg, började se otydligt. Men plötsligt förblindades han av en handfull grus, som hans motståndare slungade i hans ögon. Hans tag om revolvern slappades. I nästa sekund kände han ett kolsvart mörker breda sig i sin hjärna, och midt i mörkret upphörde själva mörkret.

Men guldgrävaren sköt gång på gång, tills revolvern var tom. Sedan kastade han den ifrån sig, andades tungt och satte sig på den döde mannens ben.

Guldgrävaren storknade och kippade efter andan.

»Usla skurk!» flämtade han. »Du följde mig hack i häl och lät mig göra arbetet, och sedan sköt du mig i ryggen!»

Han nästan grät av raseri och utmattning. Han betraktade den döde mannens ansikte. Det var full-stänkt med smuts och grus, och det var svårt att urskilja dragen.

»Har aldrig sett honom förr», blev resultatet av guldgrävarens granskning. »Bara en simpel tjuv Och han sköt på mig bakifrån! Han sköt på mig bakifrån! »

127Han öppnade sin skjorta och trevade på sin sida, fram och bak.

»Gick tvärs igenom, men ingen skada skedd!» utbrast han jublande. »Slår vad om att han siktade alldeles rätt, men han rubbade revolverns riktning då han fyrade av, den boven! Å, jag gav honom kvitto . . jag gav honom kvitto!»

Hans fingrar undersökte hålet i sidan, och det flög ett missbelåtet uttryck över hans ansikte. »Det kommer att bli ondt av bara tusan», sade han. »Och jag måste ge mig av härifrån och laga att jag blir hoplappad igen.»

Han klättrade upp ur hålet och gick utför berget till sin lägerplats. En halvtimme därefter kom han tillbaka ledande sin bagagehäst. Under den öppna skjortan syntes de provisoriska förband han anlagt på sitt sår. Han rörde sig långsamt och med svårighet, men det hindrade honom ej från att använda sin arm.

Han lade surrtåget under den döde mannens armar och halade upp honom ur gropen. Sedan grep han sig an med att samla ihop sitt guld. Han arbetade flitigt i flera timmar, men gjorde ofta raster för att vila sin styvnade axel och utbrast:

»Han sköt på mig bakifrån, den usla skurken! Han sköt på mig bakifrån!»

Då hans skatt var rengjord och ordentligt insvept i filtar, så att den var fördelad på flera bylten, gjorde han ett överslag av dess värde.

»F}?ra hundra skålpund, eller också är jag skapt som en hottentott!» sade han. »Låt oss säga två hundra i kvarts och grus — återstår två hundra skålpund i guld. Vakna, Bill! Två hundra skålpund guld!

128Fyrtio tusen dollars! Och det är ditt, alltsammans ditt!»

Han rev sig belåtet i huvudet, och hans fingrar råkade på en fördjupning som han inte kände igen. De följde ett

flera tum långt sår. Det var en fåra i hans skalle som den andra kulan hade grävt.

Han gick ursinnig bort till den döde mannen.

»J aså, det var meningen?» röt han. »Det var meningen? Nå, jag gav dig kvitto ordentligt, och jag skall ge dig en hederlig begravning också. Det är mer än du skulle ha gjort för mig.«

Han släpade liket till randen av hålet och vräkte ner det. Det föll med en dov duns på sidan och med ansiktet uppåtvändt mot dagern. Guldgrävaren tittade ner på det.

»Och du sköt på mig bakifrån!» sade han i förebrående ton.

Han fyllde igen gropen med hacka och skyffel. Sedan lassade han guldet på sin häst. Bördan var för tung för djuret, och då han kommit till sin lägerplats, flyttade han över en del på sin sadelhäst. Men han måste ändå lämna efter sig en del av sin utrustning — spett och skyffel och vaskpanna, extra proviant och kökskärl förutom åtskilliga andra grejor.

Solen stod i zenit, då mannen drev sina hästar genom den gröna väggen av vinrankor och slingerväxter. För att komma uppför stenröset måste djuren stegra sig och tränga blindt igenom den kaotiska massan av grönska. En gång stöp sadelhästen tungt, och mannen tog bort packningen för att få upp honom. Då han kommit i gång igen, stack mannen ut sitt huvud genom lövverket och tittade uppåt bergssluttningen.

129»Den usla skurken!» sade han och försvann.

Det hördes ett kraschande och ett prassel i revor och grenar. Träden buktade sig fram och tillbaka, där hästarna arbetade sig fram mellan dem. Järn-skodda hovar klapprade mot stenarna; då och då hördes en svordom eller ett barskt kommandorop. Sedan började mannen sjunga:

»Så vänd dig om, låt dina blickar smeka De blåa bergen töckniga och bleka —

(I sina garn skall synden ej dig få!)

Naturens fägring njut, den evigt unga,

Och släng på marken syndabördan tunga —

(I morgon skall du inför Herren stå!)

Sången blev allt svagare och svagare, och genom tystnaden smög platsens stämning sig tillbaka. Floden började åter dåsa och viska; bergbiens surr ljöd sömnigt. Genom den dofttyngda luften fladdrade bomullsträdens snövita flingor. Fjärilarna svävade ut och in mellan träden, och över alltsammans glödde det stilla solskenet. Endast märkena efter hovar i gräset och den sargade bergssluttningen vittnade om den larmande episod av liv som hade stört ställets frid och dragit förbi.

PSYKOGRAFEN.

»Det är min rättighet att få veta det», sade flickan.

Hennes röst klingade av beslutsamhet. Det fanns icke en skymt av något bedjande tonfall däri, men det var den beslutsamhet som är resultatet av en lång tids böner. Men det var icke med ord hon bedt, utan med hela sitt sätt att vara. Hennes läppar hade alltid varit stumma, men hennes ansikte och ögon och hela andliga habitus hade länge varit vältaliga av frågor. Det hade mannen vetat, men han hade aldrig svarat, och nu begärde hon uttryckligen att han skulle svara.

»Det är min rättighet», upprepade flickan.

»Jag vet det», svarade han förtvivlat och hjälplöst.

Hon väntade under tystnaden som nu uppstod, med ögonen riktade på ljuset som silade ner genom de yviga

trädkronorna och insvepte de stora furornas stammar i mild värme. Detta dämpade, färgade ljus tycktes nästan stråla ut från själva stammarna, så starkt mättat var det med deras färg. Flickan såg utan att se, liksom hon hörde utan att höra flodens djupa sorl långt där nere på canyonbottnen.

Hon betraktade mannen. »Nå?» frågade hon med den bestämdhet som låtsas tro på att den skall bli åtlydd.Hon satt kapprak ined ryggen mot en omkull-fallen trädstam, medan lian låg på sidan bredvid henne med en armbåge stödd mot marken och huvudet vilande i handen.

»Kära, kära Lute», mumlade han.

Hon ryckte till vid ljudet av hans röst — icke av motvilja, utan av stridslust mot dess smekande blidhets trollmakt. Hon visste nu hur omotståndlig den mannen var och vilka rika löften oni lugn och frid det låg i varje hans smekande tonfall, blotta beröringen av hans hand eller den svaga fläkten av hans andedräkt mot nacke och kind. Mannen kunde ej uttrycka sig i ord, blick eller vidröring utan att detta uttryck på ett fint och förstulet sätt framkallade en känsla av att en hand strök över kinden med en mjuk, tröstande rörelse. Denna ständiga smeksamhet berodde ej på för stor mildhet och godhet, ej heller var den sjukligt sentimental, och den var ej gråtmild av våldsam kärlek. Den var kraftig, imponerande, manlig. Den var för övrigt till största delen omedveten för mannen själv. Han hade endast en dunkel föreställning om den. Den var en del av honom själv, så att säga hans själs andedräkt, ofrivillig och oreflekterad.

Men nu var hon beslutsam och förtvivlad, och hou stålsatte sig mot honom. Han försökte se henne rätt i ansiktet, men hennes grå ögon betraktade honom stadigt och utan att hon rynkade ögonbrynen, och han lät sitt huvud sjunka mot hennes knä. Hon förde lätt handen genom hans hår, och hennes ansikte fick ett uttryck av oro och ömhet. Men då han såg upp igen, voro hennes grå ögon stadiga och hennes ögonbryn släta och lugna som förut.

132»Vad kan jag säga mera?» sade mannen. Han lyfte upp sitt huvud och mötte hennes blick. »Jag kan inte gifta mig med dig. Jag kan inte alls gifta mig. J ag älskar dig — det vet du — högre än mitt eget liv. Jag jämför dig med allt annat kärt i livet, och du uppväger allt. Jag skulle kunna offra allt för att få äga dig, men jag får inte. Jag kan inte gifta mig med dig. J ag kan aldrig gifta mig med dig.»

Hon bet ihop tänderna för att kunna behärska sig. Han ämnade åter lägga sitt huvud mot hennes knä, men hon hejdade honom.

»Är du redan gift, Chris?»

»Nej, nej!» utbrast han häftigt. »Jag har aldrig varit gift. Det är bara dig jag vill gifta mig med, och jag kan inte!»

»Då ...»

»Nej», avbröt han, »fråga mig inte!»

»Det är min rättighet att få veta det», upprepade hon.

»Jag vet det», avbröt han henne åter, »men jag kan inte säga dig det.»

»Du har inte tagit hänsyn till mig, Chris», fortfor hon i mild ton.

»Jag vet, jag vet», inföll han.

»Du kan inte ha tagit hänsyn till mig. Du vet inte vad jag har att utstå från de mina för din skull.»

»Jag trodde inte att de hyste så ovänliga känslor mot mig», sade han bittert.

»Men det är sant. De kunna knappast tåla dig. De visa dig det inte, men de nästan hata dig. Det är jag som har haft att utstå allt detta. Men det har inte alltid varit så. Först tyckte de om dig lik-

Månansiktet. g.

133som . . . liksom jag. Men det var för fyra år sedan. Tiden gick — ett år, två år — och sedan började de vända sig emot dig. Man kan inte klandra dem för det. Du sade inte ett ord. De förstodo att du höll på att ödelägga mitt

liv. Det är fyra år sedan nu, och inte en enda gång har du uttalat ordet giftermål till dem. Vad skulle de tänka? Det som de ha tänkt: att du höll på att ödelägga mitt liv.»

Medan hon talade, fortfor hon att stryka smekande över hans hår, sorgsen över den smärta hon måste tillfoga honom.

»Först tyckte de om dig. Vem kan låta bli att tycka om dig? Du tycks dra till dig tillgivenhet från alla levande varelser, liksom träden dra fukt ur marken. Den kommer dig till del som din naturliga rätt. Tant Mildred och onkel Robert tyckte att det inte fanns någon som gick upp mot dig. Du var deras A och O. De tyckte att jag var den lyckligaste flicka i världen som vunnit en sådan mans kärlek. 'Ty det tycks du verkligen ha gjort', sade onkel Robert och nickade skälmaktigt. Naturligtvis tyckte de om dig. Tant Mildred suckade och såg retsamt på onkel och sade: 'Då jag tänker på Chris, önskar jag nästan att

jag själv vore ung.' Och onkel svarade: 'Det kland-

rar jag dig inte för, kära vän, inte det ringaste.' Och sedan överöste de mig båda med lyckönskningar för att jag vunnit en sådan mans kärlek.

Och de visste att jag älskade dig. Hur skulle jag ha kunnat dölja det? Detta stora, underbara, som nu trädt in i mitt liv och fyllt alla mina dagar! I fyra år har jag bara levat för dig, Chris. Varje ögonblick var ditt. Vaken älskade jag dig. Sovande

134drömde jag om dig. Varje handling jag utfört har dig till upphov, dig och tanken på dig. Till och med mina tankar fingo form av dig, av din osynliga närvaro. Alla mina syften, stora eller små, hade dig till mål.»

»Jag hade ingen aning om att jag pålagt dig ett sådant slaveri», mumlade han.

»Du pålade mig ingenting. Du lät mig alltid få min vilja fram. Det var du som var den lydige slaven. Du gjorde allt för mig utan att det stötte mig

för huvudet. Du förekom mina önskningar utan att det märktes, så naturligt och oundvikligt var allt vad du gjorde för mig. Utan att det stötte mig för huvudet, sade jag. Du var ingen marionett. Och du gjorde intet väsen av dig. Förstår du mig? Du tycktes inte alls göra någonting. Vad du gjorde föll sig helt naturligt som någonting självfallet.

Slaveriet var kärlekens slaveri. Det var min kärlek till dig som gjorde att du lade beslag på alla mina dagar. Du trängde dig inte med våld in i mina tankar. Du smög dig in, du var alltid där — hur mycket, det skall du. aldrig få veta.

Men då tiden led började tant Mildred och onkel

tycka illa om dig. De blevo rädda. Vad skulle det

bli av mig? Du förstörde mitt liv. Min musik? Du vet hur min dröm om den har skingrats. Den där våren då jag först träffade dig — jag var tjugu år, och jag stod i begrepp att fara till Tyskland. Jag ämnade studera flitigt. Det är fyra år sedan, och ännu är jag här i Californien.

Jag hade andra tillbedjare. Du drev bort dem — nej, det menar jag inte, det var jag som drev bort

135dem. Vad brydde jag mig 0111 tillbedjare eller någonting, då du fanns? Men som sagt, tant Mildred och onkel blevo rädda. Det har varit prat — vänner och bekanta, beskäftiga människor och så vidare. Tiden gick. Du sade ingenting. Jag kunde bara undra, undra. Jag visste att du älskade mig. Mycket talades emot dig, först av onkel och sedan av tant Mildred. De voro ju som far och mor för mig. Jag kunde inte försvara dig. Men jag var ändå lojal mot dig. Jag vägrade att inlåta mig i någon diskussion om dig. Jag teg. Det rådde en tvungen stämning i mitt hem — onkel Robert gick omkring med en min som en likbjudare, och tant Mildreds hjärta hotade att brista. Men vad kunde jag göra, Chris? Vad kunde j ag göra? »

Mannen, som åter vilade huvudet mot hennes knä, suckade men svarade icke.

»Tant Mildred var som en mor för mig. Men jag gick inte längre till henne med mina förtroenden. Min barndoms bok var igenslagen. Det var en härlig bok, Chris. Jag får tårar i ögonen ibland, då jag tänker på den. Men det är ingenting att tala om. Jag har i alla fall varit mycket lycklig. Och jag är glad åt att jag kan tala frimodigt om min kärlek till dig. Och det har varit så skönt att kunna tillägna sig denna frimodighet. Jag älskar dig... jag kan inte säga hur mycket. Du är allt för mig — och mer än så. Kommer du ihåg barnens julgran? Och hur vi lekte blindbock? Och du grep mig 0111 armen så hårdt att jag skrek till för att det gjorde ondt? Jag talade aldrig om det för dig, men jag fick mörka blå-nader på armen. Och du kan aldrig ana hur lyckliga

136de gjorde mig. Det var svarta och blåa märken efter dina fingrar — dina fingrar, Chris, dina fingrar. Det var synliga spår efter ditt vidrörande. Det satt kvar i en vecka, och jag kysste märkena — å, så ofta! Det plågade mig att se dem blekna, jag ville nypa mig i armen för att få dem att sitta kvar. Jag var ond på det vita skinnet som kom tillbaka och drev bort blånaderna. Ja — å, jag kan inte förklara det, men jag älskade dig så!»

Under den tystnad som nu uppstod fortfor hon att smeka hans hår, medan hon tankspridt betraktade en stor grå ekorre, som larmande och munter hoppade av och an längre bort i furuskogen. En hackspett med röd kam, som energiskt bearbetade en omkull-fallen trädstam, tilldrog sig hennes uppmärksamhet. Mannen såg ej upp. Han tryckte snarare sitt ansikte hårdare mot hennes knä, och hans axlar höjde och sänkte sig som om han andats tungt.

»Du måste säga mig det, Chris », sade flickan vänligt. »Denna hemlighetsfullhet tar livet av mig. J ag måste veta varför vi inte kunna gifta oss. Skall det alltid bli som nu? Att vi bara äro älskande som visserligen träffas ofta, men med långa skilsmässor mellan varje sammanträffande? Är det allt vad livet har att ge dig och mig, Chris? Skola vi aldrig bli mera för varandra? Å, jag medger att det är skönt att älska — du har gjort mig gränslöst lycklig, men ibland hungrar man efter något mera. Jag vill ha mer och mer av dig, Chris. Jag vill ha dig hel och hållen. Jag vill att vi alltid skola få vara tillsammans. Jag längtar efter hela det kamratskap, som nu inte kan bli vårt, men som skall falla oss till, då vi bli gifta —» hon

137tystnade flämtande. »Men vi bli aldrig gifta. Det glömde j ag. Och du måste säga mig varför.»

Mannen lyfte sitt huvud och såg henne i ögonen. Vilka han än talade med, brukade han alltid se dem i ögonen.

»Jag har tagit hänsyn till dig, Lute», började han undergivet. »Det gjorde jag från första början. Jag borde aldrig ha fortsatt. Jag borde ha dragit mig tillbaka. Det visste jag. Och med tanke på detta såg jag min skyldighet mot dig, och ändå . . . drog jag mig inte tillbaka. Herre Gud, vad skulle jag göra? Jag älskade dig. Jag kunde inte ge mig av. Jag kunde inte rå för det. Jag stannade. Jag föresatte mig . . . men jag bröt mina föresatser. Jag var som en drinkare. Jag var berusad av dig. Jag var svag, det vet jag. Jag sviktade. Jag kunde inte gå. Jag försökte. Jag reste — det minns du nog, fastän du inte visste varför. Nu vet du det. Jag reste, men jag kunde inte stanna borta. Fastän jag visste att vi aldrig kunde gifta oss, kom jag tillbaka till dig. Och jag är här nu hos dig. Skicka bort mig, Lute. Jag har inte kraft att gå själv. »

»Men varför skulle du gå?» frågade hon. »Dessutom måste jag veta varför, innan jag kan skicka bort dig.»

»Fråga mig inte.»

»Säg mig det», sade hon i kärleksfullt befallande ton.

»Nej, Lute, tvinga mig inte», bad han, och både hans ögon och hans röst bönföllo.

»Du måste säga mig det», envisades hon. »Det är din skyldighet mot mig.»

138Mannen vacklade. »Om jag gör det...» började han. Sedan fullbordade han meningen i beslutsam ton: »Då skulle jag aldrig kunna förlåta mig själv.

Nej, jag kan inte säga dig det. Försök inte tvinga mig, Lute. Du skulle bli lika bedrövad som jag.»

»Om det är något. . . om det finns hinder . . . om denna hemlighet verkligen hindrar ...» Hon talade långsamt, med långa pauser, och sökte efter finkänsliga ord att kläda sina tankar i. »Jag älskar dig, Chris. Jag älskar dig så innerligt som det är möjligt för en kvinna att älska, det är jag säker på. Om du nu sade till mig: 'Kom', skulle jag

gå med dig. Jag

skulle följa dig vart som helst. Jag skulle bli din väpnare som i forna dagar, då damer reste till fjärran land med sina riddare. Du är min riddare, Chris, och du kan inte göra något orätt. Din vilja är min lag. Nu, då du har trädt in i mitt liv, är jag inte längre rädd. Jag skulle skratta åt världen och dess klander för din skull — och för min egen skull också. Jag skulle skratta, ty jag skulle ha dig, och du är mera för mig än världens välvilja och gillande. Om du säger: 'Kom’, skall jag ...»

»Nej, nej!» utropade han. »Det är omöjligt! Antingen vi gifta oss eller inte, kan jag inte ens säga: ’Kom!’ Jag vågar inte. Jag skall bevisa dig det. J ag skall säga dig det...»

Han satte sig upp bredvid henne, och hans ansikte uttryckte en fast beslutsamhet. Han tog hennes hand och höll den fast. Hans läppar rörde sig för att tala. Hemligheten trängde på. Luften skalv av den. Flickan stålsatte sig för att höra på, som om det nu vore oåterkalleligt. Men mannen teg och stirrade

139rätt framför sig. Hon kände hans hand slappas, och hon tryckte den deltagande och uppmuntrande. Men hon kände att spänstigheten vek ur hans lemmar, och hon visste att hans själ och kropp förslappades på samma gång. Hans beslutsamhet sinade ut. Han skulle inte tala, det visste hon, och med trons övertygelse visste hon också att det var därför att han inte kunde tala.

Hon stirrade förtvivlat framför sig med en dov känsla av förstelning i hjärtat, som om hopp och lycka dött. Hon såg solstrålarna sila ner mellan de glödande furustammarna. Men hon såg det helt mekaniskt och tankspridt. Hon betraktade natursceneriet liksom på långt avstånd, utan intresse, som om hon själv varit en främling och ej längre haft någon del i jorden och träden och blommorna som hon älskade så högt.

Hon tyckte sig själv vara så långt borta, att hon erfor en egendomligt opersonlig nyfikenhet på sin omgivning. Genom en öppning mellan de närmaste träden såg hon ett blommande kastanjeträd som om hon sett det för första gången. Hennes ögon dröjde vid en gul klunga av Diogeneslyktor som växte vid kanten av en glänta. Blommor brukade alltid väcka hennes häftiga och exalterade förtjusning, men något sådant kände hon icke nu. Hon stirrade tankfullt på dessa blommor som en hascliischätare, rusig av giftet, stirrar på en blomma i sin fantasi. I hennes öron ljöd flodens röst — en hes och sömnig gammal jätte, som mumlade om sina dåsiga drömmar. Men hennes fantasi sattes ej i rörelse som den brukade; hon visste att det endast var ljudet av vattnet som

140forsade över klippblocken i den djupa canyonbottnen, det och ingenting annat.

Hennes blick gled förbi Diogeneslyktorna ut på gläntan. Vadande till knäna i vildhavren på kullens sluttning' betade två hästar, bägge kastanjebruna fuxar, alldeles lika, varmt guldblanka i solskenet, och med skiftningar i huden som av gnistrande ädelstenar. Hon kände igen, nästan med förvåning, att den ena av dem var hennes, Dolly, kamraten från barndomen och flickåren, mot vars hals hon gråtit ut sina sorger och sjungit ut sina fröjder. Hennes ögon fuktades vid denna syn, och hon vaknade åter till medvetande och visste att hon nu som förr hade andel i världen, dess lidanden och sorger.

Mannen sjönk framstupa, helt och hållet överväldigad av svaghet, och lade flämtande sitt huvud mot hennes knä. Hon lutade sig över honom och tryckte mjukt och länge sina läppar mot hans hår.

»Kom, låt oss gå», sade hon nästan viskande.

Hon kvävde en snyftning och knep ihop läpparna, i det hon reste sig. Hans ansikte var dödsblekt, så uppskakad var han av den kamp han utkämpat. De sågo ej på varandra, utan gingo direkt till hästarna. Hon lutade sig mot Dollys hals, medan han spände till sadelgjordarna. Sedan tog hon tyglarna i sin hand och väntade. Han såg på henne, då han böjde sig ner, med en bön om förlåtelse i sina ögon, och hennes egna ögon svarade honom. Hon stödde sin fot mot hans hand och svingade sig upp i sadeln. Utan att säga något och utan att vidare se på varandra vände de hästarnas huvuden och redo den smala stigen som slingrade sig ner genom de mörka skogsallé-

141erna och. tvärsöver de öppna gläntorna till betesmarkerna där nedanför. Vägen blev en kreatursstig och sedan en skogsväg som längre fram mynnade ut på en gärdesväg, och de redo mellan de låga, brungula californiska

kullarna till en punkt, där ett led förde ut till landsvägen som gick genom dalbottnen. Flickan satt kvar på hästen, medan mannen steg av och började lyfta av gärdselstörarna.

»Nej, vänta!» ropade hon, innan han hade rört de båda nedersta störarna.

Hon drev fram sitt sto ett par steg, och sedan satte hästen över stängslet med ett nätt litet hopp. Mannens ögon lyste, och han klappade i händerna.

»Du präktiga djur!» utbrast flickan och lutade sig impulsivt fram i sadeln och tryckte sin kind mot hästens hals som lyste eldröd i solskenet.

»Låt oss byta hästar under hemvägen», föreslog hon, då han ledde sin häst igenom och lade upp stängslet igen. »Du har aldrig satt tillräckligt värde på Dolly.»

»Nej, nej», protesterade han.

»Du tycker att hon är gammal och sävlig», envisades Lute. »Hon är bara sexton år, och hon är snabbare i loppet än nio unghästar av tio. Men hon är aldrig yster. Hon är för stadig, och du tycker inte om henne — nej, neka inte, min herre, jag vet det. Och jag vet också att hon kan springa om din berömde Washoe Ban. Ja, det påstår jag bestämt. För resten kan du nu rida henne själv. Du vet att Ban reder sig, rid därför Dolly och övertyga dig själv om vad hon duger till.»

De bytte om sadlar på hästarna, glada över denna

142avledning i samtalet och med föresats att riktigt utnyttja den.

»Jag är förtjust åt att vara född i Californien», anmärkte Lute, då hon svingade sig upp på B an. »Det är en skam både för hästen och kvinnan att rida i damsadel.»

»Du ser ut som en ung amazon», sade han gillande och såg ömt på flickan, då hon svängde hästen rundt.

»Är du färdig?» frågade hon.

»J a.»

»Till den gamla kvarnen», ropade hon, då hästarna satte sig i rörelse. »Det är mindre än en mil.»

»Klart?» frågade han.

Hon nickade, och hästarna lydde tyglarnas maning och förstodo att det var fråga om en kappridt. Dammet stod som ett moln efter dem, då de travade framåt den släta vägen. De svängde 0111 kröken, både hästar och ryttare bildade spetsiga vinklar mot marken, och mer än en gång lutade ryttarna sig ner för att undgå nedhängande trädgrenar. De travade över små trätrummor och dundrade över de bredare järnbroarna så att det skallrade i de lösa järnstängerna.

De redo sida vid sida och sparade djuren för den sista spurten, men läto dem ändå hålla en fart som satte deras kraft och uthållighet på prov. Då de svängde om en grupp av vitekar, låg vägen snörrät framför dem flera hundra meter, och i ändan av denna vägsträcka sågo de den förfallna kvarnen.

»Nu!» ropade flickan.

Hon satte fart i hästen genom att plötsligt böja sig fram och samtidigt ett ögonblick ge sJaka tyglar och

143ge honom en klapp på halsen med vänstra handen. Hon drog sig litet åt sidan.

»Ge henne ett litet slag på halsen med flata handen!» ropade hon till honom.

Stoet började småningom ta ledningen. Chris och Lute sågo ett ögonblick på varandra, men Dolly ökade alltjämt farten, så att Chris nödgades vända på huvudet. Det var nu bara hundra meter till kvarnen.

»Skall jag ge honom sporrarna?» ropade Lute.

Mannen nickade, och flickan drev skarpt och raskt in sporrarna för att tvinga sin häst att göra sitt yttersta, men

samtidigt såg hon sin egen häst småningom få försprång.

»Slagen med tre hästlängder!» triumferade Lute, då de saktade farten till skridt. »Erkänn nu, att du inte trodde den gamla märren om det.»

Lute böjde sig åt sidan och lät ett ögonblick sin hand vila mot Dollys svettiga manke.

»Ban är en sölkorv bredvid henne», förklarade Chris. »Dolly är präktig, om man besinnar att hon är i sin indiansommar.»

Lute nickade gillande. »Det är ett artigt uttryck — indiansommar. Det är mycket träffande. J a, lat är hon inte. Hon har indiansommarens hela glöd och intet av dess hetsighet. Hon är mycket klok, tack vare sina år.»

»Det är därpå det beror», invände Chris. »Hennes hetsighet har gått bort med åren. Hon har nog vållat dig många svåra stunder.»

»Nej», svarade Lute. »J ag har aldrig sett henne riktigt yster. Det enda besvär jag har haft med henne var visst då jag öppnade grindar. Hon blev rädd då

144de gledo tillbaka mot henne — kanske djurets rädsla för att bli fångat. Men det övervann hon tappert. Och hon konstrade aldrig. Hon har aldrig durkat eller varit istadig eller yster i hela sitt liv — aldrig en enda gång.»

Hästarna gingo fortfarande i skridt, ännu flämtande efter galoppaden. Vägen slingrade sig fram nere på dalbottnen och gick då och då över ån. På bägge sidorna hördes slåttermaskinernas entoniga surr, ibland avbrutet av höga rop från karlarna som bärgade höet. På västra sidan om dalen höjde sig kullarna gröna och mörka, men den östra var redan brunbränd av solen.

»Där är sommar, och här är vår», sade Lute. »Å, du härliga Sonomadal!»

Hennes ögon lyste och hennes ansikte strålade av kärlek till hemtrakten. Hennes blick vandrade över fruktträdgårdar och sluttande vinplanteringar och sökte de purpurröda skuggorna som tycktes hänga fast som en dunkel rök i kullarnas gömslen och de avlägsnare floddalarna. Långt bort, mellan de högre bergen, där de branta sluttningarna voro klädda med manzanitabuskar, uppfångade hon en skymt av en liten slätt, där vildgräset ännu ej hade förlorat sin grönska.

»Har du någonsin hört talas om den hemliga betesmarken? » frågade hon ännu med blicken riktad på den avlägsna gröna fläcken.

Men så kastade hon en förskräckt blick på mannen bredvid henne. Dolly stod på bakbenen med utspärrade näsborrar och vilda ögon och piskade ursinnigt luften med sina framben. Chris kastade sig fram mot

145hennes manke för att hindra henne från att falla baklänges, och i detsamma gav han henne sporrarna för att tvinga henne att sätta ned framfötterna i marken och lyda sporrarnas kommando att gå på.

»Det där var då högst märkvärdigt, Dolly», började Lute i förebrående ton.

Men till hennes förvåning sänkte stoet sitt huvud, stegrade sig åter med spänstigt krökt rygg och tog sedan spjärn mot marken med styva framben.

»Hon vill kasta av mig!» ropade Chris, och i nästa ögonblick stegrade sig åter stoet under honom med ett nytt försök att kasta av honom.

Lute såg på, förvånad över hästens exempellösa

tilltag och beundrande sin älskades ryttareskicklighet. Han var alldeles lugn och njöt tydligen själv av vad

som försiggick. Om och omigen, ett halvt dussin

gånger, blev Dolly styv i hela kroppen med spänd rygg. Sedan kastade hon huvudet rakt upp, reste sig på bakbenen, dansade rundt och slog med framlio-varna. Lute bragte sig i säkerhet med sin häst, och i detsamma uppfångade hon en blixt ur Dollys ögon, som uttryckte blind, djurisk ilska och rullade som om de ville tränga ut

ur huvudet. Den svaga ljusröda skiftningen i ögonvitorna var borta och hade ef-terträdts av en dunkel marmorvithet, som ännu glödde liksom av en inre eld.

Ett svagt utrop av skräck, som genast kvävdes, gick över Lutes läppar. Stoets ena bakben tycktes slappas, och ett ögonblick vacklade den kapprakt uppresta kroppen av och an, och det var osäkert om den skulle falla framåt eller bakåt. Mannen, som lutade sig ur sadeln åt sidan för att inte komma under häs-

146ten om den ramlade baklänges, lade sig med liela sin tyngd framåt och längs manken. Därigenom mot-vägdes den farliga lutningen, och stoet tog åter mark med fram fotterna.

Men det blev inte bättre. Dolly sträckte ut så att ansiktslinjen nästan blev en fortsättning av halslinjen, och nu föll hon i sken och flög som en pil nedåt vägen.

För första gången blev Lute riktigt rädd. Hon sporrade Washoe B an, men han kunde ej hålla samma fart som det galna stoet och blev småningom efter. Lute såg Dolly stanna och stegra sig igen, och hon hann fram just då stoet gjorde ett nytt försök att kasta av sin ryttare. Då Dolly jagat rundt en vägkrök, stannade hon plötsligt styvbent. Lute såg sin älskade flyga upp ur sadeln, då han vid den hastiga knycken förlorade sitt tag med skänklarna. Han hade visserligen rubbats ur sadeln, men icke blivit avkastad, och då stoet jagade vidare, såg Lute honom klänga sig fast med en hand i manen och ett ben tvärsöver sadeln. Med en rask ansträngning återtog han sin plats och grep sig an med att få bukt på hästen.

Men Dolly vek av från vägen och rusade utför en gräsbebuxen sluttning prickad av otaliga gula mari-posaliljor. En gammal gärdsgård nedanför den var intet hinder. Hon bröt sig igenom den som om den varit en gles spindelväv och försvann mellan buskarna. Lute följde efter utan tvekan, sporrade Ban genom öppningen i gärdsgården och dök in i snåret. Hon låg tätt intill hans hals för att slippa bli riven av trädgrenar och revor. Hon kände hästen sjunka ner i lummig grönska och i de kalla småstenarna på åns botten. Framför henne hördes ett plask av vatten,

147och hon såg en glimt av Dolly, där hon rusade uppför den låga strandbanken och in i en dunge av dvärgekar, mot vilkas stammar hon försökte skrapa av sig sin ryttare.

Mellan träden hann L,ute nästan upp henne, men kom hopplöst efter på den angränsande trädesåkern, över vilken Dolly flög med stolt förakt för besvärligt väglag och mullvadhål. Då hon vände i spetsig vinkel ut på den buskbeväxta marken där bortom, red Lute diagonalt tvärsöver och höll sedan in Ban; hon hade kommit först. Inifrån snåret hörde hon ett förfärligt knakande av buskar och grenar. Så bröt Dolly fram, och på släta marken störtade hon utmattad på knä på den mjuka jorden. Hon reste sig och stapplade framåt, men haltade och måste stanna. Hon var löddrig av ångestsvett och stod där och skalv ömkligt.

Chris satt ännu på hennes rygg. Hans skjorta var i trasor. Händernas insidor voro fulla av skråmor, och från hans ansikte strömmade blod ur ett gapande hål nära tinningen. Lute hade behärskat sig bra, men nu kände hon hastigt kväljningar och darrade av mattighet.

»Chris!» sade hon så tyst att det nästan var en viskning. Sedan suckade hon: »Gud ske lov.»

»Å, jag är all right», ropade han till henne och inlade i sin röst all den kraft han var mäktig, men det var inte mycket, ty han hade själv varit i en fruktansvärd nervös spänning.

Då han svingade sig ur sadeln, visade han hur sinnesrörelsen tagit på honom. Han började med en duktig muskelprestation, då han lyfte sitt ben över

148sadeln, men då han stod på marken, måste han stödja sig mot den utmattade Dolly. Lute flög ur sadeln och slog armarna om honom i ett utbrott av tacksamhet.

»Jag vet var det finns vatten», sade hon ett ögonblick därefter.

De läto hästarna stå otjudrade, och hon ledde sin älskade till en sval vrå inne i snåret, där en kristallklar bergbäck sorlade fram.

»Vad var det du sade om att Dolly aldrig blev yster? » frågade han, då blodflödet stillats och hans nerver och pulsslag voro normala igen.

»Jag är alldeles häpen», svarade Lute. »Jag kan inte förstå det. Aldrig i hela sitt liv har hon gjort något sådant. Och alla djur tycka ju så mycket om dig — det är inte för det. Hon är ju en barnhäst. Jag var bara en liten flicka då jag red henne första gången, och ända till i dag ...»

»Ja, i dag var hon allt utom barnhäst», inföll Chris. »Hon var en satan. Hon försökte skrapa av mig mot trädstammarna och trycka in min hjärna mot trädgrenarna. Hon försökte skrapa av mig i alla de trängsta hål hon kunde finna. Du skulle ha sett henne tränga sig igenom. Såg du hur hon försökte kasta av mig?»

Ivute nickade.

»Alldeles som en vildhäst.»

»Men vad vet hon om sådana konster?» frågade Lute. »Ingen har någonsin sett henne kasta av sin ryttare — ingen.»

Han ryckte på axlarna. »Kanske någon för längesedan glömd instinkt, som har vaknat upp igen.»

Månansiktet. 10.

149Flickan reste sig med beslutsam min. »Det skall jag nog ta reda på», sade hon.

De gingo tillbaka till hästarna och läto Dolly undergå en noggrann undersökning som ej ledde till något resultat. Hovar, ben, betsel, mun, kropp — allt var som det skulle. Sadeln och sadeltäcket hade ingenting som retade eller stack, ryggen var slät och utan rispor. De sökte några märken efter ormbett eller insektsting, men funno ingenting.

»Vad det än var, så var det inbillning, så mycket är säkert», sade Chris.

»Förhäxning», föreslog Lute.

De skrattade åt den idén, ty bägge voro de det tjugonde århundradets barn, sunda och normala, roade av idealisternas fjärilsjakt, men de stannade alltid inför det sluttande plan där vidskepelsen börjar.

»En ond ande», skrattade Chris. »Men vad har jag gjort för ondt, efter jag skulle bli så straffad?»

»Nu är du alldeles för inbilsk», svarade Lute. »Då är det mera sannolikt något ondt som Dolly har gjort, jag vet inte vad. Du kom med alldeles av en händelse. Jag kunde ha suttit på hennes rygg i dag... eller tant Mildred eller vem som helst.»

Medan hon sade detta, tog hon stigbygelremmen och ämnade förkorta den.

»Vad gör du?» frågade Chris.

»Jag ämnar rida Dolly hem.»

»Nej, det blir ingenting av», förklarade han. »Det vore dålig disciplin. Efter vad som har händt är jag helt enkelt tvungen att rida henne hem.»

Men det var ett mycket matt och mycket sjukt sto han red, stapplande och haltande, ansatt av nervösaryckningax och muskelkramp — dyningar efter den fruktansvärda pers hon genomgått.

»Jag tror att jag skall tycka om en versbok och en hängmatta efter allt vad som händt», sade Lute, då de redo in i lägret.

Det var ett sommarläger av stadströtta människor uppslaget i en lund av höga rödfuror, genom vilkas höga kronor solskenet silade ner, brutet och dämpat till mildt ljus och sval skugga. På avstånd från huvudlägret lågo köket och tjänstfolkets tält, och halvvägs däremellan var den stora matsalen inhägnad av levande furupelare, där det alltid fanns friska fläktar och där det ej behövdes någon baldakin för att utestänga solen.

»Stackars Dolly, hon är verkligen sjuk», sade Lute om kvällen, då de kommo tillbaka efter att ha sett om stoet ännu en gång. »Men du blev inte skadad, Chris, och det är tillräckligt för en liten kvinnovarelse att vara tacksam för. Jag trodde att jag visste det, men inte förr än i dag har jag vetat hur mycket du är för mig. Jag hörde bara tramp och strid inne i snåret. Jag kunde inte se dig eller veta hur det gick med dig.»

»Mina tankar voro hos dig», svarade Chris och kände en tryckning av handen som vilade på hans arm.

Hon vände sitt ansikte mot hans och mötte hans läppar.

»God natt», sade hon.

»Kära Lute, kära Lute», smekte han henne med rösten, medan hon avlägsnade sig i skymningen.

* *

*

*51»Vem går efter posten?» ropade en kvinnoröst mellan träden.

Lute slog igen boken som de läst i och suckade.

»I dag skulle vi inte rida», sade hon.

»Låt mig göra det», föreslog Chris. »Du stannar här. Jag är tillbaka i en blink.»

Hon skakade på huvudet.

»Vem går efter posten?» envisades rösten.

»Var är Martin?» ropade Lute med höjd röst.

»Jag vet inte», svarade rösten. »Robert tog honom visst med sig någonstans ... för att köpa hästar eller fiska, jag vet inte vad. Det finns verkligen ingen här mer än Chris och du. För övrigt få ni då bättre aptit till middagen. Ni ha legat i hängmattan hela dagen. Och onkel Robert måste ha sin tidning.»

»Då ska vi ge oss av, lilla tant», ropade Lute och steg ur hängmattan.

Några minuter därefter voro de ridklädda och höllo på att sadla sina hästar. De redo ut på landsvägen, där eftermiddagssolen gassade, och styrde kurs bortåt Glen Ellen. Den lilla staden låg och sov i solskenet, och den sömnige diversehandlaren och postmästaren höll knappt sina ögon öppna längre än som behövdes för att lämna ut en packe tidningar och brev.

En timme senare veko Lute och Chris av från vägen och följde en kreatursstig utför den höga strandbanken för att vattna hästarna, innan de återvände till lägerplatsen.

»Dolly ser ut som om hon alldeles hade glömt gårdagen», sade Chris då de läto sina hästar vada ut till knäna i det porlande vattnet. »Se på henne.»

Stoet hade lyft upp huvudet och spetsat öronen,

T52då en vaktel prasslade i snåret. Chris lutade sig fram och kliade henne omkring öronen. Dolly blev synbarligen förtjust och lade sitt huvud över manken på hans egen häst.

»Som en kattunge», sade Lute.

»Men jag kan aldrig mera lita riktigt på henne», sade Chris. »Inte efter hennes galenskaper i går.»

»J ag har också en känsla av att du sitter säkrare på Ban», skrattade Lute. »Det är besynnerligt. Min tro på Dolly är orubbad. Jag känner mig alldeles trygg igen. Ban däremot litar jag på lika fast som förut. Se på hans halslinje! Är han inte vacker? Han kommer att bli lika klok som Dolly, då lian blir lika gammal som hon.»

»Det tror jag också», svarade Chris skrattande. »Ban skulle aldrig kunna spela mig något spratt.»

De läto hästarna stiga upp ur vattnet. Dolly stannade för att med mulen jaga bort en fluga från sitt knä, och Ban

trängde sig förbi henne på den smala vägen. Utrymmet var för knappt för att få honom att vända utan mycket besvär, och Chris lät honom gå. Lute, som red efter, betraktade sin älskades rygg och njöt av den nakna halsens form och linjer ut till de muskulösa axlarna.

Plötsligt höll han in sin häst. Hon kunde ej göra annat än se på, så hastigt gick alltsammans. Nedanför och ovanför var den nästan lodräta strandbanken. Själva vägen var knappast bredare än en gångstig. Men Washoe Ban strök baklänges och svängde på samma gång rundt, stod ett ögonblick kapprak i luften och föll så baklänges från vägen.

Det kom så oväntat och så hastigt att ryttaren

153drogs med i fallet. Han hade ej hunnit svinga sig ner på vägen. Innan han visste ordet av var lian indragen i fallet, och han gjorde det enda som var möjligt — släppte stigbyglarna och kastade sig ut i luften, åt sidan. Det var tolv fot till stenarna där nere. Där satt han upprätt med huvudet upplyftat och ögonen riktade på hästen som var på väg att störta över honom.

Chris reste sig vig som en katt och tog i detsamma ett språng åt sidan. I nästa ögonblick låg Ban bredvid honom. Djuret sprattlade litet och uppgav det förfärliga skrik som hästar stundom ge ifrån sig då de skadat sig livsfarligt. Han hade fallit nästan på rygg, och i denna ställning låg han kvar, med huvudet vridet åt sidan, bakbenen slappa och orörliga och frambenen matt kavande i luften.

Chris såg upp för att lugna Lute.

»Nu börjar jag bli van vid det», smålog hon mot honom. »Jag behöver väl inte fråga, om du har gjort dig illa? Kan jag göra något?»

Han smålog tillbaka och gick till det stupade djuret, spände upp sadelgj orden och rätade ut huvudet.

»Tänkte just det», sade han efter en hastig undersökning. »Det föreföll mig så. Hörde du det kraschande ljudet?»

Hon ryste.

»Ja, det var livets punkt och slut, Ban kommer aldrig att göra någon nytta mer.» Han började klättra upp till stigen. »Jag har ridit Ban för sista gången. Låt oss nu ge oss av hem.»

Uppe på strandbanken vände Chris sig om och tittade ner.

I54»Farväl, Washoe Ban!» ropade han. »Farväl, kamrat. »

Djuret ansträngde sig att lyfta på huvudet. Det var tårar i Chris' ögon, då han hastigt vände sig bort, och även i Lutes ögon, då de mötte hans. Hon klädde ej sitt deltagande i ord, men hennes hand tryckte hårdt hans, medan han gick bredvid hennes häst nedåt den dammiga vägen.

»Han gjorde det med flit», utbrast Chris plötsligt. »Utan föregående varning. Han kastade sig baklänges med flit.»

»J a, utan föregående varning », medgav Lute. »J ag såg på. Och jag såg hur det gick till. Han svängde rundt och kastade sig ner på samma gång, alldeles som om du själv hade tvingat honom till det genom ett våldsamt ryck bakåt.»

»Jag gjorde ingenting, det kan jag bedyra. Jag tänkte inte ens på honom. Han gick naturligtvis med tämligen lösa tyglar.»

»Jag skulle ha sett det, om du hade gjort det», sade Lute. »Men alltsammans var över, innan du hunnit göra något. Det var inte din hand, inte ens din omedvetna hand.»

»Då var det någon osynlig hand som sträcktes ut, j ag vet inte varifrån.»

Han tittade spefullt uppåt himlen och smålog åt den fantastiska idén.

Martin steg fram för att ta emot Dolly, då de kommo till den ända av skogsdungen där stallet låg, men hans min

uttryckte ingen förvåning då han såg att Chris kom hem till fots. Chris höll sig ett ögonblick några steg efter Lute.

155»Kan ni skjuta en häst?» frågade han.

Stalldrängen nickade och sade sedan: »Ja, sir»,

med en ännu eftertryckligare nick.

»Hur bär ni er åt? »

»Drar en linje från ögonen till öronen — tvärsöver, menar jag. Och där linjerna skära varandra...»

»Just så», avbröt Chris. »Ni känner till vattnings-stället vid den andra flodkröken. Där träffar ni på Ban med bruten rygg.»

* *

*

»Jaså, är du här? Jag har sökt efter dig allt sedan middagen. Det är någon som väntar ivrigt på dig.»

Chris kastade bort sin cigarr, gick sedan och satte foten på dess brinnande ända.

»Du har väl inte talat om det för någon? Det där om Ban? » frågade han.

Lute skakade på huvudet. »Det få de tids nog veta. Martin skall tala om det för onkel Robert i morgon.»

»Men var inte så ledsen för det», sade hon efter ett ögonblicks tystnad och smög sin hand i hans.

»Han var min fölunge», sade han. »Ingen annan än du har ridit honom. Jag har själv ridit in honom. Jag har känt honom sedan han föddes. Jag kände honom så ut och in, alla hans vanor och små kaprioler, och jag skulle ha kunnat våga mitt liv på att det var omöjligt för honom att göra något sådant. Det hela kom så oförmodat, han tuggade inte på betslet, var inte orolig. J ag har tänkt på det. Han var för resten aldrig istadig, orolig eller olydig. Och det

156hade han ju inte tid till. Det var en impuls, och han lydde den snabbt som blixten. Jag är alldeles häpen över att det gick så fort. Efter en sekund voro vi över vägkanten och i luften.

Det var avsiktligt — avsiktligt självmord. Och mordförsök. Det var en intrig. Jag var offret. Han hade mig i sitt våld, och han kastade sig över med mig. Och ändå hatade han mig inte. Han älskade mig ... så mycket som en häst kan älska. J ag är alldeles förbryllad. Jag kan inte förstå det, lika litet som du kan förstå Dollys beteende i går.»

»Men hästar kunna få koller, Chiis», sade Lute. »Det vet du. Det är bara en egendomlig tillfällighet att två hästar skulle få sådana där anfall inom två dagar, då du red dem.»

»Ja, det är den enda förklaringen», svarade han och började gå bredvid henne. »Men vem är det som väntar på mig?»

»Psykografen.»

»Å, jag kommer ihåg. Det blir någonting nytt för mig. Jag gick miste 0111 det den där gången för längesedan, då jag var så rasande modern.»

»Det gjorde vi alla», svarade Lute, »utom mrs Grant-ly. Det tycks vara hennes favoritvurm.»

»En trollsk liten varelse», anmärkte han. »Hon består bara av nerver och ett par svarta ögon. Jag slår vad om att hon inte väger nittio skålpund, och då är ändå det mesta magnetism.»

»Hon är riktigt hemsk. . . ibland.» Lute ryste ofrivilligt. »Hon gör att jag känner kalla kårar över ryggraden.»

»Striden mellan det sunda och det sjukliga», för-

157klarade kan torrt. Lägg märke till att det är de sunda som alltid få kallkårar. Det få aldrig de sjuka. De framkalla dem lios andra. Det ligger i deras natur. Var ha de dina fått tag i henne?»

»Jag vet inte — jo, det vet jag för resten. Tant Mildred träffade henne visst i Boston — men jag vet inte heller. I alla händelser kom mrs Grantly till Californien och måste naturligtvis göra visit hos tant Mildred. Du vet att vi hålla öppen taffel.»

De stannade där en öppning mellan två stora rödfurors stammar utgjorde ingång till matsalen. Mellan sammanflätade grenar kunde de se stjärnorna. Salen med sina pelare av trädstammar var upplyst med vaxljus. Omkring bordet sutto fyra personer med ögonen riktade på psykografen. Chris betraktade dem och erfor en viss sorgsen självförebråelse, då hans blick en sekund stannade på Lutes tant Mildred och onkel Robert, som voro så blida i sin mogna medelålder och så godmodigt glada trots de små stötar livet hade givit dem. Han kastade blott en hastig, ironisk blick på den svartögda och bräckliga mrs Grantly och lät sedan sina ögon stanna på den fjärde personen, en ståtlig man med stort huvud och gråa tinningar, som kontrasterade emot hans solida och ungdomliga ansikte.

»Vem är det?» viskade Chris.

»En mr Barton. Tåget var försenat. Det är därför du inte träffade honom vid middagen. Han är bara kapitalist — vattenkrafts-elektricitets-transmit-tör eller något i den vägen.»

»Han ser inte ut att lida av någon överflödig fantasi. »

158»Det är inte gärna möjligt. Han har ärvt sina pengar. Men han är nog förståndig att hålla på dem och leja andra människors hjärnor. Han är mycket konservativ.»

»Det är vad man kan vänta», kommenterade Chris. Hans blick gick tillbaka till de båda som varit far och mor för flickan bredvid honom. »Vet du», sade han, »det kändes som ett slag i går, då du sade mig att de hade vändt sig emot mig och att jag knappt var tåld. J ag kände mig sedan, i går kväll, riktigt skuldbelastad då jag träffade dem, rädd och darrande — och i dag också. Men ändå kunde jag inte märka någon förändring i deras sätt mot mig.»

»Käre vän», suckade Lute, »gästfrihet är någonting lika naturligt för dem som att andas. Men det är nog inte bara det. De rara människorna äro alltigenom ärliga. Hur strängt de än klandra dig, då du är frånvarande, vekna de och bli idel varm vänlighet, då de träffa dig. Så snart deras ögon vila på dig bubblar deras tillgivenhet och kärlek upp. Du är sådan. Alla djur hålla av dig. Alla människor hålla av dig. Det rå de inte för. Och du rår inte heller

för det. Du är absolut älskvärd, och det bästa är

att du inte vet det. Du vet det inte nu. Just nu

då jag säger dig det förstår du det inte, och du kom-

mer aldrig att förstå det — och jast denna oförmåga att förstå det är ett av skälen varför du är så omtyckt. Du är misstrogen nu och skakar på huvudet, men jag-vet det, jag som är din slavinna, och alla människor veta det, ty de äro också dina slavar.

Om en minut skola vi gå in till dem. Lägg då märke till den nästan moderliga ömhet som tändes i

159tant Mildreds ögon. Hör på tonfallet i onkel Roberts röst då lian säger: »Nå, Cliris, min gosse?» Och

se hur mrs Grantly smälter, bokstavligen smälter, som en daggdroppe i solen.

Och nu Barton där. Du har aldrig sett honom förr. Du kommer att be honom röka en cigarr tillsammans med dig, då vi andra ha gått till sängs — du, en obemärkt herr Vemsomhelst, och han, en man på många millioner, en mäktig man, uppblåst och dum som en oxe; och han skall följa med dig ut och röka cigarren och trava efter dig som en liten hund, din lilla hund. Han tänker inte på att han gör det, men han gör det i alla fall. Å, jag vet det så väl, Chris. Jag har iakttagit dig så ofta och älskat dig för det där och älskat dig ännu mer, emedan du var så förtjusande och blindt omedveten om vad du gjorde.»

»Jag är nära att spricka av egenkärlek över vad du säger mig», skrattade han, i det han lade sin arm omkring henne och drog henne intill sig.

»Ja», viskade hon, »och just i detta ögonblick, då du skrattar åt allt vad jag har sagt, drar du till dig

— din känsla, din själ, kalla det vad du vill, men det är du själv — drar du till dig hela den kärlek som finns inom mig.»

Hon slöt sig närmare honom och suckade liksom av trötthet. Han tryckte en lätt kyss på hennes hår och slöt om henne med fast ömhet.

^ ;Tant Mildred gjorde en hastig rörelse och såg upp från psykografen.

»Seså, låt oss börja nu», sade hon. »Det blir snart kyligt. Var äro barnen, Robert?»

»Här äro vi», ropade Lute och gjorde sig lös.

160»Bered dig nu på kallkårarna», viskade Chris, i det de trädde fram.

Lutes förutsägelse om sättet varpå hennes älskade skulle bli mottagen gick i fullbordan. Mrs Grantly

— eterisk, osund, gnistrande av kall magnetism — blev varm och smälte som om hon verkligen vore dagg och han solen. Mr Barton flinade förtjust emot honom och var kolossalt älskvärd. Tant Mildred hälsade på honom med den innerligaste modersömhet, och onkel Robert frågade gladt och hjärtligt: »Nå,

Chris, min gosse, hur gick ridten?»

Men tant Mildred svepte schalen tätare omkring sig och skyndade på dem att ta del i vad man nu hade för händer. På bordet låg ett ark papper, över detta, vilande på tre stöd, fanns en liten' trekantig inrättning av smala träribbor. Två av stöden hade lättrörliga trissor. Det tredje, som var anbragt i triangelns spets, var försett med en blyertspenna.

»Vem börjar?» frågade onkel Robert.

Det blev ett ögonblicks tvekan, sedan lade tant Mildred sin hand på träribborna och sade: »Någon

skall ju alltid bli till åtlöje för de andra.»

»Modig kvinna», utbrast hennes man i beundrande ton. »Gör nu ert värsta, mrs Grantly.»

»J ag? » frågade damen. »J ag gör ingenting. Kraften, eller vad ni nu vill kalla det, är utanför mig, liksom den är utanför er alla. Jag vågar inte säga vad denna kraft är. Det finns en sådan kraft. Jag har haft bevis därpå. Och ni skola säkert också få bevis på den. Var nu goda och var tysta allesammans. Håll handen lätt men säkert på apparaten, mrs Story, men gör ingenting med avsikt.»

161Tant Mildred nickade och stod med handen på psy-kografen, medan de andra bildade en tyst och för-väntningsfull krets omkring henne. Men ingenting inträffade. Minuterna gingo, och psykografen var orörlig.

»Ge er till tåls», rådde mrs Grantly. »Spjärna inte emot några inflytanden som ni kanske känner verka på er. Men gör ingenting själv. Kraften åtar sig allt. Ni kommer att känna er tvungen att göra något, och den impulsen blir alldeles omotståndlig.»

»Jag önskar att impulsen ville skynda sig», protesterade tant Mildred efter fem orörliga minuter.

»Bara litet till, mrs Story, bara litet till», sade mrs Grantly lugnande.

Plötsligt började det rycka i tant Mildreds hand. Hennes ansikte fick ett oroligt uttryck, då hon märkte handens rörelser och hörde kratsandet av blyertspennan i psykografens spets.

Detta fortgick i 3'tterligare fem minuter, men sedan tog tant Mildred med ansträngning bort handen och sade med ett nervöst skratt:

»Jag vet inte om jag gjorde det själv eller inte. Jag vet bara att jag blev nervös där jag stod som en psj7--kisk

fjolla med alla edra högtidliga ansikten vända emot mig.»

»Kråkfötter», var onkel Roberts omdöme, då han såg på papperet, varpå hon hade klottrat.

»Alldeles oläsligt», förklarade mrs Grantly. »Det ser inte alls ut som skrift. Kraften har inte börjat verka än. Vill ni försöka, mr Barton?»

Han steg fram, gravitetiskt villig att vara till lags, och lade sin hand på attiraljen. I tio långa, slöa mi-

162nuter stod han där orörlig som en staty, en stel personifikation av af färsseklet. Det började arbeta i onkel Roberts ansikte. Han blinkade, snörpte på munnen, gav ifrån sig dämpade strupljud, djupt nedifrån, slutligen fnös han till, förlorade självbehärskningen och brast i gapskratt. Alla stämde in i hans munterhet, även mrs Grantly. Mr Barton skrattade med de andra, men han var litet stött.

»Försök ni, Story», sade han.

Ännu skrattande och övertalad av Lute och hustrun lade onkel Robert sin hand på psykografen. Plötsligt blev hans ansikte allvarligt. Hans hand hade börjat röra sig, och man hörde blyertspennan kratsa över papperet.

»För tusan», mumlade han, »det var egendomligt. Se på det. Jag gör det inte själv. Jag vet att jag inte gör det. Se så handen går! Se bara!»

»Seså, Robert, kom inte med dina löjliga upptåg nu», varnade hans hustru honom.

»Jag gör det inte, säger jag», svarade han harmset. »Kraften har fått tag i mig. Fråga mrs Grantly. Säg till henne att hejda den, om ni vill att den skall hejdas. Jag kan inte hejda den. För tusan, se då på den där slängen! Jag gjorde den inte. Jag har aldrig i mitt liv skrivit med slängar.»

»Försök att vara allvarsamma», förmanade mrs Grantly dem. »Under en sådan tanklös stämning kan inte psykografen arbeta ordentligt.»

»Så där ja, nu är det nog färdigt», sade onkel Robert och tog bort handen. »Låt se nu.»

Han lutade sig fram och satte sina glasögon till rätta. »Det är i alla fall något skrivet, och det ha

163inte ni andra kunnat åstadkomma. Se här, Lute, du har unga ögon.»

»Å, sådana slängar!» utbrast Lute då hon såg på papperet. »Och se här, det är två olika stilar.»

Hon började läsa: »Detta är den första lösningen.

Inprägla den satsen: 'Jag är en positiv ande, på inga

villkor en negativ.' Fullfölj sedan och koncentrera er på positiv kärlek. Sedan skola frid och harmoni vibrera genom och omkring er kropp. Er själ. . . Här börjar den andra stilen. Det lyder så här: Bölgro-

dan 95, Dixie 16, Gyllne ankaret 65, Guldberget 13, Jim Butler yo, Jumbo 75, Nordstjärnan 42, Rescue 7, Black Butte 75, Bruna Hoppet 16, Järnsnurran 3.»

»Järnsnurran står ganska lågt», mumlade mr Barton.

»Nu har du fuskat igen, Robert!» utropade tant Mildred i förebrående ton.

»Nej, det har jag visst inte», bedyrade han. »Jag läser bara som det står. Men hur tusan — ber om ursäkt — det där har kommit att stå på papperet, skulle j ag gärna vilj a veta. »

»Ert undermetvetna jag», föreslog Chris. »Ni har läst prisnoteringarna i dagens tidning.»

»Nej, det har jag inte, men i förra veckan tittade jag på den där spalten.»

»En dag eller ett år är detsamma för det undermedvetna jaget», sade mrs Grantly. »Det undermedvetna jaget glömmer aldrig. Men jag påstår inte att detta kommer från det undermedvetna. J ag vill inte säga varifrån jag tror att det kommer.»

»Men den första ramsan då?» frågade onkel Robert. »Det låter ungefär som jag föreställer mig Christian Science ...»

164»Biler teosofi», föreslog tant Mildred. »Ett budskap till en nyomvänd.»

»Fortsätt, läs det övriga», befallde hennes man.

»Detta sätter er i förbindelse med de mäktigare andarna », läste Lute. »Ni skall bli en av oss, och ert namn skall vara 'Arya, och ni skall — — Erövrar en 20, Riket 12, Columbia-berget 18, Halvvägs 140 — och . . . ja, det är allt. Nej, här är ännu en släng: Arya,

från Kandor . . . det måste säkert vara mahatman.»

»Jag skulle vilja höra er förklara det där teosofiska från det undermedvetnas synpunkt, Chris», sade onkel Robert i utmanande ton.

Chris ryckte på axlarna. »Finns ingen förklaring. Ni måste ha fått ett budskap avsett för någon annan.»

»Linjekontakt kanske?» fnittrade onkel Robert. »Andlig trådlös telegrafi från flera håll, skulle jag kalla det.»

»Det är nonsens», sade mrs Grantly. »Aldrig har jag varit med om att psykografen burit sig så oförsvarligt åt. Det är störande krafter som verka. Det kände jag från början. Det är kanske därför att ni alla ta det för skämtsamt. Ni ä' för muntra.»

»En viss passande värdighet skulle vara fördelaktig», medgav Chris och lade sin hand på psykografen. »Låt mig försöka. Och ingen av er får skratta eller fnittra eller ens tänka på skratt och fnitter. Och om ni vågar fnysa en enda gång, onkel Robert, är det omöjligt att säga vilken ockult hämnd som kankomma att drabba er.»

»Jag skall vara snäll», svarade onkel Robert. »Men om jag verkligen måste fnysa, får jag väl smyga mig avsides i tysthet?»

165

Månansiktet. 11.Chris nickade. Hans hand hade redan börjat röra sig. Det hade ej varit några förberedande sprittningar eller försök att skriva. Hans hand började genast, och blyertspennan rörde sig fort och jämnt över papperet.

»Se på honom», viskade Lute till sin tant. »Se så blek han är.»

Chris föreföll störd av hennes röst, och sedan höllo alla sig tysta. Man hörde endast pennans oavbrutna kratsande. Plötsligt drog han bort handen, som om han fått ett styng. Med en suck och en gäspning tog han ett steg bort från bordet och stirrade som en nyvaken på deras ansikten.

»Jag tror att jag skrev något», sade han.

»Det vill jag lova», sade mrs Grantly belåtet, i det hon höll upp papperet och såg på det.

»Läs det högt», sade onkel Robert.

»Så här lyder det. Det börjar med 'akta dig' skrivet tre gånger och med mycket större bokstäver än

det andra. Akta dig! Akta dig! Akta dig!--------------------

Chris Dunbar, jag ämnar tillintetgöra dig. Jag har redan gjort två attentat mot ditt liv och misslyckats. Men jag skall lyckas. Jag är så säker på att jag skall lyckas, att jag vågar säga dig det. Jag behöver ej säga dig varför. Det vet du i ditt hjärta. Det onda du gör

— och här slutar det tvärt.»

Mrs Grantly lade ifrån sig papperet på bordet och såg på Chris, som redan blivit mål för allas blickar och som gäspade liksom av överväldigande sömnbegär.

»Det var då en riktigt blodtörstig vändning», anmärkte onkel Robert.

»Jag har redan gjort två attentat mot ditt liv», läste

166mrs Grantly på papperet, som hon ögnade igenom för andra gången.

»Mot mitt liv? » frågade Chris mellan två gäspningar. »Mitt liv har ju inte varit utsatt för fara en enda gång. Å, vad jag är sömnig!»

»Min gosse, du tänker på människor av kött och blod», skrattade onkel Robert. »Men detta är en ande. Osynliga varelser ha gjort attentat mot ditt liv. Spöken ha förmodligen velat strypa dig under sömnen.»

»Å, Chris!» utbrast Lute impulsivt. »I eftermiddags! Handen som måste ha gripit tag i dina tyglar.»

»Jag skämtade ju», invände han.

»Ja, men ...» Lute talade ej ut vad hon tänkte.

Mrs Grantly blev ivrig; hon hade fått upp ett spår. »Vad var det i eftermiddags? Var ert liv i fara?»

Chris' sömnighet var borta. »Nu börjar jag själv bli intresserad», medgav han. »Vi ha inte sagt något om det. Ban bröt ryggen av sig i eftermiddags. Han kastade sig ner från strandbanken, och jag var nära att komma under honom.»

»Så underligt», sade mrs Grantly högt för sig själv. »Det ligger något under detta. Det är er en varning. Och i går gjorde ni er illa, då ni red miss Storys häst! Det är två attentat!»

Hon såg triumferande på dem. Psykografen var hämnad.

»Dumheter», skrattade onkel Robert, men med en viss liten retlighet i sitt sätt. »Sådant händer inte nu för tiden. Vi leva i det tjugonde århundradet, min bästa mrs Grantly. Och det där smakar medeltid, minst sagt.»

167»Jag har gjort så underbara rön med psykografen», började mrs Grantly, men avbröt sig plötsligt och gick till bordet och lade handen på psykografen.

»Vem är du?» frågade hon. »Vad heter du?»

Pennan började genast skriva. Allas ansikten, utom mr Bartons, böjde sig nu över bordet och följde pennan.

»Det är Dick», utbrast tant Mildred med en viss nervositet i rösten.

Hennes man rätade upp sig, och hans ansikte blev för första gången allvarligt.

»Det är Dicks namnteckning», sade han. »J ag skulle känna igen den bland tusen.»

»Dick Curtis», läste mrs Grantly högt. »Vem är Dick Curtis? »

»Det här är sannerligen märkvärdigt!» inföll mr Barton. »Bägge stilarna äro densamma. Egendomligt, tycker j ag, verkligen egendomligt.»

»Låt mig se», sade onkel Robert, i det han tog papperet och granskade det. »Ja, det är Dicks stil.»

»Men vem är Dick? » envisades mrs Grantly. »Vem är denne Dick Curtis?»

»Dick Curtis var kapten Rickard Curtis», svarade onkel Robert.

»Han var Lutes far», ifyllde tant Mildred. »Lute antog vårt namn. Hon har aldrig sett honom. Han dog då hon var några veckor gammal. Han var min bror. »

»Märkvärdigt, högst märkvärdigt.» Mrs Grantly tänkte på vad psykografen hade sagt. »Det har varit två attentat mot mr Dunbars liv. Det kan inte förklaras genom det undermedvetnas inflytande, ty ingen av oss visste om händelsen i dag.»

168»Jag visste om den», svarade Chris, »och det var jag som höll handen på psykografen. Den förklaringen är enkel.»

»Men stilen», inföll mr Barton. »Vad ni skrev och vad mrs Grantly skrev ser likadant ut.»

Chris lutade sig fram och jämförde stilarna.

»För övrigt», utropade mrs Grantly,» känner mr Story igen stilen.»

Hon såg på honom för att få bekräftelse.

Han nickade. »Ja, det är Dicks stil. Det kan jag svära på.»

Men Lutes fantasi arbetade. Medan de andra debatterade för och emot och luften var full med fraser

— »psykiska fenomen», »själshypnotism», »residuum av oförklarad sanning» och »spiritism» — återsåg hon i andanom den bild hon i sin barndom gjort sig av fadern som hon aldrig sett. Hon hade hans värja, det fanns flera gammaldags daguerrotyper, hon mindes mycket som sagts om honom, historier som berättats om honom — och allt detta utgjorde det material varav hon byggt upp hans bild i sin barnsliga fantasi.

»Vi ha ju den möjligheten att en själ omedvetet suggererar en annan», sade mrs Grantly, men Lute såg för sig sin far ridande på sin stora rödgråa stridshäst. Nu anförde han sin trupp. Hon såg honom under ensamma spanarefärder eller midt ibland de tjutande indianerna vid Salt Meadows, varifrån han kom tillbaka med endast tio procent av sitt folk. Och hos den bild hon gjort upp för sig av honom återspeglades hans själsläggning sådan hon tänkte sig den i sin pietetsfulla esteticism — hans tapperhet, hane livliga temperament, hans impulsiva ridderlig-

169het, hans uppbrusande häftighet då det gällde en rättvis sak, hans varma ädelmod och lätthet att förlåta, hans chevalereska idéer som tycktes härstamma från medeltiden. Först och sist och dominerande allt såg hon i hans ansikte den heta lidelsefullhet och den raskhet i att handla som hade inbringat honom namnet »kämpen Dick Curtis».

»Vi måste kontrollera detta», hörde hon mrs Grantly säga. »Låt miss Story försöka psykografen. Det kanske kommer ett ytterligare budskap.»

»Nej, nej, för all del», inföll tant Mildred, »det är för hemskt. Det är säkert orätt att störa de döda. Dessutom är jag nervös. Eller ännu bättre . . . låt mig gå till sängs, så kunna ni sedan fortsätta med edra experiment. Det blir det bästa, och sedan kunna ni tala om det för mig i morgon bittida.» Då tant Mildred drog sig tillbaka och man sade godnatt, var det endast mrs Grantly som gjorde några lama invändningar.

»Robert kommer tillbaka», ropade tant Mildred, »så snart han har följt mig till mitt tält.»

»Det vore synd att uppge det nu », sade mrs Grantly. »Vi skola kanske få göra de sällsammaste rön. Vill ni inte försöka, miss Story? »

Lute lydde, men då hon lade handen på psykografen, erfor hon en obestämd, namnlös fruktan för att så där leka med det övernaturliga. Hon var en dotter av det tjugonde århundradet, och detta var medeltid, hade onkeln sagt. Men hon kunde ej skaka av sig den instinktlika skräck som vaknade inom henne

— människans arv från de vilda, tjutande tidsåldrar, då hennes ludna, aplika prototyp var rädd för mörk-

170ret och personifierade naturkrafterna i skräckinjagande föremål.

Men då den hemlighetsfulla makten satte hennes hand i rörelse och tvingade den att skriva på papperet, försvann allt det ovanliga ur situationen, och hon kände endast en viss nyfikenhet. Ty hon såg för sig en annan syn — denna gång modern, av vilken hon ej heller hade något minne. Icke skarp och livlig som faderns, utan dunkel och otydlig var den bild hon gjorde sig av sin mor — ett helgonansikte med en gloria av älsklighet, godhet och mildhet och framför allt präglat av en lugn beslutsamhet, en fast vilja, som dock ej gjorde något väsen av sig och under hennes levnad huvudsakligen tagit sig uttryck i resignation.

Lutes hand hade upphört att röra sig, och mrs Grantly läste redan det skrivna.

»Det är en annan stil», sade hon. »En fruntimmersstil. Det är undertecknat 'Martha’. Vem är Martha? »

Lute blev icke överraskad. »Det är min mor», sade hon helt lugnt. »Vad säger hon? »

Hon hade ej blivit sömnig som Chris, men hennes vanliga livlighet var dämpad, och hon kände en behaglig trötthet. Och medan budskapet lästes upp, såg hon hela tiden sin mor för sig.

»Älskade barn», läste mrs Grantly, »rätta dig inte efter honom. Han var alltid häftig och talade ofta oöverlagda ord. Var ingen smulgråt mot din älskade. Kärleken kan ej göra något ondt. Det är en synd att förneka kärleken. Lyd ditt hjärta, så gör du ingenting orätt. Lyd världsliga konsiderationer, lyd högmodet,

171lyd dem som söka bearbeta dig mot ditt hjärtas ingivelser, och du begår synd. Rätta dig inte efter din far. Han är ond nu, som han brukade då han levde, men han skall nog inse att mitt råd är klokt, ty det brukade han göra då han levde. Älska, mitt barn, och älska ömt. —• Martha. »

»Låt mig se det», utropade Lute, i det hon tog papperet och slukade det skrivna med sina ögon. Hon skälvde av outtalad kärlek till denna mor som hon aldrig hade sett, och detta skrivna budskap från graven tycktes, bättre än fantasibilden av henne, ge en säker föreställning om att hon verkligen en gång funnits till.

»Betta är märkvärdigt», upprepade mrs Grantly. »Aldrig har jag varit med om något sådant. Tänk på det, min kära vän, både er far och er mor ha varit här hos oss i kväll.»

Lute ryste. Tröttheten var borta, och hon var sig lik igen, darrande av instinktlik fruktan för det osedda. Och det pinade henne att hennes föräldrars verkliga eller inbillade närvaro eller påminnelserna om dem hade manifesterat sig inför dessa båda främlingar, den osunda och hysteriska mrs Grantly och den slöe och enfaldige mr Barton, som var så plump både till kropp och själ. Och det föreföll henne också otillständigt att dessa främlingar skulle få en inblick i det förtroliga förhållandet mellan henne och Chris.

Hon hörde sin onkels steg nalkas, och situationen stod i det klaraste ljus för henne. Hon vek hastigt ihop papperet och gömde det i barmen.

»Var god och inte säg något till honom om detta

172andra budskap, mrs Grantly och ni mr Barton. Inte till tant Mildred heller. Det skulle endast irritera dem och vålla dem onödig oro.»

Hon hyste också en tyst önskan att skydda sin älskade, ty hon visste att hans skeva ställning till hennes onkel och tant skulle, omedvetet för dem, förvärras genom psykografens mystiska utsago.

»Och låt oss nu slippa höra mera av psykografen», fortfor Lute hastigt. »Låt oss glömma allt detta nonsens. »

»Nonsens, kära barn?» protesterade mrs Grantly med ovilja, då onkel Robert trädde in i kretsen.

»Nå», sade han, »vad har här försiggått?»

»Den frågan kommer för sent», svarade Lute i lätt ton. »Inga flera börsmeddelanden för din räkning. Psykografens roll är utspelad för i kväll, och vi ha avbrutit diskussionen om sakens teoretiska sida. Vet du av, hur mycket klockan har blivit?»

* *

*

»Nå, vad gjorde du i går kväll, sedan vi gått?»

»Å, jag gick ut och gick», svarade Chris.

Lute såg skälmaktig ut, då hon frågade med ett lekfullt koketteri som tydligen var spelat: »Med . . .

mr Barton?»

»J a visst.»

»Och ni rökte?»

»Ja. Varför frågar du det?»

Lute brast i ett muntert skratt. »Alldeles som jag sade att du skulle göra. Är jag inte en profetissa? Men jag visste innan jag nu fick se dig, att min spå-

173dom hade gått i fullbordan. Jag har nyss skilts från mr Barton, och jag visste att han hade promenerat med dig i går kväll, ty han svär vid alla sina fetischer och idoler att du är en utomordentligt präktig ung man. Om jag också blundat, skulle jag ha sett att han fallit offer för Chris-Dunbar-förtrollningen. Men jag har inte slutat förhöret än. Var har du varit hela förmiddagen?»

»På ett ställe, dit jag skall ta dig med mig i eftermiddag. »

»Du gör upp planer utan att veta mina önskningar.»

»Jag vet mycket väl vad du önskar. Det är att få se den häst jag har kommit över.»

Hennes röst förrådde hennes förtjusning, då hon utbrast!: »Å, bravo!»

»Han är en skönhet», sade Chris.

Men hennes ansikte hade plötsligt blivit allvarligt, och hon fick ett oroligt uttryck i sina ögon.

»Han heter Comanche», fortfor Chris. »En skönhet, en riktig skönhet, idealet för en californisk pony. Och hans linjer. . . nå, vad står på?»

»Låt oss inte rida mera», sade Lute, »åtminstone på en tid. Jag tror verkligen också att jag är litet trött på det.»

Han såg förvånad på henne, och hon mötte tappert hans ögon.

»Jag ser din likvagn och dina gravkransar», började han, »och hör liktalet; jag ser världens ända och stjärnorna falla ner från himlen och himlavalvet rullas upp som en ridå; jag ser levande och döda samlas till den yttersta domen, fåren och getterna, lammen och baggarna o. s. v., de vitklädda helgonen, de klingande

174gyllne harporna och de fördömda som tjuta då de ramla ner i avgrunden — allt det där ser jag den dagen då du, Lute Story, inte längre bryr dig om att rida en häst. Bn häst, Lute! En häst!»

»Åtminstone inte än på en tid», bad hon.

»Löjligt!» utbrast han. »Vad står på? Mår du inte bra? Du som alltid är så avskyvärd och gudomligt frisk!»

»Nej, det är inte det», svarade hon. »Jag vet att det är löjligt, Chris, jag vet det, men tvivlet kommer över mig. Jag kan inte rå för det. Du säger alltid att jag är så sundt rotad i jorden och verkligheten och allt sådant, men — det är kanske vidskepelse, jag vet inte — men allt vad som har tilldragit sig, psyko-grafens budskap, möjligheten av att min fars hand, jag vet inte hur, kunnat gripa tag i Bans tyglar och slunga honom och dig i dödens käftar, överensstämmelsen mellan min fars utsago att han har gjort två attentat mot ditt liv och det faktum att du under de två sista dagarna två gånger har varit i livsfara genom hästar — allt detta, säger jag, gör att det vaknar tvivel hos mig. Tänk om det låg något i detta? Jag är inte så säker. Vetenskapen är kanske för självsäker, då den förnekar det osedda. Det osedda, själens krafter äro kanske för subtila, för förandligade för att vetenskapen skall kunna komma åt dem och pröva och definiera. Förstår du inte, Chris, att det ligger något förnuftigt i själva tvivlet? Det är kanske ett helt svagt tvivel — å, så svagt — men jag älskar dig för högt för att vilja löpa till och med den lilla risken. Dessutom är jag kvinna, och det borde i och för sig vara en tillräcklig förklaring på min böjelse för vidskepelse.

175Ja, ja, jag vet, kalla det overkligt. Men jag liar hört dig slunga ut paradoxer om det overkligas verklighet — illusionens verklighet för ett sjukt sinne. Och så är det med mig, om du så vill; det är illusion och overklighet, men för mig, sådan jag nu en gång är skapad, är det fullkomligt verkligt — verkligt som en ohygglig dröm strax innan man vaknar.»

»Det mest logiska argument för det ologiska som jag någonsin har hört», smålog Chris. »Det är i alla händelser ett ypperligt disputationsämne. Du lyckas omspänna ett större antal möjligheter för din filosofi än jag för min. Det påminner mig om Sam, trädgårdsmästaren som ni hade för ett par år sedan. Jag råkade få höra honom och

Martin disputera i stallet. Du vet vilken fanatisk ateist Martin är. Nå, Martin hade dränkt Sam i störtsjöar av logik. Sam funderade litet och sade sedan: 'Du talar som ett

gammalt hus brinner, Martin, men du har sämre utsikter än jag.’ 'Hur så?’ frågade Martin. 'Jo, ser du, Martin, du har bara en chance mot mina två.' 'Det kan jag inte förstå', sade Martin. 'Jo, ser du, Martin, det förhåller sig på det här viset. Du säger att du bara har den utsikten att bli mull och göda kålen i trädgården. Men jag har den utsikten att få höja min röst till Herrans lov, då jag vandrar på himlens gyllne gator — förutom den utsikten att bli mull tillsammans med dig, Martin.»

»Du vill inte ta mig på allvar», sade Lute efter att ha skrattat åt hans historia.

»Hur kan jag ta den där psykografbluffen på allvar? » frågade han.

»Du kan inte förklara det — min fars stil, som on-

176kel Robert kände igen — ja, alltsammans, du kan inte förklara det.»

»Jag känner inte alla själens hemligheter», svarade Chris. »Men jag tror att alla sådana fenomen skola erhålla sin vetenskapliga förklaring i en icke avlägsen framtid.»

»Jag har i alla fall en hemlig lust att höra mera av psykografen», tillstod Lute. »Den är ännu där nere i matsalen. Vi kunna experimentera med den nu, du och j ag, och ingen får veta det.»

Chris fattade hennes hand och utropade: »Kom

då! Det skall bli livat.»

Hand i hand sprungo de utför vägen till den gröna pelarsalen.

»Lägret är öde», sade Lute, då hon ställde psykografen på bordet. »Mrs Grantly och tant Mildred ligga, och mr Barton har gått ut med onkel Robert. Det är ingen som kan störa oss.» Hon anbragte sin hand på träskivorna. »Nu börja vi.»

Några minuter gingo utan att någonting inträffade. Chris ämnade säga något, men hon tystade ned honom. De förberedande sprittningarna hade börjat kännas i hennes hand och arm. Sedan begynte blyertspennan skriva. De läste vad den skrivit, ord för ord:

Det finns en större visdom än förnuftets. Kärleken alstras ej genom förståndets snustorra metoder. Kärleken härstammar från hjärtat och står utom allt förstånd, all logik, all filosofi. Tro på ditt eget hjärta, min dotter. Och om ditt hjärta bjuder dig att lita på din älskade, skratta då åt förnuftet och dess kalla visdom och lyd ditt hjärta och lita på din älskade. — Martha.

»Det där budskapet är ju dikterat av ditt eget hjärta

177utbrast Chris. »Förstår du inte det, Lute? Tanken är din egen, och ditt undermedvetna jag har givit det uttryck på papperet.»

»Men det är en sak som jag inte förstår,» invände hon.

»Vad då?»

»Stilen. Se på den. Den är inte alls lik min. Den är sirlig, gammaldags, den är den gammaldags stilen hos den förra generationens kvinnor.»

»Du menar väl inte att du verkligen tror, att detta är ett budskap från den döda?» avbröt han.

»Jag vet inte, Chris», sade hon tvekande. »Jag vet sannerligen inte.»

»Det är orimligt!» utropade han. »Det där är fantasiens spindelvävar. Då en människa är död, så är hon död. Hon är stoft. Hon göder kålen, som Martin säger. De döda? Jag skrattar åt de döda. De existera inte. De äro inte. Jag trotsar gravens makt och människorna som äro döda och borta och multnade till stoft.

»Och vad har du att säga om detta?»' sade han utmanade och lade sin hand. på psykografen.

ögonblickligen började hans hand skriva. Båda blevo de överraskade av att det gick så plötsligt. Budskapet var kort:

»Akta dig! Akta dig! Akta dig!«

Han nyktrade synbarligen till, men han skrattade. »Det är som ett mirakeldrama. Döden ha vi, som talar till oss ur graven. Men Goda gärningar, var är du? Och Fränderna? Och Glädjen? Och Hemmets goda makter? Och Vänskapen? Och hela det muntra sällskapet?»

178Men Lnte instämde ej i hans trots. Hennes ansikte hade ett uttryck av skräck. Hon lade sin darrande hand på hans arm.

»Å, Chris, låt oss sluta. Jag är ledsen över att vi började. Låt oss lämna de döda i fred. Det är orätt. Det måste vara orätt. Jag tillstår att det har gripit mig. Det rår jag inte för. Både min kropp och min själ darrar. Å, dessa ord från graven, denne döde man som reser sig ur mullen för att beskydda mig mot dig! Det ligger någon orsak under det. Det är den levande hemlighet som hindrar dig från att gifta dig med mig. Om min far levde, skulle han beskydda mig mot dig. Han är död, men ännu försöker han beskydda mig. Hans händer, hans skugghänder, sträckas hotande ut mot ditt liv!»

»Lugna dig», sade Chris i lirkande ton, »och hör på mig. Alltsammans är bluff. Vi leka med vårt eget väsens subjektiva krafter, med fenomen som vetenskapen ännu inte förklarat, det är alltsammans. Psykologien är en så ung vetenskap. Det undermedvetna jaget har nyss blivit upptäckt, kan man säga. Ännu är det idel hemligheter; dess lagar äro inte formulerade. Det är helt enkelt oförklarade fenomen. Men det är inte något skäl varför vi genast skulle avfärda det genom att kalla det spiritism. Ännu så länge veta vi ingenting, det är allt. Vad psykografen beträffar ...»

Han tystnade plötsligt, ty då lian för att ge eftertryck åt sina ord lade sin hand på psykografen, greps den ögonblickligen som av en kramp, flög med eller mot sin vilja över papperet och skrev som en ursinnig människa skulle ha skrivit.

179»Nej, jag vill inte vara med om det här längre», sade Lute då budskapet var färdigt. »Det är som att åse en kamp mellan dig och min far. Det hela har en karaktär av brottning och stötar.»

Hon pekade på en mening som lydde: Du kan inte

undgå mig eller ditt rättvisa straff!

»Jag har kanske för livlig fantasi, ty jag ser hans händer om din strupe. Jag vet att han är död och borta, som du säger, men ändå ser jag honom som en levande människa som går på jorden, jag ser vreden i

hans ansikte, vreden och hämndlusten, och jag ser

dem riktade mot dig.»

Hon kramade ihop de skrivna papperen och ställde undan psykografen.

»Vi ska inte syssla med den vidare», sade Chris. »Jag trodde inte att det skulle göra så starkt intryck på dig. Men jag är övertygad om att alltsammans

är subjektivt, kanske med en liten tillsats av sugges-

tion — det och ingenting mera. Och hela vår spända situation har gjort förhållandena ovanligt gynnsamma för överraskande fenomen.»

»Apropå vår situation », sade Lute, i det de långsamt gingo tillbaka uppför gångstigen. »Jag vet inte vad vi skola ta oss till. Skola vi fortsätta som hittills? Vad är det bästa? Har du tänkt på något?»

Han kämpade med sig själv, medan de gingo några steg. »J ag har tänkt på att tala med din onkel och tant.»

»Om det du inte kunde säga till mig?» frågade hon hastigt.

»Nej », svarade han långsamt, »men lika mycket som jag har sagt till dig. Jag har ingen rättighet att säga dem mera än jag har sagt dig.»

180Nu var det hon som kämpade. »Nej, säg ingenting till dem», sade hon slutligen. »De skulle inte förstå det. Jag förstår det för övrigt inte heller, men jag tror på dig, och det faller av sig självt att de inte kunna ha samma tro. Du ställer upp för mig en hemlighet som hindrar vårt giftermål, och jag tror på dig; men de skulle inte kunna tro dig utan att tvivel uppstod angående hemlighetens brottsliga art. Dessutom skulle det endast öka deras oro.»

»Jag borde försvinna, jag vet att jag borde försvinna», sade han halvt för sig själv. »Och det kan jag. Jag är ingen svag älskare. För att jag inte kunde hålla mig borta en gång, behöver jag ju inte misslyckas en gång till.»

Hon drog flämtande andan åt sig. »Det är som att bli utplundrad, då jag hör dig tala om att ge dig av och stanna borta. Jag skulle aldrig få se dig mera. Det är alltför förfärligt. Och anklaga inte dig själv för svaghet. Det är jag som är klandervärd. Det är jag som hindrade dig från att stanna borta den förra gången, det vet jag. Jag ville ha det så. Och jag vill ha det så.

Det är ingenting att göra, Chris, ingenting annat att göra än att fortsätta och låta det reda ut sig självt på något sätt. Ett äro vi säkra på: att det kommer att sluta på något sätt.»

»Men det vore lättare om jag drog mig tillbaka», sade han.

»J ag är lyckligare då du är här.»

»Förhållandena äro grymma», mumlade han bittert.

»Gå eller stanna — det är länken i avvecklingsked-jan. Men jag vill inte att du skall gå, Chris, det vet

181

Månansiktet, 12.du. Och nu inte mera om det. Ord kunna ingenting uträtta. L,åt oss aldrig mera nämna detta — 0111 inte — om inte någon gång, en underbar, lycklig dag, då du kan komma till mig och säga: %ute, nu är allt

bra. Hemligheten binder mig ej längre. Jag är fri.' Låt oss till dess begrava allt detta tillsammans med psykografen och allt annat och försöka få ut så mycket som möjligt ur det lilla vi ha.

Och för att visa dig hur beredvillig jag är att söka få ut så mycket som möjligt av det lilla vi ha, är jag till och med redo att följa dig i eftermiddag och se på hästen — fastän jag önskar att du inte ville rida mera . . . åtminstone på några dagar eller en vecka. Vad hette han, sade du?»

g] »Comanche», svarade han. »Jag vet att du kommer att tycka om honom.»

* *

*

Chris låg på rygg med huvudet stödt mot den nakna utspringande bergväggen och blicken uppmärksamt riktad tvärsöver floddalen på deu trädbevuxna sluttningen på andra stranden. Han hörde kraschande ljud i buskarna och järnskodda hovars klapprande mot stenar; då och då lossnade en mossig sten och föll med ett plask ner i floden som forsade över ett vildt kaos av klippblock nedanför honom. Ibland såg han L,utes guldbruna riddräkt skymta fram genom grönskan och fuxen som hon red på.

: . Hon red ut på en öppen plats, där ett jordskred sopat bort träden och gräset. Hon höll in hästen utmed jordskredet och kastade en granskande blick

182nedåt dess lopp. Fyrtio fot längre ner slutade skre-det i en liten, på ytan hårdnad terrass, där det rasade gruset och jorden hopat sig till en bank.

»Det är ett bra experiment», ropade hon över floden. »J ag skall låta honom gå utför här.»

Hästen gav sig försiktigt ut på den förrädiska, brant sluttande vägen, förlorade och återfick det bakre fotfästet då

och då, men höll sina framben styva; utan panik eller nervositet, lugnt och besinningsfullt, drog han upp sina framhovar, då de sjönko för djupt ner i den glidande jorden, som bildade liksom en böljande ström framför lionom. Då han fick fast fot där nere, steg han ut på den lilla terrassen med en fart, en livlighet och smidighet i alla rörelser som utgjorde en kontrast mot hans lugna försiktighet medan han arbetade sig utför sluttningen.

»Bravo!» ropade Chris över floddalen och klappade i händerna.

»Jag har aldrig sett en häst med så säkra fötter och så klart huvud», ropade Lute tillbaka, i det hon lät djuret vika av åt sidan och styra kosan utför en stenig sluttning och in mellan träden igen.

Chris följde henne tack vare ljudet och de skymtar han såg av henne där lövverket var glesare, medan hon red i sicksack utför den branta, väglösa sluttningen. Hon dök fram nedanför honom vid den steniga flodbrädden, lät hästen förpassa sig ner från en tre fots berghäll och höll in honom för att söka sig ett vadställe.

Fyra fot ute i strömmen reste sig en smal klippa över vattenytan. Bortom den sjöd en brusande virvel. Men till vänster från klipphällen och flera fot

183lägre gick en liten grusbädd. En ofantlig kullersten spärrade vägen till grusbädden. Det enda sättet att komma dit var att först ta ett språng till stenhällen. Hon tänkte sig noga för, och den rörelse hon gjorde med vänstra armen tydde på att hon fattat sitt beslut.

Chris hade i sin oro satt sig upp för att noggrannare iaktta vad hon tänkte göra.

»Försök inte», ropade han.

»J ag litar på Comanche», ropade hon tillbaka.

»Han kan inte göra sidohoppet till grusbanken», varnade Chris. »Han kan aldrig stå på benen. Han ramlar ner i virveln. Inte en häst på tusen skulle kunna göra det.»

»Men Comanche är just den hästen», svarade hon. »Se på honom.»

Hon gav hästen lös tygel och han hoppade behändigt och med noggrann beräkning över till klipphällen, med fotterna tätt tillsammans för det trånga utrymmets skull. I detsamma han hamnade där, vidrörde Lute hans hals lätt med tygeln och vände honom åt vänster, och vacklande på sitt osäkra fotfäste, med framfötterna nära att glida ner i virveln framför lyfte han sig på bakbenen med en halv vändning, gjorde ett språng åt vänster och kom nätt och jämnt ner på den smala grusbädden. Med ett lätt hopp var han över strömmen, och Lute lät honom klättra i sicksack uppför strandbanken och stanna framför Chris.

»Nå?» frågade hon.

»Jag var i den starkaste spänning», svarade Chris. »J ag höll andan. »

»Köp honom för all del», sade Lute i det hon satt

184av. »Det är en god affär. Jag skulle kunna våga vad som helst med honom. Aldrig i mitt liv har jag så litat på en hästs fötter.»

»Hans ägare säger att han aldrig har förlorat fotfästet, och att det är omöjligt att få honom att störta.»

»Köp honom, köp honom genast», rådde hon, »innan mannen hinner ångra sig. Om du inte gör det, gör jag det. Å, sådana fötter! Jag litar så på dem, att när jag sitter på hans rygg, tänker jag inte alls på att han har några fötter. Och han är snabb som en katt och lyder ögonblickligen. Man skulle kunna styra honom med silkestrådar. Å, jag vet nog att jag är exalterad, men om du inte köper honom, Chris, gör jag det. Kom ihåg att jag är andre spekulanten näst efter dig.»

Chris smålog gillande, medan han bytte om sadlarna. Under tiden jämförde hon de båda hästarna.

»Naturligtvis passar han inte lika bra ihop med Dolly som Ban gjorde», sade hon i beklagande ton, »men han har ändå ett vackert skinn. Och tänk en sådan häst under skinnet!»

Chris hjälpte henne upp i sadeln och följde henne uppför backen till landsvägen. Hon höll plötsligt in Dolly och sade:

»Vi rida inte direkt till lägerplatsen.»

»Du glömmer middagen», påminde han.

»Men jag kommer ihåg Comanche», svarade hon. »Vi rida direkt till ranchen och köpa honom. Middagen finns alltid kvar.»

»Men inte köksan», skrattade Chris. »Hon har redan hotat med att gå ur tjänsten, emedan vi oupphörligt komma för sent.»

185»Än sedan?» svarade hon. »Tant Mildred får väl skaffa sig en annan köksa, men då ha vi i alla fall fått Comanche.»

De vände hästarna åt annat håll och redo uppför Nun Canyon-vägen som leder över bergåsen och ner till Napadalen. Men vägen var brant, och de kommo endast långsamt framåt. Ibland voro de hundra fot över flodbädden, ibland döko de ner och redo över den tjugu gånger bara på en liten sträcka. De redo i den djupa skuggan av slätstammiga lönnar och resliga rödfuror och kommo ut på öppua bergsplatåer, där jorden låg torr och rämnade i solen.

De kommo ut på en sådan platå, där vägen låg slät framför dem en kvarts mil. På den ena sidan reste sig bergets väldiga massa. På den andra sänkte sig floddalens branta vägg i omöjliga sluttningar och lodräta stalp ner till ån på bottnen. Det var en avgrund av härlig grönska och mörka klyftor, randad av irrande solstrålar och här och där med bredare solfläckar. Sorlet av forsande vatten steg upp i den vindlösa luften, och man hörde surret av vilda bin.

Hästarna föllo in i ett lätt trav. Chris red på yttersidan, tittade ner i djupet och njöt av vad han såg. Genom biens surr urskilde man nu dånet av fallande vatten. Det blev starkare för varje steg hästarna togo.

»Se!» ropade han.

Lute böjde sig fram ur sadeln för att se. Under dem forsade vattnet fram utför en slät häll till dess nedre kant, där det blev fritt — ett pulserande vitt band, i ständigt glidande rörelse, som ändrade sin massa men icke sin form, en luftig vattenväg lika immateriell

186som en ånga och lika evig som berget; det vältrade sig genom den fria luften från klipphällens kant till trädtopparna långt därunder, i vilkas grönska det försvann för att samla sig i en osynlig göl.

De hade jagat förbi. Det nedstörtande vattnet blev ett avlägset brus som åter sammansmälte med biens surr och dog bort. Drivna av en gemensam impuls sågo de på varandra.

»Å, Chris, det är skönt att leva . . . och ha dig vid min sida!»

Han svarade henne med en varm glimt i sina ögon.

Allt förenade sig om att väcka en härlig stämning hos dem — deras kroppars rörelse som harmonierade med hästarnas, det lindrigt stimulerade blodet som strömmade genom deras lemmar med en blid förnimmelse av hälsa, den varma luften som fläktade mot deras ansikten, flödade över deras hud med balsamiska och uppfriskande smekningar, genomträngde dem och dränkte dem i svag sinnlig extas, världens skönhet som ännu svagare och finare flödade över dem och badade dem i en extas som hör själen till och är personlig och helig och ej kan klädas i ord, men ändå kan meddelas genom strålglansen i ett öga som skingrar själens slöjor.

Så betraktade de varandra, medan hästarna travade under dem och naturens vår och deras ungdoms vår värmde deras blod och tillvarons hemlighet skälvde i deras ögon och tycktes nära att med ett enda magiskt ord brista ut och lösa alla livets vedermödor och gåtor.

Vägen krökte sig framför dem så att de sågo floddalens övre bakgrund och flodens avlägsna bädd låg

187högt över deras huvuden. De veko om kröken, lutade sig inåt och betraktade naturtavlan som hastigt växte inför deras ögon. Icke ett varnande ljud. Hon hörde ingenting, men redan innan hästen störtade ner hade hon en känsla av att harmonien mellan de båda travande djuren var bruten. Hon vände på huvudet så hastigt, att hon såg Comanche falla. Han varken snavade eller steg miste. Han föll som om han dött mitt i loppet eller träffats av ett förlamande slag.

Och i detta ögonblick kom hon ihåg psykografen; det var som om en blixt av allfamnande minnen svedt hennes hjärna. Hennes häst strök baklänges med hennes kroppstyngd på sina länder, men hennes huvud var vändt åt sidan och hennes ögon riktade på den fallande Comanche. Han störtade handlöst omkull på bergsvägen med benen slappa och livlösa under sig.

Alltsammans tilldrog sig i en av dessa livslånga sekunder som tyckas spänna om en hel evighet. Hon kände en lätt men ändå märkbar stöt, då Comanches kropp studsade mot marken. Den våldsamhet varmed han törnade emot drev luften ur hans stora lungor i ett hörbart stönande. Farten slungade honom över vägkanten. Genast då han lutade till fall kom ryttarens tyngd på lians manke honom att störta framstupa.

Hon kom av hästen, hon visste ej hur, och stod vid vägkanten. Hennes älskade var ur sadeln och fri från Comanche så när som på högra foten som fastnat i stigbygeln. Sluttningen var för brant för att de skulle kunna hejdas. Jord och småsten, som lossnat under deras krampaktiga rörelser, rullade ner med

188dem och framför dem som ett litet jordskred. Hon stod alldeles stilla med handen tryckt mot hjärtat och såg ner. Men medan hon såg vad som verkligen tilldrog sig, såg hon också i en inre syn hur hennes fars andehand delat ut den stöt som kommit Comanche att störta mitt i loppet och slungat häst och ryttare ut över avgrundens rand.

Under hästen och mannen slutade branten i en låg, knottrig ås, från vars fot en ny brant sluttade ner till en ny ås. En tredje sluttning kantades av en tredje ås som löpte utmed flodbädden fyra hundra fot under det ställe där flickan stod och såg på. Hon såg Chris förgäves knycka med benet för att frigöra foten från stigbygeln. Comanche slog hårdt emot en utskjutande klippudd. Under bråkdelen av en sekund hejdades hans fall och under tiden lyckades mannen få tag i en ung manzanitatelning. Lute såg honom förstärka greppet med den andra handen. Sedan fortfor Comanche att falla. Hon såg stigbygelremmen stramas till och sedan även hennes älskades kropp och armar. Manzanitaroten rycktes upp och häst och man rullade över klippkanten och försvunno ur sikte.

De blevo åter synliga på nästa sluttning, rullade om varandra gång på gång, än var mannen under och än hästen. Chris kämpade ej längre emot, och tillsammans vältrade de över till den tredje sluttningen. Nära den sista stenåsen fastnade Comanche mot ett klipputsprång. Han låg stilla, och nära honom, ännu fjättrad vid honom med stigbygeln, låg hans ryttare med ansiktet nedåt.

»Om han bara ville ligga stilla», viskade Lute för

189sig själv, medan hennes tankar arbetade för att finna något medel till räddning.

Men hon såg Comanche börja sprattla igen, och hon såg tydligt faderns spökhand gripa tyglarna och vältra honom över. Comanche tumlade över klipputsprånget, den orörliga människokroppen följde efter, och både hästen och mannen försvunno ur sikte. De syntes ej mera. De voro nere.

Lute såg sig omkring. Hon stod ensam i världen. Hennes älskade var borta. Ingenting vittnade om att han någonsin funnits till utom märkena efter Comanches hovar på vägen och efter hans kropp där den vältrat över klippranden.

»Chris!» ropade hon en gång, två gånger, men hon ropade förgäves.

Ur djupet genom den vindlösa luften steg endast surret av bin och sorlet av rinnande vatten.

»Chris! » ropade hon för tredje gången och sjönk långsamt ned i vägdammet.

Hon kände hur Dolly rörde vid hennes arm med sin nos, och hon lutade sitt huvud mot stoets manke och väntade.

Hon visste inte varför hon väntade eller på vad, men hon tyckte att för henne fanns nu ingenting annat att göra än att vänta.